

RADU BOUREANU

SCRIERI 1

RADU BOUREANU

SCRIERI

1

București — 1972

RADU BOUREANU

POEZII

ZBOR ALB

EDITURA MINERVA

CONFESIUNE

Aceste pagini de confesiuni literare să nu le confund cu un confesional în care să-mi deșert șoptit păcatele, nici cu un amvon din care să-mi dilat peste capete predicile, nici cu o estradă, cu un pupitru de la care să-mi desfășor nuanțele festonate cu grijă, a calităților, a meritelor, a valorii posibile. Peste destinul meu citadin întindeau degete de clorofilă oțetării. Pe atunci nu știam că sînt o esență exotică. Se pare că este un arbore sudic, oriental.

Oțetării mei, sub care am deschis ochii, la 193 strada Romană, erau niște copaci fabuloși. Așa îi vedeam. Mireasmă amăruie. Frunzele, capete de suliiți. Scoarța, de nuanța epidermei elefantului. Ai mei erau la dimensiunile picioarelor pachidermului. Erau patru, aproape la distanțe determinînd poziția patruipedului imens. Corpul, dizolvat în bogăția de frunze care ar fi putut închipui zeci de mii de capete de suliiți înfipte în abstracțiunea zoologică.

Alături de 193, unde mă trezeam în zori și evadam din realitate noaptea, era Africa. Un loc îngrădit, năpădit de o vegetație luxuriantă. Brusturi, scaieți, tufe de urzici mari de nepătruns decît plasa de sîrmă ghimpată de pe pămîntul nimănuui dintre tranșee. Aerul era țesut de săgetarea înari-patelor mărunte care se mișcau cu freamăt scurt de aripi ca într-o volieră. Sticleți colorați patriotard, cintezi, vrăbii și o ninsoare de fluturi. În Africa ne refugiam sărind gardul cînd ne feream de temele grele pentru a doua zi, cînd o abatere de la preceptele pedagogice părintești reclama ceasuri de exil în jungla citadină, coaptă de soare, sufocantă dar tiranic captivantă.

Seara se aprindeau felinarele cu gaz aerian. Un lampagiu, ca în filmele de epocă, vezi, poate în René Claire, memorie, dacă nu faci un pas greșit.

Într-una din serile unui august torid, sub un felinar de gaz aerian, când s-a depărtat fantoma lampagiului de seară, sîngera la cap, culcat pe caldarîm, Ioșca alunarul. Coșul cu alune era răsturnat pe trotuar. Umplea cercul palid de lumină căzută în jurul stîlpului. Alunele erau oare căzute din măruntele cratere de pe obrazul alunarului Ioșca? — mă întrebam la acea vîrstă, cînd nu aveam nici dreptul, nici datele obiective să mă consider încă suprealist.

Știu că peste drum, locuia într-o casă ce mi se părea frumoasă, Popa Iapă. Era un prelat cu un cin mare bisericesc, care iubea caii. Îi iubea într-atît că, nebucurîndu-se de prerogative cezareice precum Caligula, neputînd ca fiul lui Germanicus să-și asocieze calul la treburile sacre, îl-a ascuns totuși, zice-se, în altar. Al cui, de unde luase calul? În aceeași perioadă furasem și eu un cal. Îl struneam și îl călăream pe atunci, încă destul de stîngaci. Cineva îmi sugerase să-i pun un nume ciudat: Pegas. (Încă nu a fost trecut, imaginați-vă, la reformă. Se întîmplă asta și cu unii bieți cai de regiment).

Tot la 193, au venit în timpul cînd mă exilam în Africa doi *visiteurs du soir*, erau doi bărbați tineri care locuiau într-o odăiță în fundul curții. Mă atrăgea acolo un miros de prăjitură. O mireasmă de cuptor, de unt încins. I-am văzut cum frigeau felii de pîine date prin lapte zaharat în tigaia cu unt încins. Era bună prăjitura. Vorbeau prietenos cei doi locatari din fundul curții. M-au luat cu ei într-o vizită. Mi-au spus să stau la poartă și să-i vestesc dacă vine cineva. Spuneau că alte persoane nu mai au loc și nu sînt invitați la acea sindrofie. Într-o zi, au sosit alți oameni și i-au dus și ei într-o vizită. Așa spuneau, ținînd mîinile la spate ca niște rentieri în plimbare. Nu i-am mai văzut.

Peste drum tot de 193, într-o curte cu case mici, parcă desenate de Tonitza — în față era dugheana cu mărunțișuri a lui Simpat Altîn — scurtă vreme a locuit și a pictat N. N. Tonitza. El nu-și mai poate aminti de copilul ce privea meduzat peste umărul lui mîinunea de pe șevalet. Nimeni nu cred că l-a observat pe copil cum senzațiile de culoare și magia pe-

nelului îi luminează ochii și-i deschid, subteran, o lume proprie colorată, o îndinare pentru încă un destin și o căutare.

Apoi, au mai înflorit tufele de liliac de cîteva ori în curtea cu oțetari. Aceștia s-au scuturat de sulitețe subțiri încă de cîteva ori și a venit vremea să merg într-un „liceu-cimitir al tinereții mele“. Doi ani am dat examene la Bazargic, fiindcă locuiam pe atunci la Cernavodă. Nu voi picta perioada aceea. Să mai vorbesc de turcii și tătarii care mîneau prin praful de catifea măgăruși, asini cenușii? Fiindcă acolo, în orașul care se desenează printre dantelele podului lui Saligny nu mai sînt nici turci, nici tătarii, nici asini cenușii, nu mai este nici...

Clișeele, imaginile senzațiilor de atunci parte s-au pulverizat, s-au amestecat cu praful dobrogean, parte le-am presat în nuvela *Ustîne sau Colina goală*, care-mi rămîne în afecțiune paternă, chiar dacă poate fi clasificată neglijent în știu eu ce treaptă valorică, în ce curent și așa mai departe. Dar să las ce-a fost, fiindcă cei de azi, care n-au văzut Cernavoda de ieri, nu vor înțelege nimic. De fapt, e un amănunt. Este un oraș al tinereții mele... Nu, acolo „nu este monumentul nîmănu“. Nu sensibilitatea mea, ci memoria geografică a fost „traumatizată“.

Știu sau îmi amintesc că acolo, între copiii de negustori, de mărunți pâlmași, se făcea și sport. Două echipe: „Axipolis“ și „Mercur“ — adversități sportive. Uniunea am realizat-o iscînd o mișcare artistică. Am făcut teatru de amatori *avant la lettre*, apoi Gemizam (George Mihail Zamfirescu) m-a împins spre teatru. Scurtă întîlnire cu Thalia. O dramă fizică, o boală, mi-a răpit un vis ce urma să se traducă în viață; s-a ales mai tîrziu un roman: *Enigmaticul Baical*. L-aș boteza acum *Călătorii pierdute*. Apoi, întoarcere la scenă. Față în față cu Nicolae Bălățeanu; Don Carlos, scena marchizului de Pozza și Filip al II-lea al Spaniei catolice. Dar... trec peste acest trecut. Războiul de reîntregire, după un segment de haos în istoria modernă a patriei. Oamenii colorați ai haosului și incolorii tot atît de dăunători pămîntului, omului de pe aici; frînă progresului, culturii, umanizării omului.

Superbi și terifianti, anii care urmează depășirii stării embrionare. Cel puțin pentru mine au fost astfel, imaginîndu-i acum. Fiindcă a-i reconstitui înseamnă a-i imagina. Epocile revoluate, chemate în memorie, vin parcă mereu cu ceva inedit. Cunoști fragmentele trăite, uneori filmul „serial“, ca

să folosesc o noțiune la modă, dar o peliculă imaterială, cu tăieturi, cu hiatusuri de memorie; ți se pare că-ți este oarecum familiară, dar totul apare ca amintirea unei cărți citite demult. Chiar și înfringerile, durerile cu acel halo, acea brumă a abțibildurilor din copilărie.

Ieșirea din brume, timpul în care începe definirea intențiilor încă nelămurite este un segment miraculos și dramatic. Gîndindu-l acum, îmi amintesc de pasajul de o mare tensiune cînd eroina din *Sarn*, de Mary Webb, umănărește chinurile vecine cu moartea ale ieșirii din crisalidă a „domnișoarelor”, acele insecte ortoptere, pseudonevroptere, libelule de baltă. Sarn vede în această chinuitoare devenire, în această naștere vecină cu moartea, propria ei naștere, propria descoperire a ființei care va fi.

Cam astfel erau și senzațiile mele, atunci, la începuturi, cum cred că în general se petrece cu ființele larvare care iau act, devin conștiente de trăirea și definirea lor spiritual-umană.

Mă nășteam în literatură sau în ceva confin cu acest spațiu, cu sau prin chinurile pseudonevroptelor. Respiram în spații spirituale încăldate, sugream sevele unor flori deschise, impuse luminii și conștiinței generale, aveam impresia că nu se observă și nici eu nu materializam împrumutul. De fapt, procesul este continuu și de largă arie. Toți primesc, iau, uneori se petrece un simplu decalc, pînă ce pot să dea, să arunce cămașa cumplită a libelulelor și să pornească în zbor propriu.

Sînt destine literare cu irumpere timpurie, intempestivă s-ar putea spune; acele apariții meteoric literare, care uneori străbat o traiectorie relativ dimensionată și dispar. Unele luminează intens, lăsînd o dîră puternică în conștiința umanității.

Eu am fost din categoria celor care, descoperindu-se, întreprind o progresivă urcare a treptelor, respirînd metodic, ajunși la acea lărgire a plămînilor care îți asigură o neobosită și consecventă urmărire a marcajelor idealului. Focul meu n-a urcat vîlvătaie spontană. Poți porni de la focarul punct al licuriciului, dar raza ta vizuală are în vedere în permanență Steaua Polară. Chiar și steaua călăuzitoare a navigatorilor în dimensiunile spațiului cosmic și dimensionate vederii noastre pare că este un reflex al luciolei-lampire.

De ce nu mai am — dar să nu mai raportez totul la acest prezent tîrziu — de ce n-am mai avut aceleași senzații la vederea gîndurilor mele imprimare, cum le-am avut la debut, și încă un timp după ieșirea din cămașa libelulei?

Ar fi oare firesc să se aprindă flacăra emoției cu fiecare rînd imprimat?

Oare nu este fiecare contact cu publicul, prin intermediul slovei tipărite, un debut, un alt debut, o nouă confruntare cu tine însuși și cu alte conștiințe și gusturi?

Îmi amintesc de o foarte îndepărtată dimineață de iarnă bucureșteană. Cunoscusem de curînd aerul, mirosul cafenelei și primele emoții de care pomeneam mai sus. Eram un foarte tînăr aspirant la glorie, într-o bătrînă cafenea-cofetărie de pe Calea Victoriei, „Rigler“.

Pe masă, în fața mea, un filtru, așa cum se servea atunci, într-un fel de ceainic alb de porțelan cu o parte pîntecoasă jos și un turn cu baza perforată ca o strecurătoare din care picura băutura neagră și aromată, cafeaua-filtru aburînd parfumul exotic, și pe o farfurioară un carac, o prăjitură dispărută de mult.

Se mai afla pe masă o revistă deschisă demult la aceeași pagină. Era revista ieșeană *Lumea*.

„Ce faci, dragă? Te observ de o jumătate de oră. Te autoadmiri!“ ar fi putut să exclame un amic întîmplător în cafenea, observîndu-mă cum privesc.

Gust din ceașca cu filtru, privesc din nou pagina neîntoarsă a revistei, gust din fărîma de carac luată distrat pe vîrfurile linguriței, iarăși privind imobila deschidere a unei părți a *Lumei*.

Pe pagină era un poem. Titlul: *Cherhanaua de altă dată, cherhanaua de acum*, semnătura mea. Sub titlu, dedicație: „Lui Mihail Sadoveanu“. Aveam și atunci acea admirație fetișistă a tiparului. Mirosul cernelii și al hîrtiei era savuros și se întrecea cu mireasma cafelii, cu plăcuta senzație și încîntare a gustului încercate de papilele gustative.

Nu era prima bucată tipărită. Publicasem prin cîteva reviste, și un număr de poezii în *Adevărul literar*, dar cu acest poem se reedtau acele

senzații pe care le avusesem la întâia slovă a mea, apărută ca un miracol, ca un lucru egal cu o magică împlinire.

Poemul, ca structură, ca modalitate poetică, era pillatian. Nu l-am mai înserat în nici o culegere mai târziu. Dar atunci își avea sunetul care-mi aparținea. Era sincera exaltare a unui simbol, a unei atmosfere pe care de drept o așezam sub paternitatea spirituală sadoveniană, de la *Împărăția ape'lor*, oglinzile sensibile ale Deltei Dunării. Cunoscusem acea lume și cântarea ei mi-a făcut prematur un loc într-o istorie a literaturii lui E. Lovinescu, decretat ca „poet al bălților“, ca un „finis coronat opus“, cu o încheiere grăbită de mic destin literar. Nu avea importanță. E. Lovinescu avea importanță, dar acel semn gratuit din partea prestigiosului critic nu m-a oprit, nici impulsionat. Curios, Mihail Dragomirescu a exclamat la lectura poemului din *Lumea*, la care priveam meduzat în cafeneaua „Rigler“, lectură făcută la cenaclul său de la Universitate :

— Ei, Radule, cu poezia asta ești lângă...

Și nu mai spun numele clasicului lângă care mă așeza.

L-am iertat și pe acest critic grăbit, dar priveam cu sentimentul proșetăției poemul apărut, într-o zi de iarnă bucureșteană, într-o veche cafenea, lângă serviciul și prăjitura azi dispărute, așa cum dispărută e acuitatea senzației pe care o aveam atunci față de propriile-mi produse literare imprimate în paginile revistelor tinereții noastre.

Se spune că debutul este o permanență, de fapt fiecare vers își are debutul său, fiecare poem înseamnă o confruntare, un examen, chiar dacă poetul a căpătat un timbru propriu, un profil distinct în concertul unei literici naționale. „Răspîntii“ ? În fiecare clipă ne aflăm în fața unui fenomen sinonim răspîntiei. Cea mai perfectă busolă senzorială umană poate oscila, pe o secundă, în fața întretăierilor de căi. Există și fermitate, dar există și destin. Se spune că destinul și-l crează omul cu voința, dar intră în ecuație și concursul împrejurărilor, al compasului vieții. Bineînțeles, cele de mai sus înțelese pe datele și direcția destinului literar.

Franțuzul folosește expresia : *Brûler les étapes*, spre a exprima acțiunea de salt peste timp, trecerea de la o stare la una mai înaintată. Acest salt peste îl fac uneori temperamentele atristice, grăbite cu ritm de mărturie, maturizate spontan, împinse de rațiuni biologice, sau de un anume presentiment abscons, al materiei. Uneori sursa de aci, la un moment dat și

omul rămîne cu, sau lasă posterității cît i-a fost repartizat de natură. Nu este nevoie să chemăm în ajutor istoria literaturii universale, spre a limpezi acest proces.

Sînt dintre cei care iubesc efortul și sînt adepți ai înălțimilor cucerite. Ajuns mai sus, cu eforturi, oboseala este compensată de dimensionalitatea vastă, adîncă, a peisajului oniric.

Despre succesele mele ar fi mai agreabil să vorbească alții, mai ales cei care au trecut pe lângă ele (ele ca noțiuni împlinite de realizări, la gradul și valențele reale) și le-au privit într-o dungă, sau lăsînd să pară obiectivi s-au obiectivat în atare grad, încît n-au mai obiectivat ocupații critice, ci senzații critice. Din păcate, o parte a criticii noastre nu crede, nu ocolește existente realități obiective, nu s-a simțit și nu se simte absența ei, prezența parti-pris-ului. Ei nu se aliniază obiectivității. Aș putea să spun cuvinte mult mai dure, mai bine zis puncte de vedere, judecăți care ar infirma dreptul sentințelor aleatorii ale unor entități critice dubitative.

Regretăm că unele persoane întronate și încoronate cu gest napoleonian, cu toată autoinvestirea drept corifei ai judecăților definitive, grave și implacabile, nu înțeleg cît de falsă este postura lor, cît de subred terenul și podiumul de pe care oficiază, și pe care nu un val aherontic va să aștepte să-l spulbere, ci un val nevăzut, valul timpului, sau un val de reacție al bunului simț. Deziluzii? Nu se produc decît în dragoste sau prietenie. În ce privește viața literară, în artă, în aceste — subliniez — actuale relații și combinații ale vieții literare și artistice, noțiunea, termenul „deziluzii“ este impropriu, neconform, neasociabil stării de fapte, țesutului etic al fenomenului. Trebuie să fii naiv să nu distingi culorile și firele din care este țesut acest zaimf, care acoperă sensurile, mișcările pentru amabila orbire a navilor.

Cum am spus și în „unul din argumentele“ ce însoțeau *Caietele Vieții Românești*, pe care l-am adăugit acestei reviste, pe care am trecut-o printr-o nouă formulă de prezentare și conținut, Poezia este un limbaj absolut. Este cronica uriașă a sensibilității umane. Poezia este cadența timpului, a destinului, a destinelor, a ireversibilului. Este marele eșichier imaterial pe care se mișcă, se joacă valorile timpului; mîini nevăzute mută pionii cuvintelor fatidice sau revelatoare.

Poezia este acțiune vitală, are un sens vital, în genere, chiar când accentul cade pe dramatic, pe deseserare.

Poezia, mai ales, pentru poeți, pentru cei ce o încheagă din vag și absolut, este un mod de vehiculare.

Dar să fim bine înțeleși și să nu fim răstălmăciți. Să vehiculeze în acest faeton de aur, noțiunile însăși ale poeziei. Nu noțiuni suprapuse, gesturi care mimează tainicele falduri ale ritmului poetic, care n-au sufletul dansului, unde nu este o certitudine a jocului, esența pură a jocului poetic, inteligența asociată grației spontane, unde se produce o alterare a spiritului poeziei, făcută cu voință, fără mesaj, reeditând palinodic, mimetic ceea ce de mult este ecou.

Când nu este autenticitate, când nu este, lângă voință și inteligență, desemnare, tainică, pentru a nu spune „divină“, proiectul se desparte de actul creației și actul de rezultat. Și, să fim drepecți, dacă n-am trîmbița cu emfază și mărinimie de grup, multe valori s-ar ține linia de marcare rea'ă. Va veni cineva sau vor veni mai mulți, și mai ales va veni momentul când confuzia va fi împrăștiată ca o ceață de obiectivi și obiectivitate, așezînd alaturările în formele care să îngăduie creșterile și delimitările.

Trecerea mea la proză nu a fost un abandon al poeziei, după cum s-a verificat în timp.

Nu este vorba nici de un abandon al poeziei, nici de o trecere la proză. Este vorba de interferență, de două mișcări de sensibilitate care, dacă sînt de aceeași frecvență, nu se înscriu în mod egal pe linia permanenței. Producția poetică, să-i spunem astfel, pentru a nu atinge limitele lui *obscurus* pentru a despăuna de gravitatea ridicolului, sensul intim și candid al acestor *res majorem* — producția mea poetică — zic, a constituit o constantă, chiar marcînd, răgazuri, aparent neproductive, pe cînd proza a suferit amînări. Aceste amînări au fost ordonate de cauze atît exterioare cît și interioare.

Poezia, cum am mai spus, o concep ca o cronică uriașă a sensibilității umane. Circumscrișă eului meu, devine cronică intimă a propriei mele sensibilități, a atitudinii și sismelor lirice, sufletești, breviarul meu zilnic, în care mă citesc exprimîndu-mă, totodată.

Există o continuitate în fluența invizibilă nemărturisită, hașurată de hiatusuri aparente.

Proza însă implică construcție, rezolvare arhitecturală a ideii, echilibrul al elementelor componente, chiar într-un gen de proză care contestă virtuțile prozei realiste, a romanului clasic, cum se întîmplă cu exponenții și disciplinele moderne, de ultimă oră. Spun „discipline“, pentru că și în negare este un gest deliberat, și în indisciplină, în abatere de la regulă, de la prestabilit, există o disciplină, prin voința de a nega, de a combate, de a schimba ceva preexistent.

Cînd scrii o carte de proză, un roman, sau nuvele, ești solicitat de o variată gamă de probleme, de luări de poziție față de anumite fenomene de viață, de viața interioară, pe care trebuie să le acorzi cu și să le rezolvi nu numai prin datele temperamentului tău, ci cu acea obiectivare necesară, care să răspundă sau adevărului vieții și stării de fapt, sau universului și eticeii tale, chiar dacă este în opoziție cu etica propriu-zisă sau prestabilită.

Nu am scris cărțile de proză pe care aș fi putut să le scriu, pe care mi-am propus chiar să le scriu, poate, fiindcă nu am ajuns la acel punct, la acel moment crucial, dedanșator al pornirii, organizării definitive a materialului, la acel echilibru al gestației, de unde începe pornirea lucrului. Asta, pentru că, probabil, ori eu nu eram în acord cu stări de fapt, ori stările de fapt mă respingeau, ceea ce e aproape același lucru.

Cred că am depășit acest stadiu și regăsind timpul pierdut voi relua de unde am lăsat nu intențiile, ci materialul, atît în linia prozei, cît și a teatrului.

Știu că această amenințare poate fi luată ca un act gratuit, și că poate nu suscită interesul unor persoane, dar o fac în sentimentul unei confesiuni intime, necesare.

Un istoric, un critic mai puțin grăbit, ar avea datoria, atît de onoare cît și etică, științifică, să înalțe acel panou de proporții în care să consemneze riguros, cu dublă preocupare a veridicității și justeteii judecăților critice, cu, în același timp, acea capacitate de absorbție, de retrăire a valorii sensibile, citînd din materia literară valabilă a epocii antebelice, epoca de început, de elan a generației noastre.

Condiții inegale se oferă în istorie, în timpul material, în orice epocă literaturii și literatorilor. Uneori și le creează înșiși producătorii de literatură, a'teori le distribuie datele sociale, istorice, economice. În orice caz, destinul scriitorului îl formează configurația sa, structura și forța autenti-

cității sale, care nu pot fi alterate, desfășurate și fals direcționate în timp de nici o condiție inegală, improprie. Pot apare fisuri trecătoare, care apoi sînt înlăturate pr'n densitatea și calitatea materiei, a tonului general al cîntecului sau viziunii artistice a așezării arhitecturale a operei în timp și spațiu sensibil.

Nici perspectivele morale, nici cele materiale nu se întrec în arborarea unor flamuri prea promițătoare. Să ne gîndim la posibilitatea de a publica volume de poezie. Să ne gîndim la tirajele debile cînd edituri particulare sau chiar cele una sau două de stat se încumetau să publice poezie și mai ales poezie tînără. Nu mai vorbim de drepturi materiale asupra volumelor publicate.

Dar pe lîngă toate acestea, mai avem și obligații. Aceste obligații, sensurile lor pare că au dezertat din sfera conștiinței artistice, a literatorilor și oamenilor de artă.

Vorbind despre perspectiva unei morți, a unui deces al artei, Hegel ne amintește că cea mai înaltă țintă a artei este aceea care îi este comună religiei și filozofiei. Pentru noi cei de azi ne este organic firească acea religie a unei vieți bazată pe adevăr și lumină a existenței. În acest punct, nota și filozofia sensurilor, rațiunii de a fi, de a duce mai departe viața, își află punctul de contact, de cunună.

Dar această lume supra-sensibilă așa cum o tîlmăcește, cum o reprezentă o parte a literaturii și artei noi, răspunde ea dezideratelor adînc etice, intens umane, sociale mai sus pomenite ?

Pe de-o parte asistăm la un proces de desumanizare a artei, prin reprezentările cele mai scoborîte sub limita accepțiilor estetice, creată de o psiho-patologie, de viziune sumbră dezagregantă, lichidatoare a purității umane, a oricăror urme de ideal și armonie în literatură, dar mai ales în plastică. „Aparența creată de spirit este un miracol de idealitate, un fel de a face haz, de ironie pe seama lumii exterioare“ — spune tot Hegel — dar acest miracol de idealitate, în sensul hegelian, nu poate însuma coșmaricele, degradantele, disolvantele apariții, chemate cu scrișnete apocaliptice din spaimele lui Goya. Cu riscul de a aglomera citate, nu mă pot opri — ca să nu emit eu formule asupra sensurilor vieții și artei — de a cita iarăși pe Hegel, care profera lapidar și fără replică: „Arta este viața glorioasă a naturii“.

Am pledat și pledăm pentru modernitatea artei. Etapele trebuie depășite. Dar cum ? Nici prin desfigurarea naturii umane, nici a frumuseții naturii. Nici prin șarlatania imposturii literare, artistice, prin acei mimi penibili, care fac gesturi în oglindă după mișcarea maimuțelor, care vor să evoce chipurile omenești. Și nici grosolănia nu trebuie instaurată în procesul creației și al ambianței vieții literare. Grosolănia și grosolanii rănesc sensibilitatea, dar sfîrșesc expirînd, murînd în ridicol : în final de act. Diletantismul nu cuprinde în sfera lui numai pe *sancta simplicitas*, pe nedibaci, pe cei nelămuriți asupra actului artistic și legilor lui, ci chiar pe dexteri, pe cei ce suplinesc harul și transfigurarea cu adaosul aliaților imperios necesari, cunoașterea, cultura, prin mimetismul poetic, prin funcția de oglindă. Deci aceasta — nu după concepția aristotelică — mimarea realității posibile, realitatea esențială, trecute prin sitele proprii ale conștiinței sensibilității și imaginației, ci mimînd universul de gîndire și simțire conceput, văzut și simțit de altă inteligență sensibilă. Aici nu este vorba, iarăși, de reproducerea mecanică a realității exterioare, în sensul platonician, a concepției despre artă, ci a reproducerii mecanice, a unor modele care obsedează memoria, fără a face măcar efortul de a rețopi, de a adăugi o măsură din acele nuanțe ale personalității noastre, dacă ele există.

Un atent și cunoscător adînc al fenomenului, liric și universal, poate ușor depista, comparînd realizările liricei unei epoci și a unor curente cu reeditarea lor în altă cultură, în altă limbă, la altă epocă, dovedind reluarea unor procedee artistice și modele ce nu se lasă și nu pot fi depășite. Primele sînt daturi care încheie un ciclu și un curent devenit istorie literară ; următoarele, decalcurile sînt încercări fără istorie.

Rolul criticii, înaintea justiției imanente a timpului, este să definească și să sublinieze autenticul, timbrul valoric al poeziei, dacă pot și dacă au sinceritatea s-o facă.

Să fac un tablou al generației, să fac un efort evocînd nume și valori ? Pentru mine n-ar fi un efort, pentru alții ar fi o datorie. Datoria unora dintre criticii mai vechi, cărora viitorul le va constata absența în consemnarea și valorificarea unor perioade în care au trăit, au observat și au tăcut.

Aflîndu-mă odată în dialog amical cu criticul Aurel Martin — editorul de azi al acestei ediții de *Scrieri* — prietenul și criticul, sondînd sfera

creației, viziunea mea asupra procesului liric autohton și universal, originile, izvoarele formării mele ca poet, ca scriitor, modul în care s-au reflectat și se reflectă în scrisul meu orientările existente, modalitățile de gândire și exprimare artistică sau, bunăoară, probleme ca actualitatea mitului, m-a invitat la unele răspunsuri pe care le cred necesare pentru edificarea lectorului actual sau viitorilor cercetători.

Aurel Martin mă întreba cum scriu și, de obicei, când: ziua sau noaptea? Cum scriu, cred, raportându-se la modul direct, fizic, având în vedere condițiile materiale, ale cadrului, comodității, locului...

Îmi amintesc să fi citit într-o revistă franceză un raportaj intitulat *L'éloge du désordre*, în care erau, pe lângă text, fotografiile care înfățișau camerele de lucru ale unor prestigioși scriitori ai Franței. Unele arătau chipul în care era alcătuită o dezordine organizată a mesei de lucru și a spațiului inconjurător. În alta, spre exemplu, Jean Cocteau, cu o vestimentație fantezistă, stînd pe o sofa, cu o tablă de lemn pe genunchi, scriind într-o poziție incomodă, comodă pentru el.

Dacă ar fi să mărturisesc, sînt partizanul dezordinii organizate, adică acordarea scenografiei camerei, a locului de muncă artistică, a scenei pe care se întîmplă actul cu actul însuși. Lucrez noaptea, ziua ești înghesuit de gesturile, de dinamica realității. Acest fapt îți dă impresia că te îngreșește, că te anulează. Noaptea, tăcerea, liniștea dau pas procesului de decantare din toate vizitele, primești, reții profilurile umane, gesturile și dinamica fenomenelor cu care te acorzi mai bine.

Uneori, recenziți, exegeți ai liricii mele, au subliniat latura plastică, coloristica imaginilor, a stilului meu poetic. Vreau să subliniez monocordia viziune pe care și-au format-o asupra unei particularități pe care au ridicat-o la scară și sens artistic unilateral.

În ce privește solemnul poeziei mele, așa cum a fost interpretată, s-ar părea că m-au alăturat stării eleate, a modalității de gândire și viziune asupra lumii a filosofilor, a poezilor eleați ai antichității. În orice caz, să nu se confunde starea eleată, eleatul, cu grandilocventul.

Motivele poetice, metaforele care împlinesc poezia mea sînt cele din temele perene, din arsenalul, ca să folosesc un termen impropriu și despărțit de inima mea pașnică, substanței poetice ce vehiculează sentimentele, stările

jubirii, ale morții, dăruirii, abnegației, dragostei pentru om, pentru umanitate, întreaga suită destul de întinsă și greu de cuprins.

Cînd am descoperit culoarea, cred că am înțeles unul din atributele majore, intense, de viață ale naturii. Aș vrea să aud muzica, să văd pictura, să citesc poezia unor indivizi atinși de această anomalie biologică, fizică: daltonismul. Aș încerca să-mi închipui o natură văduvită de valorile spectrului solar, acea descompunere a luminii în raze infinite, principiile colorării naturii decurgînd din cele șapte raze colorii.

Modalitățile „imposibile“ pentru temperamentul meu poetic sînt cele care mă resping, eu refuzîndu-le prin organică nepotrivire. Nu concep, în ce mă privește, și nu adopt în disciplina mea poetică, acele stări ale nesincerității poetice, manierismul modern de ultimă oră, mimetismul poetic, confecționarea unei modernități lipsite de substanță, de un echilibru al inteligenței și afectului uman.

Poetul trebuie să rămînă el însuși ca modalitate, făcînd uz de toată instrumentația proprie, indiferent de gen, de diversitate tematică.

Dacă ar fi să caut sursele, gânditorul vechi sau modern care mi-au influențat scrisul, mi-ar fi greu să mă declar, în acest sens, ca să zic așa: „monoteist“. Mă gîndesc la John Ruskin, Maeterlinck, Paul Valéry, la concepția aristotelică despre fenomenul poeziei...

Dar e absurdă această înșirare. Desigur, putem citi mult, putem bate la ferestrele tuturor luminilor, să asimilăm, să gîndim pe dimensiunile inteligenței noastre. Esențialul este să urmărim o gândire, oricît dimensionată, dar care să te exprime, să te conducă prin meandrele cotite de gândire și valorile gândirii universale.

★

Dacă aș fi întrebat ce cred despre destinul poeziei, despre perenitatea ei, nu aș răspunde acestei întrebări, ci aș zîmbi interior, gîndindu-mă că în cursul mileniilor — fiindcă și în oamenii cavelor se va fi zbatut acea flacără nevăzută — mulți își vor fi pus această întrebare, precum și-o pun și estimp. Despre poezia mea? *De internibus non curat praetor.*

★

Am cultivat, în lirică, în poezia dramatică (vezi *Satul fără dragoste*) pe care le-am scris, urcarea, coborîrea în mit. Actualitatea mitului cred că constă în faptul că realitatea noastră este însoțită de acea aură a mitului.

Tot ce se întâmplă, se creează, toată gestică modernității, a actualității, dă acea dublă imagine a lucrurilor văzute prin spatul de Islanda. Nimic nu este, nu se păstrează în nuda realitate. Orice ev este intrat în ton și culoare de epopee, de la începutul la încheierea, la consumarea lui. Toate mișcărilor vieții au sens și valoare înaltă de mit, de legendă. Astfel, ar fi văzute ca fapt divers și consemnate în proces-verbal.

Aș fi putut nerăspunde, citindu-l pe poetul Patrice de la Tour du Pin: *Un pays qui n-a pas des legendes est condamner a mourir de froid...*

Raporturile mele cu redacțiile, modul în care încredințez ce scriu tiparului diferă, cum îndeobște cred că se petrece și cu alți, nenumărați, scriitori.

În primul rînd, aproape tot ce scriu eșafodez în cap, în memorie. Transcriu. Uneori fac variante. Ades las în zăcătoare ciorchinele. Revăd, retușez sau scriu și nu mai revin. Simplu. Sînt cazuri cînd părăsesc. Așa am mai părăsit, pentru culegeri (antalogări proprii) multe scrieri. Definitiv. Acest definitiv este relativ, fiindcă dacă s-ar petrece o operație de autojupuire de piele, cum Apollo l-a jupuit pe Marsyas, nu ar fi abandon total, rămînd ecoul în tine, în toată alcătuirea ta.

Acestea spuse pentru eventuali exegeți sau cercetători, în viitor, ai scrisului meu.

Nu este nevoie de sinceritate ca să fabulezi. Fiindcă adesea, cînd ni se cere să dezvăluim pentru presa literară proiectele noastre, mulți dintre noi nu mințim, dar fabulăm cu dezinvoltură. Face bine să impresionezi curiozitatea amatorilor de literatură și de mișcare a vieții literare, cu titluri, proiecte, planuri, manuscrise care așteaptă o nouă retușare, sau din adîncă seriozitate, de conștiință profesională, lucrul mai necesită reluări, amplificări, adînciri, unghiuri de noi perspective ale problemelor, de lărgire a orizonturilor.

Desigur, mulți privesc cu seriozitate acordul dintre ceea ce fac și ceea ce au de gînd să facă. Își cîntăresc cu precizie forțele, își dimensionează duratele dintre enunțarea titlului și realizarea lucrului, dînd cu zgîrcenie informațiile necesare.

Dar adesea raiul este pavat cu cele mai bune intenții. Gîndești asupra unor viitoare lucrări, viitoare cărți. Crezi că le vei realiza. Dar le pierzi pe drum din motive independente de hărnicie și simțul de răspundere. Oameni de seamă ca Eminescu, Caragiale, ca să vorbesc numai de glorie ale noastre, au proiectat opere literare pe care n-au avut răgaz să le ducă la bun sfîrșit, deși martorii timpului știu cît vorbiseră, cît visaseră aceste opere, care au rămas între copertele fără culoare ale gîndului.

Să spun că voi mai scoate x volume de poezie? x volume de proză? x piese de teatru? Să lăsăm o margine de inedit și surpriză pentru o altă ediție antologică decît aceasta.

R. B.

ZBOR ALB

(1933)

ZBOR ALB

Sufletul mi-l cere prelingerea lină de stepă,
tîrît după verdele val pîrjolit de arșiță.
Singur, spre capătul lumii, porumbiță.
sufletul se vrea zariștea albă tăiată pe stepă.

Zboară prin somnul ce-l tremură apa morților caldă,
în treacăt își freacă aripa de altele-n veșnicul drum,
în roua plînsului de nicăieri,
în amintirea nopților se scaldă,
și se alungă din sfîșieri
cînd seara se lasă pe stepă,
cu umbre de fum
cu valuri de scrum.

Nu-l leagă temeinic de țărână nici un curmei,
nu-i stau potrivnici copacii cu brațe de criță,
străbate la fel prin norii urzind răzmeriță,
precum se prelinge prin cozi colorate de curcubeii.

.
Singur, spre capătul lumii, porumbiță !

URSITA

Atunci, o roată neagră rotea înspre apus,
și lanurile lunii se adânceau în humă,
apoi a fost pământul cuprins în za de brumă,
și stoluri mari de umbre vijelios s-au dus.

Mai tremura văzduhul, o stea, cuvînt nespus,
cînd ai venit la leagăn cu stelele pe unghii,
și m-ai umbrit cu noapte, sub coaste să mă-njunghii,
dar ce înalte zodii în mine le-ai supus.

Ce stele încrustate pe pasărea măiastră
care-a lovit pământul cu aripa albastră?
O! herghelii nebune în mine sînt legate,
foșnesc precum în mare albastrele troiene,
fata morgană veșnic îmi tremură pe gene,
și las în vînt corăbii cu pînze alb umflate.

VIOARA MOARTĂ

În amintirea lui Ion

Vioara ta galbenă zace în negru coșciug
cu sunete moarte, cu coardele sparte pe albul căluș,
geme un cîntec în inima roșie rug.
Vioara ta n-o să mai plîngă sub înfiorări de arcuș.

Mîna bolnavă, albă, săgetată,
nu-mprejmueie gîtul vioarei prelung să-l frămînte,
sufletul nu se mai scurge prin degete lungi de sidef
pe coarde, să plîngă, să cînte.

Ți-e inima plină ca valea umplută de lună,
pe unde răsună suspine cerești cînd cocoarele fug,
viorile negrilor greieri prin ierburi brumate de lună răsună.
Vioara ta galbenă doarme în negru coșciug.

AMIAZA

Acuma glasurile vieții, ca niște zorele
au prins încet să-și răsucescă goarnele,
și umbrele albastre de la pomi se strâng în ele,
precum la melci se strâng în ele înseși coarnele.

Aici e o tăcere și tristețe ca în valea plîngerii,
și soarele de crucea cerului și-a spînzurat
frumosul cap de aur.
Eu cred că-n valea asta, noaptea, umblă îngerii.

Aici chiar vorbele ca niște mîini pot să trezească
amiaza — care goală-n lanul verde de porumb
s-a tolănit să ațipească.

Acum aș vrea să-ți prind în palme sînul alb și mic,
sînul rotund, unde bătaii de inimă zvîcnesc
ca zvîrcolirea unui vierme,
ascuns în mizul unui măr domnesc.

ZBOR NEGRU

Zborul negru peste amintirea noastră
atinge dureros frunzarele tîrzii,
frunzarele toamnei, ale inimii ;
a fost cîndva zbor alb pe la fereastră.

Au crescut, au bătut în zări
aripile de lumină,
dar și-au încenușat sub depărtări
fîlfiitul de hermină.

Cade peste toate negru și cenușă,
unde-a fost inima am un ornic în piept,
mă tem pînă apoi să nu te mai aștept.
A adormit heruvul domestic lîngă ușă.

Stau înfipt în negrele tăceri
și nasc întrebări cu iadul vecine,
dar aripile depărtării dau adieri,
adieri ce alungă negura din mine.

CALUL ROȘU

L-am așteptat pe o colină neagră,
sub cerul ca un clopot ce prindea să se-afunde,
să vină de neunde,
l-am așteptat pe o colină neagră.

S-a prelins ca o lumină
ce curge-n văzduh printr-un jgheab nevăzut
în curgerea-i lină,
ca un bolid
ce-și mută tăcerea mințită prin vid.

A căzut ca un bloc uriaș de mărgean,
n-a glăsuț cu glas pămîntean ;
sub coapse rotunde, două flăcări roșii
i-au țîșnit ca două aripi roșii.

Nu i-am întins ca-n legende străvechi
din talgere mari de jăratice să soarbă,
n-avea răpciugă, nici trupul schilod,
nici privirea oarbă.

Și-am zburat
printre stele mai mari ca pămîntul
pe care-am umblat.
Erau stele moarte în drum ; le-a atins
cu aripa de foc și din nou s-au aprins.

Zadarnic apoi am bătut
la porți albastre grele, de vis ;
nici o poartă nu a gemut,
nici un vis nu s-a deschis.

Joc de stele căzătoare s-a încrucișat pe cer,
undeva, fără zvon, o lume s-a năruit,
și singur m-am trezit
sub clopotul care prindea mai greu să se-afunde.
Calul roșu se mistuia spre neunde,
și m-am trezit ca un copac fără frunze
pe o colină neagră.

ALEAN DE TOAMNĂ

Șir lung de plopî cu frunza moartă
înseamnă drumul către iarnă.
Îți spinteci inima din coaste
să sîngereze prin păduri ?
Frunze cu mîini repezi le furi
gonind cum crivățul trece prin goarnă.

Pe uliți cenușii tristețea stă răzimată de uluci,
și stă pe lume o strigoaică, lumina lacomă o suge,
apasă mult mai greu țărîna — sub ploi — pe morții din coșciuge
și bănuind că gem, s-audă, se pleacă ude, negre cruci.

ZI DE APOI

Cerul e vînat,
cîmpul e verde, de un verde întunecat,
cerul atît de jos s-a lăsat
încît a strivit în zare un sat.
Pe toată crucea lumii cine moare ?
din zori, din zare,
rotund, neclintit,
ne-a privit un ochi roșu de soare,
un ochi roșu de duh nevăzut.
Cu o privire de dincolo de viață,
cu o privire de gheață,
adînc, în suflet ne-a străbătut.
Și pe cîmpul verde de un verde întunecat,
sub cerul vînat,
sub cerul care atît de jos s-a lăsat,
încît nu se mai vede nici un om, nici un sat,
o ciurdă de bivoli, negri și goi,
se tîrăște înspre noi,
ca o turmă de diavoli,
într-o zi de apoi.

TĂRIMUL MORȚII

Acolo au fost zidurile albe, acum negre prin vreme,
de ce sînt, de ce se-ngrădesc cimitirile ?
Poposesc atît de rar pașii, gîndurile, privirile,
viețuiesc doar groparii nebuni, numai pieptul plopilor geme.

Că se durează ziduri pentru tîlhari, pentru haite de cîini ?
Atît de lesne oamenii dau crezămînt,
nu rămîne decît pămînt sub pămînt,
de vreme ce îngerii albi au zburat cu suflute-n mîini.

Acolo sfîrșește minciuna, de-aceea sînt zidurile negre prin vreme,
cei vii săpară cu slove de aur cuvinte de durere,
țărîna mai are nevoie de mîngîiere ?
Acolo vorbesc doar groparii nebuni, numai pieptul plopilor
geme.

Cei vii au iubit totdeauna născocite năluci,
dar cînd luminița de viață cu îngerii fuge,
ce îi mai leagă de lutul culcat în coșciuge,
de ce răstignesc dureros sărmanele cruci ?

GOL

Rîzînd, plîngînd, mă strecor prin viață,
în gînd și în gol, același salt mortal,
visate, neatînse insuli de coral,
în schimb, o inimă pestriță de paiată.

Altfel aș vrea, totul altfel,
spre neatînsele insuli de coral
nu duce vînt, nu duce val,
același rămîne cînd vreau totul altfel.

În fiecare zi m-aplec peste grădină
ca să aud în mine frunzele cîntînd,
dar moartea trece prin ele oftînd
atunci cînd e mai multă lumină.

Hulubi slobod să vadă-ncotro e,
să-mi caute ramul lucios de măslin,
cu vraja lui verde crezînd să alin
tristețea ce leagă arca lui Noe.

O ! gîndul schițează în gol salt mortal,
iar visul adoarme spre seară, oftînd,
la jumătate drum spre insuli de coral
paița rămîne rîzînd.

ANOTIMP DE PRISOS

Aprilie aprinde candeli roșii prin grădini,
aprinde candeli uleioase de lalele,
se leagănă pe pajiști însîngerate stele,
pentru tristeți tot atîtea lumini.
Aleile duc oamenii de anotimp străini,
sub hainele primăvăratec colorate,
ritmează putred inimi blazate.
Am văzut... nici ochii tăi nu sînt senini,
tristețea de acum a rămas printre noi
înger cu aripile tăiate.
Perechile trecînd cu-nfățișări ciudate
tîrăsc pe umbra lor dragostea moartă,
dar la grădina raiului pierdut
e larg deschisă fiecare poartă.
Și un copil a trecut,
tîrînd o jucărie, albă mielușea,
clopotul de la grumaz, peste pietrișul galben,
zbătîndu-se, atît de trist răsuna,
și lîngă copil, copilăria nu mai era.
În urmă, umbrele iar au trecut,
au petrecut la groapă un simțămînt de prisos.

Aprilie pe pajiști candeli roșii legăna,
lalelele ardeau pentru dragostea moartă.
Of ! la grădina raiului pierdut
e câte-un înger orb nevăzut,
la fiecare poartă.

ACEASTĂ AȘEZARE

Această așezare arămie a serii
peste lanurile verzi,
cătrec nîcî un liman curgînd,
e o tristețe în inima verii.

Au lunecat atîția nori albi
pentru schimbarea la față a cerului,
Fata morgână pe stepă horea
cu fata morgână din gînd.

Și amintirea ta dănuia
în carnea și-n inima mea,
în această așezare arămie a serii,
peste lanurile verzi,
cătrec nîcî un liman curgînd
cu toată tristețea din inima verii.

ANNA MARIA DE VALDELIÈVRE

*Hic quiescet in Domino, per illustris
Anna Maria de Valdelièvre, ac magnifici
Domini Gasparia, exatoris, gubernatoris
Transilvaniae provinciis obiit io...*

I

Să te filtrez prin veninurile noastre,
făptură turnată în amfora gândului,
strecurată prin tunele negre sau albastre,
să te-mplinesc la capătul rîndului ?

Călcînd pe clape de umbră-n poemă,
ai foşni în tipare trenă de ceaţă,
lume crescută în vultură de opiu
ar trece, prin oglinzi, fără viaţă.

Să te port printre semenii somnului meu,
aceşti domni în jobene, ghivece răsturnate,
cu planta meduză a trupului greu
crescută în jos, în leat de păcate ?

Şi de ar fi să cuprinzi sub priviri nefireşti
pîntecoasa lor sete de viaţă,
te-ai întoarce călcînd pe clape de umbră,
topită în trena de ceaţă.

II

În seara veche ca pecinginea pe zid,
cînd tainele tac sau se deschid,
cînd sufletele morţilor ca iezii
pasc trecutul în iarba livezii,
sub zborul turelor noptatec,
am rătăcit în preajmă-ţi zînatec,
veninînd cu visătorie,
umbra ta culcată, Anna Maria.
Luminile noastre s-au amestecat,
cerul din iaz cu cerul curat.
De ţi-am călcat cu viaţă veşnicia,
mă vei ierta, Anna Maria ?
Sub clopotul moale cu albe volane,
jocul picioarelor ca două liane
chemau pe urma lor, dornice rădvane,
tu însă n-ai coborît niciodată
din caleaşa de aur ferecată.
Ştiu, Anna Maria,
ai plecat din suflet cu copilăria.
Purtai pe degete inele,
pe unghii trandafirii stele,
plîngeai, rîdeai cu mărgelile,
şi rotunjeai în ochi mahmudele.
Ţi-am aşteptat prin vreme mîinile senine,
sau poate altă umbră ca tine.
Am ascultat, pe valea inimii, să vină
condurii voştri, jupîniţă străină...
dar te-au culcat de mult într-o grădină.
Ce-ai căutat pe unde plînge doina,
şi munţii glăsuiesc cu bolovani,
pentru enigmele proptite-n bîte de ciobani ?
Te zugrăvesc prin vremi, peste mormînt,
dar simt cum printre vămi soţul Gaspar

privește crunt prin luna la pătrar.
Gîndu-nhămat cu hamuri moi de gumă
a gonit în vis, ca sirepii pe humă.
Anna Maria, drumul o să pară lung,
drămuitorii la tine n-ajung,
în raiul meu, la Sîmbăta de Sus,
în munții Valahi cu fața la Apus.

III

Fîlfiise altă lumină ;
un drum aiurat către Anna Maria.
Basmul pornise cu pasărea Rocca,
dar s-a zbătut numai frunza peste grădină ;
o frunză din amintirea unui platan.

Printre nori trecea un orcan,
dar ajungea numai umbra orcanului.
Mai țin minte roata rădvanului
cum tăia val vegetal de grădină.
Pecetia de suflet și rugină
la poarta neurcată m-a oprit :
numai sub lespede te-am iubit ?
Sufletul te urma ca o iazmă,
treceai prin gură mireasmă,
mureai în limpezime cu cît urcai mai sus,
te-am căutat în umbra stelei Canopus,
peste oceanul Indian,
ai fi fost tot în rădvan,
deși luneca o corabie
tăind mătășurile mării
cu o plecare ca o sabie.

Fîlfiitul mărgean pasărea Rocca,
a fost visare zînatecă,
dar fluturarea tomnatecă
de frunză, pasăre roșie peste grădină,
trecuse altă lumină,
drum aiurat către Anna Maria.

IV

Destinele noastre se ridică
sub sigiliul ei de abur lunatec
sub cuvintele moi turnate din descîntec
peste lespede moale de cîntec.

Lîngă chipul tău, faianță purpurie de viață,
trece obrazul ei de ceață.
E o apropiere și o depărtare,
care mîngîie și doare.

Același arcuș pe despărțite coarde
trezește cîntec ce alină și cîntec ce arde.

Uneori mă strivesc gîndurile,
cascade albe de tăceri, cascade uriașe
cît trena albă de mireasă a visului de peste tot.

Uneori șerpilor gîndului se ridică în cozi,
cu musculița inimii în limbile furcă :
un șarpe în caval coboară și urcă,
și jungla amintirii e verde ca un val.

Dar alchimia lacrămii e depășită,
să spintecăm pernele moi ale visului,
să lăsăm luna să-și lunece leșinul pe tipsie.
Din ce leat de magie
șoapta amintirii ridicase
foșnetul cuvintelor de mătase
Annă Marie ?...

V

Troica poemei lunecă în Siberia inimii.
E un argint mai nepătat ca acest paradis,
sepulcru de vecie mînjit numai prin scris,
unde să duci pasul sfîrșitului
și somnul sub troenele inimii ?

La troica poemului, caii fără culoare,
trapul cuvintelor, coamele norilor pe zare,
aduc sub un valtrap de ger
făptura caldă lîngă cer.

Căldura ta medievală
o scriu în liniștea ovală
de peisagiu moscovit
pe unde te-a mai vremuit.

Atîția clopoței de argint, atîtea cuvinte,
și iarna în leagăne albe de fulgi.
Din troenele inimei te smulgi
lunecînd pe fulgii dintre cuvinte.

E un argint mai nepătat ca acest paradis,
sepulcru de vecie mînjit numai prin scris ?
La sania poemului, cai fără culoare,
culcați-vă coamele norilor pe zare,
opriți-vă în Siberia inimii.

CÎNTEC PENTRU LEGENDĂ

Mînăstirea leagănă,
la uşile împărăteşti,
în verde şi roşu lumini cereşti
şi o buclă ca un talaş de aur
căzut din cer,
din dalta marelui dulgher.

Tînjea-n Bosfor la Țarigrad
moldovenesc domnesc răsad,
şi cînd a fost să-şi sufle duhul
înalbăstrind mai mult văzduhul,
ea a tăiat din grîul țării amintit în plete
talaşul de aur şi l-a trimis prin ştafete.

Uitată, visată domniţă,
cu sufletul ca floarea de crăiţă,
ai avut tu vedenia albastrelor lacuri,
a pădurilor cu ramuri de cerb,
a zărilor moldave cînd fierb,
de ne-ai trimis rază din viaţa ta ?

Viaţa ta scrisă în cerdacuri
ai legănat-o-n leagănul de sînge,
unde prin ochii trecutelor veacuri
roua pămîntului plînge.
În mînăstirea bucovineană
e bucla ta aurită icoană,
e un talaş căzut din cer,
din dalta marelui dulgher.
Şi-n aurite suişuri ca iedera
îmi înfăşură cereşte inima.

Dar cu toate semnele ce se închid
ca prigoana moartă de iederi pe zid,
cuvintele basmului alb cum vin
le șoptesc în palme, le suflu,
să te ningă ninsoare de crin.

TOATE CUVINTELE

Toate cuvintele care-mi vin
le șoptesc în palme, le suflu,
să te ningă ninsoare de crin.

Ca pana păunului,
ochiul care visează
închipuirea i-o săgetează,
sprîncenele negre, pe zborul lăstunului.
Stele de aur cu jocul dințat
mișcă în ornic albastru tăcerea,
e drumul cadranului catifelat,
sînt razele minutare
mai nevăzute la culoare
dar care ne-nseamnă astral mîngîierea.

Va fi o secure din leat depărtat
ce-o să lovească în butura noastră,
va fi lăncierul străjer de păcat
pe drumul cadranului catifelat,
sunînd dintr-un corn fără glas
pe unde rugina așterne popas.

PE O ESTAMPĂ

Auzi cum vioara nevăzută
vorbește prin coarda cea mai gravă,
aicea se leagănă lan de otravă,
aici muriră toate turmele.

Uns peste ochi mir de cucută,
veche grijanie de mătrăgună,
de atunci în privirea pierdută
e zarea cu arătări umplută
și lemnul alăutei, negru, otrăvitor răsună.

Tu ești o jupîniță prea albă,
prea lunară,
și poate că nu te ajunge
blestemul dulce din vioară.

Cînd te apleci palidă peste cerdac,
coardele nevăzute se desfac,
înfășură melodios tăcerea.

Mîinile tale peste grădini
mai clatină otrăvuri de crini,
copacii și-au pierdut puterea,
seva s-a tras în adînc ;
mă clatină cîntecul peste oblînc.
mai bate viers de pasăre măiastră.
sau poate vîntul curs din geana voastră ?

Acuma, pe estampă, lăncierii mei
au adormit cu noaptea-n lăncii sprijinită ;
și alăuta a somnit cîntecul ei
peste pădurea adormită.

PLECAREA SALCÎMILOR

Salcîmii au început să călătorească.
Îi simți venind de departe,
cum drumul miresemelor trece prin moarte.
A împietrit numai lacrimă îngerească.
Dar prin tăcerea tristă din ciorchini
trece cântec de albe lumini.
Tătucule, vechi grădinar,
pune plecărilor albe hotar,
precum în altare să rămâie
veninul dulce din șerpilor de tămâie...

Aș înfige mîinile la rădăcini,
să suie din mine seva în ciorchini,
dar sufleteasca mea otravă
ar face moartea lor mai bolnavă.
N-auzi, tătucule grădinar ?
Salcîmii se scutură rar...

AGONICĂ

Acestui om i s-au topit amintirile,
precum se topesc florile de crin,
acum se adună către pămînt, puțin,
să-i simtă adevărate boltirile.

Mersul și-l poartă cronometrat,
cu lenevoase palori în artere,
cu o măsură din marea tăcere
ochii și buzele au cadențat.

Munți, în trecut, îi făceau semne mari,
crestele azi însă zac retezate
sub acuzări de albe stigmatate.
Gesturi de umbre și de gropari :

Păsări bolnave trec cu ecou
întunecat printre verzi conifere,
trece poteca printr-o durere,
azi are vizite vechiul cavou.

Inima-i goală ca o nacelă.
Văzduhul se scutură de înduioșări
și cum de mult a renunțat la zări,
cerul îl crede cât o umbrelă.

În seara veche, în ceasul nou,
peste bătrîn, peste verzi conifere,
burnița lasă fald de tăcere,
cerul alunecă grav în landou.

PORCARUL

A bătut cu buzduganul în zare,
și pe zare s-a deschis o poartă de aramă,
o poartă de soare.

S-a pornit din răsărit vuiet mare
cînd poarta rotund s-a deschis
strivind în țîțîne rugina
și a trecut porcarul odată cu lumina.

Apoi pe ulițele satului se plimbă
și cheamă din cornul de os
cu bătăi repezi de limbă.

Și curg din ogrăzi, gîlcevitori,
rînduri, rînduri negre, rîmători,
urmîndu-l adînc în codrii de stejari
unde cad de pe ramuri prin somn ghindele tari.

De cînd e porcar în cătunul de munte
a căzut pe suhaturi atîta brumă
că tîmplele, din negre, s-au făcut cărunte.

Odată, prin cireșar, pe la amiază,
pe atunci el se purta ca o primăvară,
și-n mijlocul turmelor negre
era alb și luminos ca o rază.

Atunci, o codană culegea rugioară
lîngă un sînger bătut de rugină,
codana cu obrajii în chipul cireșarului

căta pe furiș către boiul porcarului ;
Porcarul, nepriceput în voroavă cu fete,
i-a cuprins mijlocul în brațe ca-n bete.
Și cum stăteau sub coviltir cîntător de pădure
au uitat de turme, au uitat de lume,
și-au căzut în vină
lîngă sîngerul roșu bătut de rugină,
lîngă o tufă care-i privea cu ochi negri de mure.

De-atunci porcarul s-a așezat
cu prispă pentru bătrîneți în sat.
Și pe prispă s-a jucat, s-a ridicat în lumină-nvăscut
un fecior cu părul de aur născut,
care plînge frumos, zîmbește rar,
și care o să fie ca taică-său porcar.

Cînd vara cu toamna straietele-și schimbă,
cînd negurile albe pe țară se lasă,
aducînd jale neînțeleasă,
porcarul cheamă din cornul de os
cu bățai repezi de limbă,
și geamăt prelung pe vînturi se plimbă,
peste păduri pe unde toamna se abătu,
geamăt de corn prelungit : Tu, tuuu ! Tu, tuuu !

CĂTUNUL VISAT

Nu se vădea suflare omenească,
și cătunul părea crescut peste noapte la poalele munților
cum cresc cetățile năluci, în zări, pe apa morților.
Tăcerea-ngenunchease-n fața porților,
iar casele albe, cu ferestre oarbe,
ascundeau taine în dosul frunților.

Nu zbura pasăre, nu zvonea sunet,
iar pașii pe acolo de te-ar fi purtat
ar fi fost fără răsunet...

Și poate că pe sub cătun, ușori,
vor fi plutit în roate albe, nori,
atunci când vor topi albeața lor plăpîndă
cătunul în adîncuri să-l ascundă.

Pe un prag un bătrîn stătea nemișcat,
pe chip nu purta viață, nu purta moarte,
și timpul zăcea neisecat,
alăută cu coardele sparte.

Pe lîngă opincile bătrînului
încremenise un cîrd de pui aurii de găină,
sau poate pete aurii de lumină
cernută din soare,
dar soarele nu era nici în creștet, nici în zare.

Dîintr-un pridvor înalt, în moartea cătunului,
un motan mare, negru,
cu priviri galbene, neclintite,
câta la luminile încremenite
lîngă opincile bătrînului.

Și poate că bătrînul
simțind în vecinătatea cerdacului
apropierea dracului,
l-ar fi gonit cu un semn
din cerdacul de lemn,
din cătun, mai departe,
dar pe fața lui
nu era viață, nu era moarte.
Și motanul stătea nemișcat,
ca un drac împielițat.

Prin preajmă, nu se vădea soare-răsare,
nu se bănuia soare-apune,
și nu duceau drumuri prin zare
cătore alte cătune.

Nu venea nimeni,
nu pleca nimeni,
nu murea nimeni,
nu iubea nici un flăcău.
nu iubea nici o fată.
Era o lume visată ?

ALEAN

Numele tău ca un cântec
trezea în auz descântec,
atît de albastru și dureros,
cum nici heruvii nu știu mai frumos.
Și toată făptura ta
cerc pe iaz străveziu creștea.
Vorbele tale vechi de alint
sunau înnegriți clopoței de argint,
dar depărtata lor tremurare
nu dădea lacrima de alinare.
Pădurea fremăta ușor,
apoi ofta greu,
cu vîntul pornit din sufletul meu,
dar nu ucidea clinchetul lor.

Curgeau apele sterpe prin brazi ;
aci te înălțai străvezie,
aci te simțeam cum în mine recazi.
Rîul a tîrît șal viu peste bolovani,
a foșnit amintiri adînci de mii de ani,
și te-am auzit șoptind din vechime
cu glasul celei mai albastre știme.

DRAGOSTE

A fost întâi ca un obraz de trandafir
boltit pe iazuri pline de revărsarea zorilor,
păstrat în inimi roșii, turnat în cupa florilor,
cînd s-a muiat în noapte și-a curs din stele mir.

Prelung cobuz de liniști înfiora grădinile,
sub bolți lunare crinii i-am vru schimbați bujori,
ca sub cuvînt hieratic, rostit de vrăjitori,
cînd clătinau povara de aur greu staminele.

ALBĂ CA ZĂPADA

Mai albă ca zăpezile cari au nins,
deși basmul spune Albă ca Zăpada,
sub ninsoarea lunii ce-a albit ograda,
doarme în raclă de sticlă cu sufletul stins.

Basmul mai spune de un măr otrăvit
cu care s-a-necat Albă ca Zăpada ;
acolo, de mere domnești e plină livada,
inima ei, ca un măr, fără bățai a-mpietrit.

Culcată în raclă de sticlă,
sub văluri albe de spume,
mă privește cum m-ar privi
cineva din altă lume.

Acolo, lîngă somnul copilei,
ochiul nopții, ochiul zilei,
mă vede vorbindu-i în șoapte
luceafărul de zi, luceafărul de noapte.

Poate că vrăjitoarea apelor închegate
odată peste somnul ei s-a aplecat,
i-a cîntat, i-a descîntat
și sufletul i-a ferecat sub șapte lăcate.

Zăpada lunii a albit ograda...
Dragoste, pune-i bujori pe față!
Ce frig poate să fie în inima de gheață,
nu-l simte cum doarme Albă ca Zăpada?

OGRADA

Știu undeva o ogradă,
undeva, poate într-un cătun de munte,
cu o casă albă și mică în miez de livadă,
o casă albă și tăcută ca o frunte
pe care zînele, cînd noaptea le-adună,
o văruiesc cu lună,
fără ca nimeni să le vadă.

Se clatină plopii pitici din livadă
și turbură sufletul din fîn,
fîn înflorit, adunat în căpițe,
cosit peste noapte de un pitic bătrîn.

Afară de două căprițe,
o iadă albă, o iadă neagră,
o văcuță cu pete de var,
un vițeluș de chihlimbar,
sub çoviltirile soarelui și lunii
s-aude cum țipă jalnic păunii.

Acolo te știu mai mică întru toate,
cu carnea prea curată și prea albă,
din gânduri bune făcîndu-ți salbă.
De părul tău s-a rușinat un lan de mei,
într-un coșar, cît un coteț de porumbei,
ai o caleașcă de cleștar cu aur pe roate,
ce zîna bună ți le-a dăruit pe toate ?

După cum spun bătrînele,
în puterea nopții, poate, tu te joci cu zînele,
legi fire de gânduri cu stelele
sau te prinzi în horă albă cu ielele.

Un ghimpe veninat mă-nghimpă și mă doare
că pămîntește sînt atît de mare,
de zîne mă rog în ied alb să mă schimbe,
albul mîinii tale pe ochii mei să se plimbe.
Dar cum prin ogrăzi vecine prelung trîmbițară cocoșii,
zînele s-au ascuns speriate pe sub ciupercile roșii.

O ! gospodărie de jucărie,
pe care o visam din copilărie !

ELEGIE

Tîrziu,
cineva se va opri pe drum,
cînd culoarea va fi desnădejde-n amurg,
cînd frunzele, umbrele, stelele curg.

Ai auzit de îngeri cu aripile scrum,
prăbușiți pe pămînt, prea grei de fantezie ?
Subiect de poemă, — alegorie,
a întîlnit cineva îngeri pe drum ?

Tîrziu,
cineva se va opri pe drum
călcînd pe tăcerea albastră-n amurg,
cînd frunzele, umbrele, stelele curg.

Îți va vorbi cu foșnetul plopilor, pe care îi știe.
Îți va aduce un suflet dintr-o floare,
apoi, încet, te va mîngîia cu răcoare,
ca să-l închipui cu viață vie.

Tîrziu,
cînd amintire va fi soarele,
dacă nu va afla cuib lîngă tine,
să te gîndești cum peste casele arse
dau ocoale de jale cocoarele.

Raze ți-or bate amintitor în fereastră,
se va urca o umbră albastră
pe zidul sub lună argintiu,
tîrziu...

LALELE NEGRE

Lalele negre cu potire pline
de aur vegetal și de mireasmă,
închipuind lumină și aiasmă,
duh nevăzut a prins să le încline.

Acum că inima ritmează rar,
să cadă pe tăciunii stinși scînteii de stele
în negrele cădelniți de lalele,
și să mă miruie argint lunar,

cînd clătînd cădelnițele negre
feștile lungi în aur înmuiate
vor tremura lumini nemîngîiate
crescute în uleiurile negre.

Nu-ți mai încerc imaginar condurul
care pe lespede n-a răsunit ;
mai văd un înger trist, nearipat,
cînd zugrăveala și-a pierdut conturul.

Lalelele cari au crescut din jale
în cupe clătinînd uleiul sfînt
le las să se încline la pămînt
pe care culc icoana mea de jale.

Și cupă după cupă aplecînd
(gîtlejuri moi de lebede ciudate)
s-or stinge și vor sta întunecate
pe zugrăveala ștearsă fumegînd.

GOLFUL SÎNGELUI

(1936)

GOLFUL SÎNGELUI

1

Imagini trecute în purpură, flăcări umede
fulgeră vadul inimii mele,
mistuie cetățile visului, luminile somnului ;
un cosmic pîrjol mă străbate fără răgaz
cînd credeți că numai sîngele suie în obraz ;
Aici, lîngă coastele mele de var,
înscriș pe nici o hartă e un nou Trafalgar.
Acele pînze — aripi de flamini întinse —
în golful sîngelui meu sînt învinse.
Plantația fantomă de catarguri,
ce-n rada inimii se legăna,
steaua polară nu o decora ;
pornea numai cărbunele în larguri.

2

Să lunecăm în liniștea acelui golf
cu pînzele căzute ca un obraz de babă ;
să stingem luminile gîndului în grabă
pentru somnul pornirilor din golf.

Sînt valuri mari, în relief, de plumb,
încremenind peste gînditul pămînt.
Năvile în nori s-au măcinat de vînt ;
pecetluit în racla tăcerilor din sînge,
ești de prisos, mesire Cristof Columb.
Ești de prisos, în sînge, în orice corăbier
care-a pornit pe valul acestui veac de moarte,
flotile ideale mai defilau pe cer ;
noi lunecăm pe puntea elanurilor sparte.

MAMA ÎNALTĂ A VISURILOR

Mai păstrez din fluidul acela vioriu
din care mi-a dat mama înaltă a visurilor,
ca o înfrigurare moale de panaș,
cătred o făptură pe care o știu
în jilț cețos de legendar sălaș.

Eu sunt în trecere, dar fruntea înclin
cu plete clătinate de pelin,
și te chem, mamă înaltă a visurilor !

Nu mai port vipera neagră pe scut,
închid dramatic între paranteze
armata mea de elanuri obeze
și un obraz grotesc și abătut
sub o capelă verde, cornată, de recrut.

Dar eu sunt în trecere și pasul făcînd
suie zăpezi aprinse în gînd
cătred mama înaltă a visurilor.

LUNTRE APLECATĂ

Luntrea inimii aplecată
răstoarnă minciunile în apele verzi,
dă la o parte luna, cu palma de lopată :
stea lunecînd
amintire scuipată,
peste umăr albastru,
în smoala gîndului o pierzi.

M-ai legănat într-un leagăn de brațe,
sub curcubeu de potcoavă furată
de pe urma ascunșilor cai,
călătorind spre nefirescul rai
mai filfiit decît zborul de rațe.

Cît poți să dai din punga cu zaruri
cînd socoteai mai mult decît un număr,
ai smuls aripa de lîngă umăr,
ca s-o așterni sub zilnice daruri.

Aici sînt florile albe fătate
de zîne, căzute în lebede pe lac ;
dar pleoape, dar buze de argint, cum desfac,
pe lungile, verzi gîtlejuri înălțate,
în nămoale cuvintele tac.

Luntrea inimii aplecată
răstoarnă minciunile în apele verzi,
peste luna aceasta, oglindă pătată,
unde privirile nu le mai pierzi.

Cădeau ca niște umeri colinele voinice,
și rămînea cuvîntul, pe mare, în caice.
Vintrele moi de nouri alunecau în larg,
dar amintirea vieții legată de catarg
se legăna la insuli de vamă levantină.

Și am călcat văzduhul în galbena grădină.

CĂLĂTORIA DIN URMĂ

Era ca o intrare în Ierusalim ;
cum mă aflam în gloată nu am văzut nimic,
mi-a povestit răcoarea din ramuri de finic,
și zîmbetul cerului sub care murim.

Eram în odihnă, în prag am aflat
că numai sufletul mi-au luat ;
trupul tăcea, flutura viu,
numai freamătul liliachiu.

Erau din amurguri mai vechi de cocleală,
cu cîntecul alături trecuți la socoteală.
Veniră prin cetate, și s-au frecat de ușă,
și-au scris o slovă veche cu deget de cenușă.

Lumea de jos cădea mai jos,
raze albastre în sus,
drumul curgea în răsărit,
însă ei spre apus.

Trec sănii de umbră pe iarna din sînge ;
topind zodiacu-n orbitele stinse,
înalț voi rămîne cerșind în zăpada
ce se ridică la tîmplele ninse.

ARGONAUT

Cea din urmă iluzie cu pînze
din golful sîngelui am trimis
peste valuri zvelte ca o fugă de mînze
căt-re cuvîntul cu hotarul nescris.

E cea din urmă lînă de aur
care o mai caut cu mîinile-ntinse,
dar voi porni cerșind în zăpada
ce se ridică la tîmplele ninse.

Veacul pornise ciudate galere
căt-re destinul cuprins în soroace ;
au stat la mijloc de cîntec să joace,
valul le-a trecut pe marea tăcere.

Argonauții de ieri, de aiurea,
stau lîngă inima noastră de azi
cum lîngă secure visează pădurea :
șoaptele morții sînt spuse prin brazi.

CAI DE APOCALIPS

(1940)

PALOȘUL SOMNULUI

Strămoșii mei s-au adunat în cerc
și m-au lovit cu paloșul de somn.
Dormeam pe plaiul neîntors de plug,
și sub velința ierbii, nevăzute,
oasele albe, sparte fluierau tăcute.

Trecea un vînt subpămîntean în vis
și ascultam un șuierat de moarte,
un glas cules de timp din oase sparte.
Pămîntul de sub mine sta deschis,
și în tiparul golului culcat
din scrisul vieții noastre stam surpat.

Atunci, urcați în strana lor de umbră,
sau aplecat peste veleatul meu,
cu-ngăduință de la Dumnezeu.

Brațele lor, suind ca niște paltini
răsfrînți pe apele de nor umbrite.

boltiră peste mine pologul amintirii,
cu semnele din veacuri sub stele aburite.

Bouri înfipti în falduri de hotar
ți-am fost lăsat în semn pe întinsoarea zării,
în grai un duh adînc de cronicar,
prin legămînt de sînge un nevăzut pîndar,
și fapta de legendă pîn' la nisipul mării.

Nu te lăsa în jaf să-ți prindă altul glasul,
să-l toarne miere-n fagurul străin,
precum păstrat, cu miros greu, grecescul vin,
pe largi corăbii dus e-n burduf de piei de capră.

Îngăduind în datini, în raiul plaiului
să vină veneticul căutător de slavă,
cum te-au păscut de visuri ca turma prin otavă,
tu n-ai mai dus tributul la poarta craiului.

Și sărăcit de vorbe albastre și de mitul
ce ne cuprinde somnul și viața pînă-n pragu-i,
ai tot urcat tăcerea înaltă, și de dragu-i
pe noi priveai cum lasă hlamidă asfințitul.

Dar redeschide poarta cuvintelor de țară
și stoluri mari de păsări din sufletesc frămînt
fă să le treacă zborul umbrit peste pămînt
și pomenirea noastră s-o strigi cu glas de fiară.

LOGOFĂT DE TAINĂ

Stau lîngă suflet și-i urmez condurul,
călcînd cu aur drumurile țării.
Îl văd voivod lîngă amarul mării,
cu rouă caldă umezind samurul.

E plînsul vechi și-n fiecare boabă
topit un leat lăsînd să suie ceața ;
prin ea, voivodul își ascunde fața
cu ochi de peruzea și de podoabă.

Aud ce văd și-n pergament le scriu
pînă la vadul veșnic din sicriu,
cînd prăfuit e sînge, trup și haină.

Voivodul vede-n veac, dar în cerneală,
cu slovă roșie, de aur, de sineală,
hrisovu-l scriu eu, Radu, logofăt de taină.

LA HOTARELE MORȚII

Peste negre păduri de brad
În ducatul lui Glad,
Încovoiată securea lunii
amenința cu tăișul pălind
hotarele morții, săgețile, hunii.

Fibule de aur, cu lanțuri prelungi,
pornite pe drumul pierdut,
în palma văzduhului scriseră dungi
căzînd în ducatul lui Menumorut.

Hotarele morții văzură ; hunii
ar fi pornit stepa-n copite,
dar încovoiată securea lunii
amenința peste păduri mocnite.

NEFERICITUL VÎNT

Nefericitul vînt al tinereții,
în zare, seara, steaua le mîna ;
mîini lungi de ploaie, străvezii, pereții
aducerii aminte îi spăla.

N-a fost răgaz să înțeleg că drumul
ca un pîrjol de repede trecu ;
pe cîmp rămase aripă din fumul
fugit, cînd focul meu scăzu.

Necuvîntatul glas al bucuriei
închis în racla inimei de fier,
necăutatul semn al privegherii
în zaua zodiacului pe cer.

așa stătură-ntoarse toate-n starea
cînd am pornit spre mine peste prag ;
un deget mut prin nori scria cărarea
sub stele ce foșneau frunzar de fag.

MOARTEA ÎN CULORI

Balul era în toi, pe sus rachete
se dezghiocau sub stelele urcate ;
unii le mai rînjeau din dinți pe spate,
alții goneau să-mpungă noaptea-n baionete.

Era un bal la care jucau mai multe neamuri
fără pedanteria gavotelor din veac,
înmântate aspru și sărac,
însă culorile jucau pe flamuri.

Domnița-ntîrziată, cu grație macabră,
și cu surîsul tras dintr-un condei de var,
trece privind în inelar
o piatră roșie, zălog de cununie.

Granatele spărgîndu-se-n pămînt
îi ridică în drum crizanteme,
la fiecare pas cîmpul geme
și înalță spre ea mîini de var.

Atunci privește în inelar,
lăsîndu-se ca în balade adorată,
și se oprește cînd din gloată
se culcă în pasul ei un stegar.

Era un bal la care jucau mai multe neamuri,
și cu pasul fantomatic schițat
trecea culegînd flamuri.

Vestmîntul alegoric știindu-l demodat,
își atîrna de oase bălțata crinolină
din flamuri dăruite cu brațul înghețat.

Și cu surîsul tras dintr-un condei de var,
pornea cu grație macabră
privind în inelar.

PRINT SINGUR

Vedea că totul s-a stins.
Toate mureau în alt veac.
Prințul de piatră, cioplit,
prin mari ogive privea ținutul sărac.
Pe norii, ca o hartă în asfințit,
descoperea un pământ neatins.

Palme verzi îl chemau din castani
să mai umble o dată pământul.
Drumul îl deschidea numai vântul
clătinînd umbra sub frunze.
De sus, dintre turnuri de piatră, o navă
de gînd pornea cu pînze întinse
peste marea unui veac de otravă.

Palme verzi îl chemau din castani
să nu părăsească pământul.
Nava pornea peste raze cu vîntul ;
pe ziduri, în veacuri, oftau castelani.

Între ei stăteau vremi de alai și de scrum,
zăceau albe oștiri sfărîmate,
țări năruite în stele de fum ;
prințul le purta lingă aripi, pe toate.

I se vedeau prin trupul de piatră
albastre drumuri de sînge-mpietrit.
Uitase că toate peste veac au murit,
că năvile gîndului s-au pierdut în lumină —
și lumina piezișe pe glod s-a prelins.

Mai zărea cum prin ogive înalte,
pe norii ca o hartă în asfințit,
se destrăma un pământ neatins.

PASUL DE BRUMĂ

Caii albi nechezînd cu răcoare
au fluturat coame de ceață.
Pe urmele lor a pornit de dimineață
pasul de brumă.

Glasul gonea să străbată umbra adîncă
unde stăteau zăvorîtă într-o părere,
dar amuți auzind cum umbla pe tăcere
pasul de brumă.

DRUMUL POEMELOR

Uneori poemele pornesc fără pricină
cum credem că se stîrnesc vîntoasele
din convoiuri negre de păduri, ies în lumină
cuvintele și se întrec ca frumoasele.

Unul aduce luceafărul serii,
cătînd să-și privească obrazul în el,
dar rămîne mirat în pădurea tăcerii,
cînd vede că-i rotund și gol ca un inel.

Toate pornesc necăutate,
drumul mărgelilor fără sîrmă,
fără țarmul întregitor,
pie-dut corăbiilor fără cîrmă.

Un cântec de tristețe ?
Stau răzimat de strîmba tinerețe,
de tinerețea ce-a îmbătrînit,
și din tristețe cîntecu-a pornit.

POEM

Vreți un poem ?
Eu nu mai știu să plîng, să gem,
gem timpurile pentru noi, —
timpurile noi.

Sub goana făptuirii cotropite,
stau ca o țarină tocată sub copite.
O goană de gepizi,
strigoii unei hoarde,
și cartea, unde o deschizi,
litera arde.

Vreți o minciună
bătută pe nicovală lucie de lună ?
O ! sînt atîtea cîte dorm în cap,
cît nu sînt pagini să le-ncap,
și pentru cîte fierb în suflet,
nu am răsuflet.

MÎNGÎIEREA VINE DE ACOLO

Mîngîierea vine de acolo de unde
vîntul, care-a trecut, nu pornește,
steaua căzînd nu strălucește,
tăcerea în tăcere pătrunde.

Mîngîierea cea mai apropiată
trece ca negura albă pe munte
chiar dacă peste frunte
se aşază mîna din Paros tăiată.

Cuvintele luate de adiere
lasă în urmă goluri de veacuri,
dincolo de dungatele lacuri
pătrunde tăcerea în tăcere.

PĂDUREA TINEREȚII

În jurul stejarului părăsit de veacuri,
departe de burgul medieval,
pătrund pe sub amintire, pe sub nedefinitu-i portal
care se schimbă cu fiecare bătaie a sîngelui,
în pădurea ce desface printre ramuri marile lacuri.

Sub stejarul gigant, care-și lasă cu încetul
destinul vegetal, pregătindu-și scheletul,
crengile se întind pietroase, albe, numărînd veacurile.
Lîngă rădăcinile lui se leagănă lacul,
pădurea pe maluri își deschide cerdacurile.

Pădurea, și verde, și cafenie,
care spre munți ca o negură întîrzie,
unde mesteceni rari se profilează,
pădurea aceasta e moartă, — amintirea ei vibrează

Ai zice : un cuvînt magic a deschis, ai trecut
în peisagii veșnice pe statornicii de lut.

În jurul stejarului paradisul adună :
cerbul care nu știe că leagănă pădurea
de câte ori, în apă, rădăcina-i adapă,
corbul bătrîn pe care l-au pierdut legendele,
și pasărea cu pene de lună.

Adam și femeia au trecut mai departe
de numele lor rămase în carte ?
Sînt umbrele de lîngă stejarul cel mare,
pe care le-am uitat și care ne-au văzut
cum ne nășteam, cum am trecut, cum ne-ndreptăm spre moarte.
Umbrele lor stau tot acolo, lîngă prima zi
care-i aduse și îi izgoni.

Noi venim, plecăm, trezim goarne de alamă,
în pădurea unde năvălim cu tinerețea,
fără să simțim că stejarul ne cheamă
sub crengile care numără veacurile
și cu umbra ne mîngîie tristețea.

CEASUL MURG

Cînd treci prin pădurea înaltă de pini,
atît de pustie, atît de uscată,
cu trunchiurile roșii de seară răzimată,
privește zadarnic, zadarnic ascultă,
nu trece nici timpul pe lîngă tulpini,
pădurea se năruie dacă suspini.

Cum ieși lîngă drumul pornit din uitare,
și lași nemișcată pădurea de pini,
spre miazăzi, medievalul burg
apare zadarnic, zadarnic dispare ;
pe brumele reci ale ceasului murg,
vin presimțiri nelămurite. Atunci suspini.

UMBRA

Cînd fumul hornurilor trece peste fața lunii,
umbra cuiva pare că fuge pe zăpadă.
Întoarce-te, nu căuta pe nimeni.
Dacă te-nchide-n cercul ei privirea,
ai să-nțilnești doar pajiștile iernii,
albul sticlos pe care-l paște gerul,
scăzînd, suind înspre lingoarea lunii.

Sîntem atît de singuri lîngă stele mici de gheață,
dar gîndurile, lunecînd sâanii de umbră,
vin trase după rămuroase vine
care resfiră-n carne coarnele de ren.

Cînd fumul trece peste fața lunii
și umbra fuge fără nimeni pe zăpadă.

VOLUTE DE FUM

Tufanii largi ce ne-au umbrit
erau vadul vîntului pe coline.
Noi îi știam foșnind în marea liniște,
ei presimțeau sfîrșitul cum vine.

De pretutindeni auzeam glasuri,
din toate părțile veneau semnele
largilor arii cuprinzătoare,
aurul snopilor, făgăduielilor.

Uitam din trecut necugetatele corturi albind
pe văi de smaragd, sortite eternelor
zădărnicii, timpul lor sta alături murind
cu visul crescut din puful pernelor.

Noi n-am pierit, dar mistuim
ce ne-a rămas din căpița de vise ;
colinele sterpe le mai suim,
foșnetul vremii să-l auzim.

Tufanii care ne-au umbrit se înalță acum
cu cercul anilor crescuți în miez
pe mari volute de fum.

CORNUL ABUNDENȚII

De mult nu-și înclinase cornul luna,
și prafu-i de argint stătea pe vechi chimire
doar, și pe mînere de săbii ruginite
în mîinile cruciș închise,
iar ochii celor care le țineau, astfel cuprinse,
erau pustii de vise.

Dar golurile lor adînci, de veacuri, —
de revărsări lunare troenite —
ce-au fost podoabe verzi, albastre lacuri,
primesc și sorb prin lespezi primosul ce-l revarsă luna.

Iar vara, prin amiezi,
în uriaș și diafan veșmînt
trecea pe roți de nori Fortuna.

Din cornul uriaș ea răsturna livezi,
și poamele din Paradis veneau în rafturi de pămînt ;
la fel de rumene se rotunjeau la soare zilele,
și filele stăteau nescrise în Cartea jocurilor negre.

Iar ochii noștri, azi,
întorși în adâncimea lor, la fel cu cei din veacuri,
nu văd dacă-și înclină cornul luna.

Iar praful de argint îl suie undeva prin constelații
vîntoasele din brazi.
Și dacă, totuși, peste noi cîndva se lasă
acel prisos pe care cornul lunii îl revarsă.
e o povară care ne apasă.

Și alte daruri ne sosesc din cer ;
în uriaș și greu veșmînt de zale,
Fortuna calcă pe Destinul nostru
și nu ne simte sub condur de fier.

INOROG

Necheza lîngă cer,
gonea lîngă pămînt,
zadarnic trudeau să-l strunească de coamă
mîini reci și limpezi de vînt.
Lovea colinele în copite de os,
nu vedea norul de plumb,
semnul vijelios.

Corabia de chiparos
gemea de viețuitoare ;
sub cea din urmă rază de soare,
un glas tăios ca o sabie
îi striga să urce în corabie.

Dar între sălbătăciuni și destine domestice
Inorogul nu voia să s-amestice.

Spârgea norii negri cu cornul,
certa apele cu copita,
fulgerele îi căleau zăbale
luminau arginturi pe spume și bale.

Ce-a fost nu se mai știe după ;
ploaia îi zvîrlea suliți ude în crupă.
Răsturnase cerul de toarte
cineva care-mparte pedeapsă și moarte.
Au fost vreodată păduri și maluri ?
Inorogul înoată în nemărginitele valuri...
După potop au rămas mările, oceanele,
a zburat porumbelul, a înverzit ramura,
a curs șerpi, au pornit goanele.
Nemaivăzut, nemaiauzit,
Inorogul urmează goana în mit ?
Sau amintindu-se nechezînd lîngă cer,

gonind lîngă pămînt,
holbînd fantomaticii ochi de piper,
zvîcnește printre algele roșii,
împlătoșatul, negru semn de întrebare,
necălăritul, straniul cal de mare.

STELE DE FUM

Cerul din vis îl caut acum,
cerul ca o haină de mag ;
în amintire filfîie uneori ca un steag,
pe care se desfac stele de fum.

Stele care odată clipeau
ca ochii tăi cu lacrimi în umbra genelor,
ca solzii, cu patimi reci, ai sirenelor
pe lîngă trireme trecînd.

În cerul nemaiîntîlnit te visez
despletindu-ți cale lactee
părul unduit pe o mare Egee
jucînd fantoma unui vas portughez.

Departate sînt stelele moarte și cum
în inelul privirii mă închid ca Saturn,
pe cerul moale rezemat de turn
văd deslînîndu-se stele de fum.

CAI DE APOCALIPS

Întoarce-te prin anii pierduți,
la bîlciul deschis pe maidan,
la călușeii de lemn, zugrăviți
ca în Apocalipsul lui Ioan.

Cînd ieși din vîrtejul rotund,
privind peste veacuri de vieți,
cînd cad cele patru peceti,
pătrunde în veacul din fund.

Ai să auzi nechezînd caii de lemn și de ghips,
caii din bîlciul uitat, crescuți în Apocalips,
pe patru coline, în gînd
ai să-i auzi nechezînd.

Calul alb,
calul roșu,
calul negru,
calul galben,
Și cîte-un călăreț apocaliptic pentru fiecare.

Ai călărit și tu, pe rînd, cîte-o culoare,
adesea în anii pierduți,
la bîlciul deschis pe maidan,
pe călușeii de lemn, zugrăviți
ca în Apocalipsul lui Ioan.

Adesea în anii pierduți gonirăm pe ei,
în bîlciuri, pe caii de lemn, pe călușei.
Apoi ni s-a dat fiecăruia arcul, cununa,
să cucerim viața, pămîntul, luna.
Am primit sabia spintecătoare,
cumpăna oarbă, umbra morții însoțitoare.
Am părăsit vîrsta cailor de lemn.

Dar vîrsta calului alb,
cu arcul și cununa,
nu ne-a adus în stăpînire
viața, pămîntul, luna.

Dar goana calului roșu,
nu a putut stinge
flacăra roșie, Cain,
în mările amurgului de sînge.

Cărbunele calului negru
o pată de noapte puneă,
sub zodiile veacului strîmbe
cumpăna strîmb cumpănea.

Iar calul galben și vînat,
cu umbra morții legănată în șea,
ca-n vechea gravură de Dürer, trecea
prin cetăți mîngîindu-ne obrazul vînat.

Vino ! mă strigau glasuri,
întoarce-te prin anii pierduți,
la bîlciul uitat pe maidan,
cu caii de lemn, zugrăviți
ca în Apocalipsul lui Ioan.

OEDIPOS

După obloanele tragice ale întrebărilor,
orbirea noastră nu e voluntară ;
ea calcă din țară în țară,
din seară în seară ;
nu aflăm atîta lumină pe cercul zărilor
să umplem orbitele adînci,
purtate dramatic pe stînci
de nefericitul Oedipos.

Simțim undeva o gorgonă,
cu rele priviri ne pîndește,
cu dîrze gînduri așteaptă,
lănciile privirilor ei orbul le ocolește,
dus de o flacăra, albă Antigona.

Corăbiile moarte spre Attica
așteaptă să întoarcă destinele,
dar dezlănțuindu-și jivinele,
le gîtuie marea, sălbatica.

Noi ne depărtăm și pe stînci
Oedipos gînditul rămîne
încis în orbite adînci.
Fugind lung ca o javră de fum, gorgona
se pierde în scorbura fantasmagoriei.

Atunci, din țară în țară,
din seară în seară,
năvălește lumina în orbitele noastre
cum își suie flacăra Antigona.

SÎNGELE POPOARELOR

(1948)

SÎNGELE POPOARELOR

Atîtea țări pe glob și atîta sînge,
Atîtea neamuri : albe, negre, galbene, roșii,
Dar sîngele pe care îl făcură să curgă fioresii
Dușmani ai păcii e pretutindenii roșu.

Atîtea țări pe glob și atîta sînge,
Că dacă s-ar putea să-l strîngi alături,
Nu-i fluviu uriaș pe cît s-ar strînge ;
Păduri, orașe ai putea cu el să mături.

Atîtea suflete pe glob și atîta moarte,
Atîtea suflete ; albe, negre, galbene, roșii,
Dar cîte sfișiară fioresii
Dușmani ai sufletului, nu-s corăbii să le poarte
Spre rîul negru cu luntrașul negru.

Atîția ochi pe glob și cîtă dragoste
A filfiit năframa-napoierii,
Dar peste ani în lunci albastre doar mestecenii
S-au legănat singuratici sub semnele serii.

Eu știu venind o dimineață filfîind ca turtureaua cenușie,
Ce se așează guruind pe un copac de fier,
Goarnă de foc sunînd măcel n-o să mai fie,
Doar luna cîteodată, beată, va aminti un iatagan de ienicer.

Atîtea brațe pe pămînt și atît de tari,
Albe, negre, galbene, roșii,
Călăuzite de o stea de foc vor strînge
Gîtlejurile fiarelor lacome de sînge,
Strivite sub victorii noi ca niște lespezi mari.

GRECIA (II)

Grecie !
Nu frumusețile tale pe care nu le-am văzut,
Cum Heinrich Heine ți-a cîntat orbește soarele și zeii,
Dar oamenii, călcînd peste munți, legendari, uriași ca aheii,
Cu ura rotundă, de nepătruns ca un scut,
Cu cenușa mileniilor zvîcnind sub picioare,
Eroii Eladei moderne ce suiră munții pe muchii,
Fără arme, sub zdrențe, ducîndu-și păduchii,
Rupînd cîte-o luncie lungă, aprinsă, din soare.

Zburînd peste creste andartii
Aud cum îi strigă vulturii,
Aud cum în inimi gem satele arse ;
Spre văile lungi curgînd către Marea Egee,
Merg ținînd pleoape întoarse,
Ca Amynor sau Oedipos blestemînd trezesc negrele furii
Și negrele duhuri pedepsitoare
Cu șuierul șerpilor în plete,
Urmăresc călăii care umbriră cu sînge
Țara de marmoră,
Albe Cyclade, insuli de soare.

Aproape, mult prea aproape de privirile noastre,
Cum să vedem că mergi lângă ceata marilor umbre ?
Aștrii ard, sau coiful lui Leonidas sau Epaminonda ?
Ca Ahile și Ajax sub zidurile Troiei,
Au luptat împotriva năvălitoarei flamure verzi
Altădată Palikarii și Klepții ;
Cei vii și umbrele sînt azi o pădure în care te pierzi,
Nedomolită furtună a noii
Elade ; și cum se lasă plasă de umbră
Și cum din mare răsare Helios
Ca să aprindă roșii aurore,
De pe Akropole îi urmărește neclintită privirea celor șase Kore.

Acolo unde Lapiții nod de furie înnodau cu centaurii,
Unde tărîm mitologic frămînta luptele, goanele,
Unde secure cu două tășuri repezeau amazoanele,
Unde Hefaistos subpămîntean făurea spada dreptății cu faurii,
Unde veghea coloană și sulită înfiptă în cerul Atenei, Palas
Athena,

Unde Poseidon despica stînci cu tridentul,
Ce căutați, negustori parveniți ai istoriei,
Să apăsați jugul tarabelor
Pe marmoreenii umeri homerici ai gloriei ?

Așteptați ! așteptați, voi steaguri înstelate,
Mult nu veți mai filfii sub fruntea lui Phoebus din cozi de mătase,
Vîntul pornit de pe Olimp,
Furtună prăbușită de dincolo de timp,
Vă va răsturna în marea cea mare pe toate.

Nu veți prinde de veste cînd vă vor strînge ca un cordon,
Brațele vii și învingătorii de umbră de la Marathon,

Cu trădătorii stați precum Xerxes pe tron de argint,
Pe țărnul golfului, în septentrion,
Și nu e înșelătoare lumina,
Lumina celor două milenii și jumătate,
Prin care trireme cu pîteni de bronz
Spărgeau corăbiile perșilor la Salamina,
Al vostru e destinul oștilor despotului din Suza
Și stelele steagului în marea Egee stinge-și-or spuza.

Toate le văd nălucind printre gene ;
Sub privirile nepătrunse de piatră ale celor șase Kore,
Învingători ai amurgului se vor opri partizanii,
Strivind sub tălpile lor pedepsitoare tiranii,
Cum spăimîntătoarea Elektra dansa la Mycene
Peste însîngeratele trupuri ale lui Egist și Klitemnestra.

SPANIA

Privesc din umbra anilor pămîntul Spaniei ;
O lacrimă cît insula Malorca
Inundă pe hartă Granada,
Unde a fost ucis pentru visele sale
Albastre, înalte cît munții Sierra Nevada,
Poetul Federico Garcia Lorca.

Privesc din umbra anilor trecutul Spaniei ;
Galere cu sute de vîsle negre,
Fantastici păianjeni,
Înghiț în pîntecul lor vîsleașii în fiare,
Bicele zbirilor, zebre le suie-n spinare ;
Sub pînzele umflate ca niște nori captivi la catarg,
Plutesc pe oceanul blestemului negru
Corăbiile *Invincibilei Armada*,
Sub draperia grea a veacului de inchiziție și moarte,
O rază putredă de lună urmărește
Jalnica umbră a lui Torquemada.

Și regii Spaniei, degenerații regi,
Au stat poporului iberic pe trup ca un ciorchin de negi,
A curs peste podișul vremii rîu de lacrimi,
Neoprit Guadalquivir,
Regale piepturi purtau cruci de Malta
Și în privire nesfîrșite zări de cimitir.

„Redă-ne, sire, libertatea de gîndire !“
Striga marchizul de Posa ;
Călăul regelui mai reteza pe buturugă.
Cîteva capete de răsculați la Saragosa.
Veac după veac vîsleau sub negre fulgere de bice
Nefericiții lumii, sclavii din galere ;
Apoi au fost veacuri de mare tăcere.

Privesc prezentul Spaniei :
Același sînge negru se tîrăște prin îngroșata ei arteră,
Și Spania întreagă-i o galeră.
Sparg cerul plin de sînge harapnicile urii,
Peste peninsula, galeră doldora de sînge
Se tîrăște norul ;
Glasul poeților suiți în ștreang,
Despicați de secure,
Trîmbiți neiertătoare,
Ridică poporul în iureș nestăvilit ca o pădure.
O pădure de brațe, de arme, de furie necruțătoare ;
Adesea, din fugă, tovarășii sărută morții.
Pe vechile străzi îi primește arcul de triumf domestic al porții ;
Cu ochii umbriți de streășina jalei și a urii,
Femeile poartă năframa neagră
Și o așteaptă pe Dolores Ibarruri.

Vătaf de vieți, zaraf de sînge, ucigașul lui Zoroa,
Ac otrăvit înfipt în pieptul dramaticii Spanii,
Se-nchină stelelor unui drapel
Care-i plesnește fața și din el
În palmele pline de sînge îi scutură banii.

Vampirul veacului acesta
Se-ntoarce din vremi feudale,
Dar la ceasul cocoșului cu strigătul roșu
Strigoii se va prelinge în umede cripte regale.

Privesc viitorul Spaniei ;
O turmă de monștri sfîrșind în arene,
O uriașă luptă de tauri
Sub norii incendiari zugrăviți de Goya
Peste Madrid ca niște balauri.

Atunci cînd sub jarul soarelui Iberic
Caudilio își va întinde stîrvul obez,
Ochiul memoriei se va deschide în întuneric
...Se vor întoarce frumoasele zile din Aranjuez.
Atunci cîntecul poetului slăvind poporul
Va legăna din nou cerul baladă peste Granada,
Vor intra în viață visele sale
Albastre, înalte cît munții Sierra Nevada,
În fiecare ochi va rîde o lacrimă cît e pe hartă insula Minorca,
Și nu vor mai fi uciși mișelește
Poeti ca Federico Garcia Lorca.

CORĂBII SPRE INDONEZIA

Din Amsterdam,
Din Rotterdam,
Grași olandezi priveau pe geam,
Triști olandezi de spleen minăți
Cu ochi de lacrimi înstelați,
Oftau spre pajiști de lalele
Bolnavi de spleen în vechi castele.

Sub crucea morilor de vînt,
Visau oceane verzi, pămînt,
Și pe ocean de catifea
Ce largi corăbii legăna,
Slujind pe marea lor stăpîină
Cu zîmbet gras pe-obraz de lună,
Duceau sub cer indonezian
Chemat în pofte și-n ochian
Moartea ascunsă-ntr-o lalea.

Duiosi și grași florari flamanzi,
Morari ce moarte măcinați,
Pirați moderni intrînd în port,

Ascundeți steagul cap de mort,
În norii albelor lulele,
Ascundeți moartea în lalele,
Ca oamenii cu ochi pieziși
Să vadă-n voi cerești trimiși,
Nu corbii croncănind pe ram,
În Amsterdam,
În Rotterdam.

ȚARA CIORCHINILOR NEGRI

La început era pământul oamenilor roșii ;
Duduind își mișcau norul negru de turme bizonii,
Norii albi înhămați la catarg de iberică navă,
Căutând un visat continent călătorea o lume bolnavă ;
Pe coline pîndeau Picioarele Negre, Mohicanii, Huronii,
Zei albi coborau din corăbii pe cai cu plăgile lumii.

Au văzut pe întinse cîmpii lîngă marile ape
Triburi împăunate ca șoimii lîngă corturi, stoguri albe de fîn,
Au venit lîngă lespede moale a mării
Popoarele de aramă ale depărtării,
Pecetluind cu fruntea țărml de aur, țărml păgîn,
Aducînd legendara lulea de-mpăcare a lui Gitse Manito.

Și-a-nceput un joc peste pământul oamenilor roșii :
Albii goneau după negrii bizoni, după oamenii de-aramă,
Goana sfîrșea lîngă lespede moale a mării,
Rămînea fumegînd sfărîmată legendara lulea a-mpăcării,
Haitele lupilor albi sfîșiau continentul de la ocean la ocean,
Urmărind prin păduri de secvoia ultimul mohican.

Și s-a numit această țară de jale America.
Sol îngîmfat cu guși de pînze obeze, corabia Santa Maria,
Și înțeleptul cu oul turtit în șezut, Cristofor Columb,
Talpă de fier au apăsas pe continent, pecetie de plumb ;
Dar unde părea că sfîrșește, începea nebunia,
La domnii din sud, pe moșii cîntau coruri de negri.

Totul era ideal, cîmpii de zăpezi de bumbac,
Și negri în negre corăbii aduși pe lepedea moale a mării,
Lanț nesfîrșit zuruind din Georgia la Coasta de Iviu,
Cîntec sfîșietor de robi întors pe un drum iluzoriu ;
Dar se-ntîmpla deseori ca negre corăbii, cu negri în fiare,
Să se ascundă de groază sub lepedea verde a mării.

America a fost numită această țară de jale ;
Jalea pieilor roșii oftînd prin păduri uriașe de pini,
Calea însîngeratei zăpezi peste mine de aur,
America a fost numită această goană de taur,
Această cale de robi din Uganda,
Din plantațiile de bumbac din Sud,
Negru popor de umbre, te aud cum suspini !

Nobilii cultivatori din Georgia, din Alabama,
Nobile semne scriau cu harapnicul pe negre spinări ;
În Nord creșteau umbre înalte pe cerul nădejdiei,
În Sud erau chinuite fructele negre ale primejdiei
Și uneori copaci ciudați se profilau pe zări.

La început erau rari ; dar, adunați, ridicau uriașă pădure,
Nu atît de înaltă ca pădurea de zgîrie nori,
Dar ocolită de pasările albe, năpădită de ciori,

Ai fi zis blestemată viziune, uriașe tufe de mure,
Uriașe tufe de carne,
Pe lîngă care treceau drăcești procesiuni de medievale cagule
Și zburătoarele lui Edgar Poe croncăneau pe ramuri, sătule.

Pasăre neagră blestemată de cer,
În racla trupului tău primești deopotrivă hoituri de orice culoare,
Fără ură sfîșii spînzuratul fruct negru, cu pliscul tău de fier,
Dar ei, cei din veacul atomic, din țara aceasta de jale,
Stau ca o haită de lupi urlînd sub spînzurătoare,
Neputîndu-i ierta pe cei aduși de strămoși în sclavie.

În țara aceasta, țara ciorchinilor negri,
Cu state-nsemnate pe steag sideral și cu nume de vrajă ;
Nebraska, Idaho, Missouri sau Arizona,
Cu fețe mai spăimîntătoare decît arăta în vechime Gorgona,
Spune, pasăre a morții, ce stai pe copaci dramatici de strajă,
Vreodată afla-va-ndurare negrul popor ?
O ! te aud, pasăre jalnică, fioros croncănind : *Nevermore !*

Dar eu te gonesc de pe crengi cu pușca blestemului,
Să zbori cu putrede aripi urmînd strigoilor cu slute cagule,
Să fiți rușinosul cortegiu din urmă al țării,
Ei, fiare ascunse sub glugi de dantescă viziune,
Voi, păsări de moarte, de fructele negre sătule,
Pornind spre verde infern sub lepedea moale a mării.

CULOAREA ROȘIE ȘI NEAGRĂ

La New-York totul e frumos,
Nu sînt copaci și nu sînt ciori,
Păduri de piatră cresc spre nori,
Și în pădurile de piatră
Stau buldogi grași pe bani și latră.

La New York totul e frumos,
Eroi apar, eroi se sting,
Copii născuți pentru Sing-Sing
Pe străzile ca o pelagră ;
Un sînge galben de carate
Pulsează-n fiecă building,
Dar în City sînt blestamate
Culoarea roșie și neagră.

În alb palat la Washington
Stau democrații de carton,
Din ghem de ură țes o plasă
Pe Ares iar să-l prindă-n leasă.

Au pus un paravan cetății
În port, Statuia Libertății !
Și după-nalta ei minciună
Strigoii yankei urlă la lună,
Îi chinuie ca o pelagră
Culoarea roșie și neagră.

La New-York totul e frumos,
Nu sînt copaci și nu sînt ciori,
Doar negri în spînzurători
Din Oregon pînă-n New Jersey.
Dar steagul roșu e un far
Călăuzindu-și luptătorii
Ce vor stîrpi asupritorii
Cu sufleteasca lor pelagră,
Și nu va mai afla hotar
Culoarea roșie și neagră.

BUDAPESTA

Orgolios orașul răsuna de grofi ;
Veacul trecea în echipagii și pe cai de pustă,
Trecutul cobora suveran peste poduri din Buda,
Strivind sub indiferență augustă
Prezențe umane cu pumnii ca bulbi de cartofi.

Melodios, orașul leșina-n tarafuri,
Chefliii nobili înotau în zori
Pe apele albastrelor viori
Când luna ridică plecînd brumatele cearșafuri.

Tînjea pentru mulți pe sub poduri o neagră duminică,
Și apele Dunării, putrede păreau pentru unii ;
Repezind din trecut cavalcadă dramatică, hunii
Călăreau îngroziți un platou de istorie,
Umbre aspre trecînd lîngă vieți fără glorie,
Lîngă stranii urmași cu fața necunoscută, cinică.
Regii de piatră-n firide păreau filozofi

Mereu privind trecerea lunii sub poduri ;
Ei, scoși cu dalta din somn și istorie,
Vedeau cum se-apropie sfîrșitul unor vieți fără glorie,
Vedeau cum se duc, se întorc între Pesta și Buda
Încovoiatele gloate tîrîndu-și simbolică truda,
În vreme ce orgolios orașul răsuna de grofi.

SINGELE ȚĂRII MELE

Adesea îmi ascult bătaia sîngelui în artere,
Zvîcnind ca seva copacilor din țara mea ;
Bătaia sîngelui meu n-a trădat niciodată,
N-a uitat garoafele tragice cu care pămîntul înflorează.

Poporul suit pe necunoscutele trepte
E altul acum decît a fost atunci,
Împins sub jugul străineii porunci
Să ducă războaie nedrepte.

Cei care roșie stea aprindeau lîngă cuget
Se logodeau cu moartea, cu noaptea Doftanei :
Loviți, purtau cu mîndrie în somn garoafele tragice,
Îi legăna în umbrele basmului pentru brațe titanii
Și ura satrapilor neputincioasă pocnea ca un muget.

Pe piciorul acesta de plai, pe gura lui de rai,
Aceași rețea ca un arbor de foc în trupuri pătrunde,
Aceleași ramuri de sînge suie carnea ciobanilor sub albele bunde.

Faurii negri, zeii albaștri-n uzine,
Sîngele lor îl aud zvîcnind în artere la mine.

Și acele brigăzi ce vor fi legendare,
Cu ritmicul val al sîngelui lor ca
Minunea zvîcnind sub pielea pămîntului
Prin artera conductelor Cianului Mare
Sau Agnita Botorca !

Pe colinele vîntului,
Prin păduri de fagi,
Zvîcniți brigăzi ale muncii, ale sîngelui nostru,
Tinere artere ale țării, copiii ei dragi.

Veșnic voi auzi bătaia sîngelui în artere
Zvîcnind cu stejarii și tarii oameni ai muncii din țara mea ;
Bătaia sîngelui meu nu va trăda niciodată,
Nu voi uita garoafele tragice cu care pămîntul înflorează.

UMBRA STELELOR

(1957)

PE NEAGRA MEMORIE

Nici cînd voi fi pe insula îmbătătorului aer al morții
pe care nu-l pot respira muritorii,
n-am să vă uit niciodată
pe voi, care ați auzit tunetele
și v-ați îmbrăcat cu apele ploii,
pe voi, care întinzînd pînzele corăbiilor
sub pleoapele eternității
v-ați reîntors lîngă leagăn,
sau legănați stranii păduri pe fundul oceanelor.

N-am să vă uit, arhipelaguri
niciodată văzute, niciodată umbrate,
veacuri trecute, viitoare,
gesturi făcute în edenic cuprins.

N-am să vă uit, panoplii uriașe a'deșartelor glorii ;
sîngele pecetluind cele cinci continente
și violînd abia închegate sigilii,
alt Gingishan răsărind din nisipurile negre.

N-am să vă uit, ucigași ai pădurii de oameni
ce fremăta sub trecerea palmei sublime ;
întîlnită cîndva, o părere din putreda faimă,
voi striga să o șteargă buretele nopții eterne.

N-am să uit fermecătoarele haite-poetii,
tagmă culcată pe snopii de stele,
rătăcitori între ștreang și tronul de aur,
singurii neîngroziți de un tărîm iluzoriu.

Nici pe tine, care vei face să uit toate acestea,
sufînd încet în globul de seamă al pădicii,
n-am să te uit — și făcînd jurămîntul
rîd : că vei fi numai abur și noapte,
că pe neagra memorie și tu vei dispărea
și răzburarea o strig în urechea ta uriașă.

RISUL PESCĂRUȘILOR

Un strigăt scurt și batjocoritor,
Săgetat peste dunele galbene,
Te-a oprit în loc ; dar nepăsător
Privești scoicile moarte peste dunele galbene.
De cînd ai pornit și cu ce amintire
Împinsă pe sania umbrei tale piezișe,
De-o pui la ureche, scoica n-o să spună ;
Sub cerul Oceanului, legănînd cimitire,
Numai vîrstele apelor or să rămînă.

Poate încerci să deslușești o navă
Sau doar scheletul brun albit de sare ;
Ascultă, perla timpului bolnavă
În cuta mării sau în gînduri moare.

Și nu-nțelegi cînd ai pornit ce amintire
Împinge umbra ta lungă, piezișe,
Peste scoicile moarte, peste dunele galbene,

Către umbra Oceanului legănînd cimitire,
Unde dispăre cea din urmă navă
De care s-a desprins ca o pînză un nor.
Oprit între dunele galbene,
Auzi pescărușii rîzînd peste tine în zbor.

August 1941

ARMATE DE FÎN

Iată cîmpiile întinse, galbene de presimțiri.
Le cuprinzi tu, îmbrățișare rece a cerului ?
Peste ele a trecut gestul rece al fierului,
Rînduind nemișcate, ciudate oștiri.

Din ce parte sosim ne întîmpină amenințătoare,
Fără chip, fără pas, fără număr ;
(Alte făpturi au plecat cu furcile pe umăr)
Trîmbița vîntului sună mireasmă turburătoare.

Poate că au rămas numai corturile verzi,
Fantomatica oaste printre ele s-a dus,
Au pus genunchiul sub cornul lunii și s-au supus,
Nu le urma drumul de fum, să nu te pierzi.

Stai lîngă armele tale, lîngă vechiul blestem,
Ei au plecat, dar sub magicul semn al lumii rămîn,
De sub tăcerea veacurilor altele gem ;
Să fugim, pe cîmp ne urmăresc armatele de fîn.

NOI, CEI DIN VEACUL XX

Noi, cei din veacul XX,
Strigoii celor ce-am fi fost,
ne căutăm în oglinzi aburite ;
cu degete de sticlă pipăim adormite,
în scrinuri uscate, inimile reci.

Nici o minune nu le trezește ;
cu degete de sticlă străvezii, strigoi
desenează măceluri în spații, dar nu ne îngrozește
nici cântecul veșnic de moarte din noi.

Ne îngrozește vântul iertării,
înclinații mesteceni ai visurilor bune ;
să apară ciclopul uriașelor spații,
să spargă planetele în dinți ca pe alune.

Un gest mai grozav ca moartea și războiul,
mai dureros decât obrazul amintirii,
și mai urât decât un rînjet lung de coasă,
să ne răstoarne cum se cosește trifoiul.

Noi nu mai știm de unde vine somnul ;
vor sparge odată zările, trîmbițașii : cocoșii,
și un incendiu să ne pîrjolească nările
filfiind peste perne steagurile roșii.

Ah ! vor ofta romantic amintirile,
dar noi, strigoii galbeni din veacul XX,
vom rîde ca hieele, răscolind cimitirele
orașelor arse, peste care tu, pasăre albă, nu mai treci.

Noiembrie, 1943

TABLOU DE OASTE

În tranșee reci de omăt,
Pîndeau soldați ideali ;
Spuneau pe cîți i-au omorît
Cu raza rea a ochiului în piept.
Lîngă păduri cenușii
Se mișcau caricaturi de cavaleri medievali.
Zadarnic ! zadarnic ! Armurile lor apuse
Nu mai luceau oțeluri și mătase,
Nici stelele zvîcnind ca niște fuse
Nu luminau decît cetățile rase.
În tranșee reci de omăt pîndeau soldați ideali.

Cădeau pe aripi moi mătăniile negre,
Corbii, numărînd timpul între viață și moarte :
Și din tranșeele reci de omăt
Le urmăreau mătăile cu oase,
Cu buze vinete, priviri sticloase,
Așteptînd urletul unui lup de oțel,
Să prăbușească bolțile de gheață, sparte.

Ciudat, nici o floare roșie pe zăpadă,
Nici un cadavru dospind să plesnească.
Nici crivățul cosind alba livadă,
Dreaptă ca un întins platou de cretă,
Străbătut de tăcere ca o trompetă
Și așteptînd să iasă morții la paradă.

Decembrie, 1943

ANII GREI

Anii grei, goana anilor au despărțit palmele strânse,
Zile și nopți au jucat partida de șah a așteptării ;
Norii călătorind au șters privirile plînse
Care pîndeau prin geamuri semnul întrebării.

Îi știi pe cei despărțiți pentru totdeauna,
Tinere trupuri, tinere guri, tinere inimi ?
Prin depărtările pe care le devastează luna
Ei vin să ridice pleoapele dimineții,

Să privească memoria noastră-n albastra odaie,
Să se culce o clipă în tiparele vieții ;
Printre arborii de fum ai uitării
Țîșnește prezența lor ca o văpaie.

1943

BALADĂ PENTRU MAMELE LUMII

Mamă uscată ca o alăută
fără coarde, cu geamăt încă,
va veni o seară cînd vei rămîne tăcută,
vorba ta va rătăci pierdută
ca un caic pe mare.

Va fi de ajuns ușoara răsuflare
a jalei feciorului, să-l întoarcă în radă,
catargul ca un leagăn, văzut din depărtare,
va legăna pînza, fantoma ta smeadă
pe-un banc de aur lîngă Guatemala.

Prunc, mă visai corăbiilor stranii,
corsar, să prind de proră fregata fericirii,
dar marea care spune verzi litanii
bătea zadarnic digul drept și anii,
eu n-am pornit spre Robinson Crusoe.

Mamă uscată ca o lăută,
tot te mai mîngîie arcușul de aur al soarelui.
Va veni o seară cînd vei rămîne tăcută,
atunci feciorii tăi, ai dragostei, ai visului,
vor bate la porțile paradisului.

Acolo vor spune făpturilor ciudate
făcute din nori și mîhnire :
— Degetul mamei în faldul serii bate,
deschidețî durerilor ei înnoptate.

Așezați-o în jilț de uitare lîngă mamele lumii.

1941

CE VRĂJITOR HAZLIU ERAM

Voi spune potolit ca într-un vers Francis Jammes :
în inima ei nu s-a răspîndit mireasma fragilor,
cel mai hazliu vrăjitor eram.
cînd încercam să-i încălzesc lumina ochilor, dragilor.

Ea se va încurca între funde și andreele
simbolice, paranteze sentimentale,
la fel cum a făcut într-o vară, într-o vale,
cînd brazii erau stupizi ca gesturile mele.

Puteam să lupt cu comunarii pe baricadă
sau cu Papanin să înving cercul polar ;
ochiul la fel i-ar fi rămas, strigoi lunar ;
mă-ntreb, poemul, cu ce ochi are să-l vadă.

Ea se va plînge că pe scenă joacă rol secund,
cînd o îmbrac în haină porfirogenetă,
ca o domniță de Bizanț ; cu o egretă
în coif, medieval, mă înclinam profund.

Cetățile și anii și visele spre moarte
le știi cum trec și zilele acestea trec ca fumul ;
acolo, lângă cer, când se cotește drumul,
un rece semn de toamnă ne desparte.

Și voi șopti ca într-un vers de Francis Jammes ;
în inima ei poate a murit mireasma fragilor,
când încercam să-i încălzesc lumina ochilor, dragilor,
ce vrăjitor hazliu eram.

1943

UITĂ CUVINTELE

Frază, te-ntorc pe dos, te sucesc ;
Cuvinte, vă înfășur pe auz ;
Zvonul vă este adesea ursuz,
Alteori larg ca revărsările de vînt
Peste cîmpiile cu porumb.
Ascult să aud în sunetul vostru neîntîlnitul,
Sfîșietorul glas al frumosului.
Cioplesc cu dalta limbii stîncă imaginii,
Marea imagine a înțelepciunii ;
Dincolo de casa paraginii
Calc peste pragul minunii.

Închid în urmă poarta misterului
Și mă trezesc în brațele cerului.
Norii albi, vineți, roșii,
Mă ridică, mă leagănă, mă apasă,
Ciudatele glasuri, planetele foșnind
Uriașe, depărtate frunze luminoase,
Spun mai lămurit decît graiul de-acasă

Cel care după ele se-ascunde,
Ca după o clocotitoare savană,
E mai aproape de buzele noastre
Decît este ochiul de geană.
Îl ciocănim nevolnic în cuvinte ;
El numai în mări, în păduri, în nori răspunde,
Și inima rămîne deschisă ca o rană
Unde gheara îndoielii pătrunde.
Uită cuvintele, iubito !
Sînt bătrîne adormite în negre fotolii.
Părăsește zarea mîncată de molii
Pe care în ochii tăi am întîlnit-o.

1940

CA ÎNTR-UN CÎNTEC VECHI

Ca într-un cîntec vechi cu Loreley
sau alte legende neverosimile,
vreau să viu în întîmpinarea ta
cu un brad înfipt în mînușa de fier,
albă, ca luna vărsată pe strai,
ca laptele de sidex din strachina ielelor,
din calea laptelui, pe trup, urzind cămașe din cer.

Între gîtuitoare block-hausuri,
pe străzile cu vieți și morți paralele,
sîmburele ființei tale
era numai începutul genelor de stele.
Clipeai sideral pe o vale,
unde-mi îngropasem inima ;
cînd a spart pămîntul ;
cînd a răsărit, ai auzit
și te-a adus miracolul sau vîntul.

Versul nu-l cercetez înapoi
ca o cărare pierdută, ci calea
o luminez cu pumnul de fier,
ducînd bradul îmbătrînit de zăpadă
pînă unde sfîrșește valea,
pînă unde dealul suie iarăși în cer,
unde mîinile mele, ventuze, or să te soarbă,
unde ochii umbriți or să te vadă.

1942

SPRE CAPUL BUNEI SPERANȚE

Departate, departate, într-un oraș străin,
Amintirea ca o fată își flutură pletele negre ;
Un arcuș, odată, mai luneca lin
Peste vioara inimii intrînd în tăcerile negre.

Un ceardaș furtunos o zbuciumase odată,
Dar ritmul s-a întors, s-a topit în palida pustă ;
Între maluri eterne Dunărea dorului nu stă,
Se-ntoarce corabia fantomă cu puntea de vis devastată.

Noaptea cu ochi scînteind apleca obrazul negru de maur,
Sub mîngîieri alizee eram cel mai uitat corăbier ;
Cînd deodată văzui curgînd mătăsoasă pe cer,
Cale lactee, trena pletelor tale de aur.

Și cum curgea ca un fluviu podoaba ta capilară.
Topind în aurul ei ireal steaua polară,
Cu prova corăbiei despiciînd fericitele stanțe
Veneam navigînd către tine, spre Capul Bunei Speranțe.

SONET

Să nu mai cadă cortina neagră de ieri
Peste jocul vieții și al iubirii ;
Vreau zgomotul nestăpînit al fericirii
Să spargă ferestrele linse de brume și de tăceri.

Șerpește prelungite brațe tîrîind mîngîieri
Mă apasă pe sîni, să le strivească trandafirii ;
Bice în sînge zvîcnind ne cheamă zbirii
Ațîțători, ai celei născute din valuri, ai marei muieri.

Să nu ne izbim de recele val al tăcerii,
Chiar dacă cerul, pămîntul, nu vor să audă,
Chiar dacă geana de lacrima poftei e udă,

Chiar dacă moartea albește la marginea serii.
Palide mîinile mele deschid urechi să audă,
Cînd te cuprind, cum își lasă să crească roadele merii.

ODATĂ

Odată, poate, o să-ți pară rău
Simțind la tîmple
Răceala unui val de frig
Venind din stratul
Zăpezilor albind în părul tău.

Odată, o să-ți pară rău, tîrziu.
Vei vrea în vatra
Cea stinsă inima, s-aprinzi
Mănunchiul amintirilor ;
Căldura-nchipuită n-am s-o știu.

Odată poate-a rîs în gîndul tău
Un diavol mic
Și galben a trădare,
Să rîzi și tu de toate
Și de dragoste ;
În vatra neagră, inima,
Au izbucnit ca niște flăcări reci
Albastre salamandre
Veninoase,

Și-atuncea, ca o vrăjitoare
Serbînd sabbatul,
Zadarnic căuta-vei să aprinzi
Un foc pîrjolitor de dragoste dogoritoare,
Că îl va stinge
Răceala unui val de frig
Venind din stratul
Zăpezilor albind în părul tău.

PEISAJ LAPON

Unde-i pădurea vie a coarnelor de reni,
ogorul alb în țară pustie și laponă,
acolo zugrăvisem o ideală zonă
cu biblicele gesturi de stranii pămînteni.

Plecări de iceberguri ne-ar fi lăsat mai singuri,
cu legănări umane treceau doar albi urși,
și numărînd pe labe cu urșii anii scurși,
oceanul amintirii l-am fi sorbit în linguri

Lumina boreală a inimii aprinse
ar fi albit legenda, mai albă lîngă Pol,
dar întinzînd spre mine, de gheață, brațul gol
și inima și umbra de foc ar fi cuprinse.

Laponii, lîngă sănii, cu șoimii pe baltaguri,
lung, peste reni, deasupra osoaselor păduri,
pieziș privind, să iasă din seară lupii suri,
aud cum calcă timpul pe înghețate praguri,

nu știu că peste nori sînt albastre-arhipelaguri,
că ochii tăi albaștri atunci cînd prind să plîngă,
ca scoicile bolnave-n Pacific, lasă lîngă
ureche triste perle. Desfășurări de steaguri

de fum trec peste corturi de gheață, dar lumina
va fi doar despletirea de păr de aur moale
ce-o așteptau ca mine în întristata vale
laponii cu bretonul ca negrul tuș de China.

NOUL POLIPHEM

Eram în Poliphem ciclopul pe care l-a orbit Ulisse,
scăpînd din peșteră cu frații navigatori pe vers homeric,
fișia albă peste ochii bolnavi, fișie de-ntunerice,
sub pleoapa veșniciei negre ținea privirile închise.

Pîndeam la peșteră intrarea, ca răpitoarei nopți profunde
să nu-i las jocul, șiretlicul corăbierului elen,
cînd pipăind pe rînd berbecii flocoși, cu coarne de silen,
nu bănuiam că prada vie sub burți legată se ascunde.

Ciclop, însîngerat și singur, eu te știam gemînd aproape,
nu vream să fiu cîntat ca monstrul din epopee pînă ieri,
sub burți de gînd cătam cuvinte, imagini, oameni, corăbieri,
și negăsind, cu pumnul-n peștera nopții-aș fi lovit să crape.

Eu te știam silfidă albă zăcînd la întinsoarea mîinii,
de neatins, ca și fugarii pe care marea mi-i trimise ;
dar totu-i altfel, orbul simte cum corăbierii și Ulisse
îi stau alături, și lumina îi linge ochiul ars, cum cîinii

lui Iov, cel ce-a scîrbit averea, i-au lins prietenește trupul.
Și am deschis doi ochi în locul ciclopului din Odissea ;
cînta în fața lor un vers albastra mare ca Egeea,
iar corăbierilor plecînd le mîngîiam cu gîndul grupul.

Un nor fugea deasupra mării dîrz, încordat ca un centaur ;
spre răsărit pornea Ulisse, frumos pe negrele trireme ;
și te-am ghicit, fată de apă, sub soarele punîndu-ți steme,
pornind în deltă către mare un rîu din părul tău de aur.

CURIND VA FI NEGOIUL

Curînd va fi Negoitul sub o căciulă albă,
zvîrlind albastră umbră, pietros taumaturg,
cîmpiei transilvane. Medievalul burg
mă va aduce iernii și liniștei ei albe.

Îmi va rămîne numai din părul tău de vară
foșnirea unduită de muieresc ovăz ;
și rotunjite ape, albastre, clar, sub văz
cu șipotul, din suflet, urcînd se clătinară.

Și legănînd pe ape un alb caic, prea plin
de răzvrătiri de coarde, mîini lungi rupînd din strune,
truveri care ne cîntă iubirea-n strofe bune
spre sîinii albi, spre țărnul legendei, dornici vin.

Tu să deschizi privirea și brațele și gura
cînd nava mea de gînduri spre tine va porni,
cerescul snop de aur curgînd, se va topi,
ca însetatei inimi să-i fie băutura.

NU SÎNT ZĂPEZI ?

Nu sînt zăpezi, nu mai sînt zăpezi ?
Șoptește nostalgic François Villon în inima noastră.
Înalță fruntea la fruntea munților, ai să le vezi
Încununînd piscuri de cremene
Pe unde zboară din stîncă în stîncă
Fără aripi caprele roșii,
Unde nu bate aripă de graur ;
Peste înălțimea atît de adîncă,
Cine cu tine să se asemene
Decît luna de aur ?

Nu sînt cîntece, nu mai sînt cîntece ?
S-au dus pe apele vremii rapsozii ?
Ore pierdute, ore chemate,
Prin inima noastră-și unesc antipozii.
Mîna de calcar așezată pe inimă steaua virtuții ;
Am navigat pe mările toate
Ale iubirii cu argonauții,
Pe mările moi cu muget de taur
Pînă la țărnel brațului cald,
Rotunjit lîngă golful unui ochi de smarald,
Se găsesc legendara lîna de aur.

Nu mai sînt lacrimi, nu mai sînt lacrimi ?
La pleoapa lumii înghețînd stalactite,
Rănesc tăcerea cu mii de cuțite
De albă lumină, recile zîmbete ;
Sub policandre de brazi uriași
Sfîrșește vremea marilor sîmbete.
Și tragica nuntă din Miorița ;
Întors este tîlcul cu cei trei ciobani
Pe care balada-i cîntase dușmani,
Tustrei sub o stea ca o frunză de laur
Duc trena de nuntă a visului țării,
Bogată curgînd din caerul zării
Prin pletele tale de aur.

ÎNTR-O FĂRÎMĂ DE GEAM

Satul se numește Sîngeorz,
Ulița lungă e pustie,
Pe deal se înfioară lanul de orz,
Fuge pe Someș o pojghiță sîngerie.
E în amurg, cu ace de aramă
Brazii tăcuți, și-nțeapă amurgul ;
O pasăre în zbor își scutură năframa,
Feciorul înserării încalecă murgul...
Acesta ar fi peisajul, dar casa
Pe care-am văzut-o-i de lemn și roșcată ;
Pe poartă intra someșanul cu coasa,
Dar geamul, fărîma de geam voi păstra-o,
Desenul ei grav n-am să-l pierd niciodată ;
Gravură în suflet, neșters pe retină,
Nu-i pînză măiastră care-ar reda-o.
Pe poartă intra someșanul cu coasa,
Și casa străveche din bîrne, roșcată,
Pe ulița lungă-ntre toate aleasă,
Avea în fereastră mănunchi de lumină,
O verde ulcică cu glabeni bulbuci
De aur, din munte, pe care-i culeg
Feciorii cînd urcă la stîni. Din întreg

Pătratul ferestrei în patru-mpărțit
Arată o umbră verzuie de nuci
Mai neagră cu cît adîncește odaia.
Bulbucii în ochiul de jos. Mi-a zîmbit.
Un chip de copil în pătratul vecin.
Deasupra, în dreapta, cu chipul senin,
Privea someșanca. Pătratul rămas
Fu negru o clipă ; un triptic vedeam
Pe cele trei negre fărîme de geam :
O mamă, un prunc și mănunchiul de flori
În verde ulcică, de aur, rotundă,
Culese în munte pe căi de păstori.
Apoi a venit, în a patra fărîmă
De geam, someșanul. Fereastra fu plină
De dragoste aspră, gravată pe umbra
Odăii cu flori aurii de lumină...
Curgeau pe Someș văluri viorii,
Se-nfiora pe deal un lan de orz ;
Noaptea trecea singură de-a lungul uliții pustii,
În satul de sub munte Sîngeorz.

PĂDUREA DE ARGINT

*De treci codrii de aramă, de departe vezi albind
Și-auzi mîndra glăsuire a pădurii de argint.*

M. EMINESCU

Ești tu pădurea de argint ?
Bătrînele povești nu mint ?

Ești tu, pădurea lui Mihai ?
Cu raza lunii doar s-o tai.

Mestecenii în alb mondir,
Harapii albi, mlădii, în șir,

Încremeniți, ascultă, seara,
Cum își încearcă-ncet vioara.

Ca luna-n vîrf m-aș spînzura
Suind un trunchi mlădiu de nea,

M-aș spînzura ca să privesc
Pămîntul vechi, moldovenesc,

Că sînt la șoaptă prea amari
Peste coline nucii mari.

Dar mă așteaptă calul pag
În umbra roșie de fag ;

Pe șeaua pagului bătrîn
Să galopez în timpul spîn,

Să nu m-ajungă iar din urmă
Mestecenii în albă turmă.

Harapii albi au mai rămas
Un pîlc, întîrziat la pas ;

Securea vremîi reteza
Pe cel care înainta.

Pădurea, tînără pe-atunci,
Sub Filiior, mesteceni prunci,

Cînd el venea cu negre plete
Pe sfoara căilor încete.

Să-și chinuiască-n mînăstire
Amara sete de iubire

Și să se-nece-n ochii mari
Sub șoapta nucilor amari.

Clopotnița-n păduri albea ;
În dungă dangătul dogea.

Ești tu pădurea care-o știm
Cînd cu *Călin* mai rătăcim ?

Mesteceni de argint, cîntați
Prohodul celor retezați !

Să treacă peste Filioara,
În dunga frunzii, jalea, seara.

Ca luna-n vîrf m-aș legăna
Pe creanga crengilor de nea,

M-aș legăna să văd în zări
De moldovene depărtări,

Cînd pe coline nucii mari
Privesc cu ochii verzi, amari ;

Dar mă așteaptă calul șarg
Să galopez spre șesul larg,

Să nu m-ajungă iar din urmă
Mesteceni umbre, albă turmă.

Pădurea roșie, aramă,
O șterge-a norilor năframă,

Dar din pădurea lui Călin
A mai rămas pe plai puțin

Și-a mai rămas la tine-n pîntec,
Moldovă, marele lui cîntec,

Ca pe un prunc să-l naști mereu
Cît stă sub soare neamul meu.

ELEGIE HUMULEȘTEANĂ

Aici e satul, iată-l, tot cel de altădată...
Surîde miezul zilei cu inima curată

Și luminează brîul de humă ce-nfășoară
Păreții casei unde-a fost viață-odinioară.

Ograda e pustie și florile par oaspeți ;
Albastre, după ploaie, băltoace-s ochii proaspeți

Ce ne răsrîng, cum trecem, imagini pieritoare.
La case megieșe văd pruncii pe pridvoare,

Cătînd cu tonitziană privire de agude ;
O pupăză, ori toaca trecutului se-aude ?

Închisă-i ușa veche, de mîini și vreme roasă.
Parcă tresare lemnul și pielea-i e lucioasă.

Parcă tresare ușa trecutului sub mîini,
Cerînd să n-atingi urma pierduților stăpîni.

Nemîngîiată ușă, dacă-ți lipsește glasul,
Ne însotești cu plînsul țîței tale pasul ;

Intrînd, atîtea urme strivesc sub pasul meu
Nu vreau să văd păreții cu cadre de muzeu

Și intru în odaia în care-i vatra rece ;
Fiorul de sfială prin mine moale trece,

Și torcătoarea care îl toarce nevăzut,
De cînd din mîină mama lui Creangă l-a pierdut,

Învîrte roata vremii, că firul rupt se leagă,
Că-n depănarea noastră e viața lui întregă ;

Cu cît mai mult pătrunde deceniu în deceniu,
Se-ntinde peste țară moldovenescu-i geniu...

Un pas de lîngă ușă, și văzul mi-l înnece ;
Pe-o lacrimă îmi joacă butucul lui Chiorpec,

Pe alta motoceii ce-atîrnă pe prichici...
O ! poate că odată ai stat și tu aici,

Pe lavița prelungă pe care-ncet o pipăi,
Te-aud fugind, podeaua sub talpa goală lipăi,

Te-aud rîzînd, iar rîsul se pierde-n golul firii
Și văd motocii singuri în jocul amintirii...

Mițucii albi aleargă spre legănarea lor...
Umbri ușor fereastra, în trecere, un nor.

Tresar. Se-nfige-n umbră o rază ca o șpangă :
Pe laviță se mișcă în umbră David Creangă.

Bunicul se ridică și pleci la Pipirig ;
Răspîntia pădurii o caut și te strig.

Dar frunzele și anii în zarea lor le-au supt ;
O mîna străvezie înnoadă firul rupt,

Și roata torcătoarei rotind se răsuțește...
A fost atîta viață în tot ce-ncremenește,

Dar tu, din cît umblata-i amara-împărăție,
Ai adunat trecutul și viața-n slova vie,

Și din fîntîna morții ieși viu ca Harap-Alb.
Se-ntoarce ziua, molcum, pe-o coastă, bou cudalb.

Mă ține lîngă ușă al liniștii uncrop :
Ce răsuflare trece, de tremur ca un plop ?

Ce neobișnuite făpturi stau lîngă masă ?
E tot frămîntul țării și tot văzduhu-n casă ?

Luceferii și basmul și viața din adînc ?
Aici, la masa veche, stihiiile se strîng...

Aici au scris adesea, au dat tăcerii zvon,
Au stat cîndva de taină Mihai și cu Ion...

Sînteți și-acum, și-aicea, că inima-mi stă trează ;
Prin fierestruica scundă amurgul sîngerează

Și totul e jăratîc nesorocit să ardă
Și pe străvechea masă de lemn cioplit din bardă

În petele cernelei plătite-n timp și-n vis
Văd sîngele cu care cei doi străbuni au scris.

1955

AMURG LA HISTRIA

Ruinele au prins culoarea vieții :
Parcă tresar sub purpura pudrată —
Un puf de foc le-a mai atins o dată
Sau flori de foc le zvîrle-n sulii geții ?

Un chiot de asalt e-n zarea ceții
Și parcă vezi în iarba sîngerată,
Încremenit, măcelul de-altădată.
Lebede-n cîrd și-au scuturat nămeții.

Peste Sinoe au trecut cocorii
Cu chiot lung și nu năvălitorii
Spre Istros, cu sarmatice zavistii ;

Mari lebede au nins pe Duingi,
Să troienească tot ce auzi
Și ce văzu și-a scris Ovidiu-n *Tristii*.

1956

ÎN TERMELE HISTRIEI

Arhonții histrioiți în terme-și spală
Puhave sau sleite trupuri moi ;
În tepidarium, lenevind, stau goi
Și lapdă din cărnuri nădușală.

Între pilaștri și în loji, în sală,
Vorbînd se ung cu parfumat oloi,
Își plimbă leneși splinul cîte doi
Pe mozaicul scump, cu talpa goală.

Prefurnium sub ei încinge dale ;
Dar nu pe hipocaust, pe vulcan
Își plimbă timpul albele sandale.

Sînt orbi arhonții ? Largul dogrogean
E val de goți ce vin și or să spele
Tot cuibul histriot și alba piele.

1956

OENOCHOE

Vas ionian din pontică cetate,
Din stratul răscolit te-am scos tăcînd,
Dar auzeam cum se întinde-n gînd
Vintreaua la triremă și se zbate.

Te aducea din insuli legămate
De undele egeice, jucînd,
Să te găsesc la Histria, zăcînd,
Fecioară-n lut, vrăjită de Hecate.

Angoba ți s-a șters, ți-e pansa spartă ;
Roz-pală ți-e argila, trup de fată ;
Ca Venus fără braț, pierduși o toartă.

Cînd năvăli barbarul got, te prinse
Sorbînd sălbatic buza trilobată
Și te zvîrli cînd setea i se stinse.

1956

CITEȘTE-MI DIN JACK LONDON

*„Cu două zile înaintea morții sale,
i-am citit spre seară povestirea lui
Jack London — care e și acum pe
masă, în camera lui — Dragostea de
viață...”*

NADEJDA K. KRUPSKAIA

Stau doi molizi ca doi flăcăi de munte
De-o parte și de alta a fațadei
Străvechiului conac cu lungi coloane
Ce sprijină pe frunți triumghiularul
Fronton, ce parcă poartă scris un nume
Cu slove nevăzute.

Stau molizii
Îngîndurați, cu saricile albe
Pe crengi pînă la poale, albastrite
De amurgirea largă,

Sub luceafăr
Atîrnă ca beteala de nuntire
O coadă luminoasă care joacă
În ochiul cu dezghețu-ndurerării
Care privește prin fereastra-naltă ;
Femeia trage lungile perdele,
Aprinde lampa, clopotul ei verde
De porțelan strălimpede aruncă
Lumina mîngîioasă. Arde-n lampă
Un bulgăre de aur și îmbracă
Cu praf topit și auriu tot cercul
Care cuprinde masa și covorul,
Fotoliul de mahon și, arcuite,

Ca arcul de la troică, trei spătare
De scaune străvechi. În umbră patul,
În pat stă el. Aceeași frunte-naltă,
Pomeții mai ieșiți de suferință
Și părul roșu-auriu la tîmple,
Mustața și bărbia proaspăt tunse
Și zîmbetul pe care îl cunoaște
În Soviete-ntreg proletariatul
Cu care-a ridicat din morți Rusia.
Aici la Gorki iarna-i așezată
Ca-n vechile bîline, nesfîrșită ;
Începe din Urali, de mai departe,
Din Ienisei, să-și desfășoare alba
Poveste-adevărată... Cu pădurea
Se-apropie de geamuri iarna rusă
Tăcînd în geruită așteptare...
Cei doi molizi din laturile casei,
În sarici albe parcă fac de gardă
Și-n față stă pădurea-ngenunchiată
Cu trunchii în omăt, însă molizii
Din cînd în cînd își scutură vestmîntul,
Și neaua în cădere sună moale
Și înfundat de parcă-și schimbă pasul
Apropiindu-se de geam molizii.
— Ce vezi ? își spun de sus, fără cuvinte ;
Îl văd pe el întins în pat, femeia
S-apropie cu-o carte, o deschide,
Și buzele ei tremură de parcă
În cartea ei ar fi o iarnă mult mai
Sporită-n ger decît în preajma noastră.
Dar el ? — El o ascultă, numai ochii
Îi pîlpîie ca-n două focuri, flăcări
Care-ar putea să încălzească lumea.
Dacă molizii-ar fi putut, ca-n basme,

Ca Cernomor, cu vrăji să se prefacă
În cioturi mari de fag de ars în vatră,
Ei ar fi auzit cuprinși de flăcări
Cum el îi spune-ncet : „Te rog, Nadejda,
Citește-mi din Jack London !“ Și de-aproape
Priviți de el, le-ar fi crescut văpaia,
Cum i-a privit pe cei cuprinși de jarul
Înflăcărării ce-i mîna în luptă,
Să ardă tot ce-i putred, ca să crească
Din lăstărișul nou o lume nouă.
Să intre-n gîndul lui, să-l înțeleagă,
Să stea cu gîndul lui pe-aceeași treaptă,
Ei ar fi urmărit cu el povestea,
Înțelegînd că-n omul singuratic
Și riul Coppermine, care curge
Monstruos de singur spre Oceanul Arctic,
E un simbol al luptei pentru viață.

Atunci, din vîrful lor, o-nfiorare
Ar fi pornit pînă la rădăcină,
Văzînd sub fruntea-naltă toată lupta
Ce-a dus-o el, ca dragostea de viață
Să nu mai treacă iar prin chin și moarte
Ca bietul Bill, gonit pînă-n Alaska
De „democrata“ lor orînduire.

Și ar fi auzit cum în odaia
Tăcută, prăfuită cald cu aur,
Răsună încă-nflăcărat cuvîntul
Lui Ilici : — „Strașnică poveste !
Citește-adînc în om povestitorul !“

Însă molizii rămîneau afară,
Încremenîți în saricele albe,
Uitîndu-se în încăperea-n care
Femeia sta cu tremurînde buze
Citind în carte... El, cu ochii-n flăcări,
Vedea în foc zăpezi, un om pe moarte,
Înfometat, pîndit de-un lup, asemeni,
Și tresărind ca de a lui izbîndă
Cînd omu-învînse lupul și îi supse,
Cu sîngele, puterea, viața însăși.

Molizii nu știau că, poate, omul
Din patul suferinții, pentru sine,
Sau poate să audă și femeia,
Va fi șoptit cuvinte neuitate
De ea... și, liniștindu-se cu somnul,
Va fi pornit să părăsească lumea.

Molizii au văzut cum lampa verde,
Încet, își scade aurul... și-n umbră,
Pe masă, cartea a rămas deschisă
La povestirea *Dragoste de viață*.

1954

PALOȘ DE CĂLĂU

*Wan ich dhue das Schwert aufheben
Sogeb Got dem Sunder das Ewigeleben*

Sala de arme în castel ; căminul ;
Deasupra lui, un paloș aninat :
Lîngă mîner oțelul e gravat
Cu un dicton ce-l îndrăgea hainul :

„Cînd paloșul călău-a ridicat
Și cade pe grumazul cum e crinul,
În veșnicie albăstrind seninul,
Loc domnul osînditului i-a dat.“

Ades cînd focul se zbătea în piatră,
El a citit, pe paloșul pătat
De roșul vilvătăielor din vatră,

Crîncenul scris din veacul depărtat ;
Și uneori, cu-o teamă idolatră,
La gît își duce mîna-nfiorat.

UMBRA STELELOR

Odată am ieșit în somnul verii
Privind tot câmpul stelelor înalte ;
Sclipeau aprinse geamurile serii
Sau semafoare-n cosmicele halte ?

Icarii vremii noastre, printre astre,
Îi așteptăm, cândva, să navigheze,
Rupînd din stele-atomice speteze
Pentru aripi, să zboare-n slăvi albastre.

Lăsînd în basme zumzetul elicei,
Țîșnind, interstelarele rachete,
Zbîrnîind a constelațiilor plete,
Vor deranja peruca Perenei.

Sînt între noi și stele vremi de umbră,
Și umbra lor, venind, vecii măsoară ;
Frîngîii de lună noaptea desfășoară,
Să-ncingă luminos planeta sumbră.

E umbra fără de-nceput sau poate
Sub fiecare stea un stîlp feeric,
Sau răsturnînd oceane de-ntuneric
Cerescul car cu strălucinde roate ?

Nedovedite-n vîrste, asterisme,
Numite metaforic, în familii
Apar, arzînd făclii la moartea zilei ;
Pun umbre-adînci sub ele-albastre prisme.

În spațiul dintre floarea lor de aur
Și Geea, mama noastră ce ne poartă,
Părelnic socotim o lume moartă ;
Dar doarme în Nadir un alb balaur,

Calea Lactee, plin cu miliarde
De stele fără nume și conture,
Fără păstori sau fiare să le fure ;
Hrănit de ele, albul șarpe arde.

O ! între siderala lor ființă
Și Terra, umbra-i plină de imagini ;
E tot ce-a fost și nu-i cuprins în pagini,
De la demonic pîn'la umilință.

De la întîia literă a vieții
Pînă la treapta ei cea mai înaltă,
Sub clocotirea lor umbra tresaltă
Cînd luna rece și-a topit nămeții.

E amintirea vremurilor moarte,
E frământrea vieții ce ne doare,
E curcubeul lumii viitoare
În umbra ce de stele ne desparte.

Și în albastra trenă ce s-așterne,
E poezia vieții și a morții,
E omul uriaș ce-nfruntă sorții
Urcînd sub umbra stelelor eterne.

CU GLASUL

Cu glasul shakespearienelor sonete
Vreau să te cînt, pămînt al țării mele ;
De-aș fi gigant culegător de stele,
Pe tine te-aș culege-ntre planete.

În cartea ta stau scrise slove grele
Și tu porți năclăitul sînge-n plete ;
Dar falnica statură ce ți-o dete
Natura e mîndria vieții mele.

Stejarii de pe culme poate încă
Mai simt pe scoarțe-atingeri nevăzute
De, revărsați în liniștea adîncă,

Încremeniți, gîndind la vieți trecute,
Cu rădăcini înfipte ghiare-n stîncă,
Par vulturi vegetali cu pliscuri mute.

1956

SUB ZĂPEZI DE CRETĂ

Mama mea are părul nins,
Tînără, cîndva, s-a urcat pe catedră.
Patruzeci de ani a tot dăscălit,
Pînă cînd un fapt ciudat s-a-implinit :
Zăpezile de cretă de părul ei s-au prins.
Pe-obrazul ei ca fila de dictando liniată,
E toată viața caligrafiată.

Ea are cataloage-n amintire :
Din cînd în cînd ca-n vis le dă citire.
Citește-un nume, vede-un chip, tresare :
L-a întîlnit mai ieri, pe stradă —
E om mare...
Atunci zîmbește sub peruca de zăpadă
Pe care timpul, vechiul peruchier,
I-a așezat-o coborînd un nor din cer.

Acuma-i noapte. E tăcere-n casă.
Mama mea doarme. Se visează poate
În vechea-i școală, într-o clasă.

Nu pot gîndi că are alte vise,
Cînd ea le face și cu pleoapele deschise.
În clasa visului, pe bănci de lună,
Din adîncimea vieții generații se adună,
Și, dacă după nume nu-i mai știe,
Așa, cumiți și rînduiți la nesfîrșit,
Pe albele pupitre selenare,
În penare,
Alătura cu guma și condeiul,
Ea vede-nchisă dusa lor copilărie.

Clasa-și lărgeste spațiul ei la nesfîrșit,
Încît pămîntu-ntreg și cerul le-a adăpostit.
Poate acum, alt dascăl, cu un nor
Reavăn și mic ca un burete
Șterge tabla neagră a nopții eterne,
Că s-a-necat în tuș întreaga noapte
Și somnul neființei se așterne.
Poate că mîna lui apoi a desenat
Girafa, Casiopeia, Ursa Mare,
Peruca Perenicei, Vărsătorul,
Ursa mică...
Încît, de cîte ori mîna lui creta o ridică
O altă constelație apare ;
E ca un vrăjitor învățătorul !...

O, dascăli ai vieții,
Ai vremii de azi,
Voi, care creșteți oamenii de mîine,
Cum muntele, pădurilor, puietii de brazi,
Sădiți în pămîntul visărilor voastre,
În sufletul mereu împrăspătat al omenirii,
Sămînța fericirii,

Și ștergeți din memoria umană
Abecedaru-n care-s scrise vorbele :
Război, măceluri, moarte, sânge, rană...

Calea Lactee taie-n două noaptea,
În adâncimea ei pe ceru-ntins.
Dormi, mamă, tu, care-mi aduci aminte
De toți apostolii ce toarnă suflet în cuvinte
Scrise pe tabla cea neagră
Cu-al vieții cuprins,
De cei care-au aprins acum făclia
Purtînd spre verzi grădini copilăria,
De cei pe-al căror creștet
Zăpezile de cretă au nins.

AȘTEPTARE

Rîu luminos de aer te scaldă și-mi aduce
Tiparul tău părelnic, în brațe să-l cuprind ;
Cum brazii țin tăcerea cu brațele-n răscruce,
Doar după nălucirea ta brațele întind.

Cearșaful alb și rece-al zăpezilor căzute
Mai poartă urma mică a mersului tău lin,
Pun pașii ca sărutul pe urmele pierdute,
Acum tiparul rece de mine-ntreg e plin.

Molizii, negre turnuri de domuri vegetale,
Masiv se profilează, hieratic, pe Bucegi,
Aștern albastre poduri de umbră peste vale,
Să treci pe plaiu-n care te-aștept de vieți întregi.

RENUNȚARE

Așteaptă-mă acolo lângă al serii mal,
Unde se împletește legenda cu visarea ;
Luceafărul culege-l cum ai culege floarea,
Calea lactee pune-o pe umeri ca un șal.

Îmbracă-te-n imagini. Pe negrul Ducipal,
Tristețea legănându-mi în șa, vom trece marea,
Spre bolta australă, zburînd, să bem uitarea
Ce-o toarnă Vărsătorul într-un cersc pocal.

Răstoarnă adevărul, să-i văd reversul luciu,
Oglindă-n care toate par altfel decît sînt ;
Spre Empireu să mergem, departe de pămînt !

Dar nu, arunc căciula visării, cu surguciu,
Să mă întorc prin noaptea mai neagră decît tuciu'
Către pămînt, spre oameni, cu ei să lupt, să cînt !

UMBRA PĂMÎNTULUI

E umbra unui turn ce se răstoarnă
Cu violetul prag între tăceri ;
E cerga sură-a serilor de iarnă
Sub care geru-ngheață scînteieri ;

E umbra florii soarelui, albastră,
Ce răsuțește ornic vegetal ;
E umbra îngropată în fereastră,
Cînd arde vie gura de coral ;

E umbra dobîndită prin născare,
Cu jocul urmăririi, chinuit,
Pe care și-o adună fiecare
Culcîndu-se în tiparu-i adîncit ;

E umbra ce-o alungă, ce o cheamă
Și munți, și mușuroaie, tot la fel,
Pe care-o pierd plătind-o morții vamă
Toți cei trecuți prin pașnicul măcel ;

În spațiul fără laturi și măsură,
Aruncă umbra lui pe aștrii-n mers,
Cum inima o-nfășură-n căldură,
Răscolitoare, umbra unui vers.

VIOARA COSMICĂ

Cu ce cuvinte noi să te întâmpin
Clipită, ceas, ori veac fără pereche ?
Pământul în eter și-a pus podoabă,
Ca un cercel, frumoasa, la ureche.

Nu pot rămîne singuratic, straniu,
Pe lire de mesteceni, în amurguri,
Cîntînd tîrziu medievale burguri,
Cînd sună viu poemul de uraniu.

Să-mi port visarea legănat în perne,
Ca un seraf pe norii de zăpadă,
Cînd veacul a ieșit de mult în stradă,
Cînd ce e nou din ce e vechi se cerne ?

Cîte o dată straniu mă-nfioară
Hulubii de argint trecînd pe sunet ;
Pe-acolo unde naște vechiul tunet,
Aud acum o cosmică vioară.

Poate-o aud și cei din alte sfere,
Poate de mult, pe marginea genunii,
Priveau cu ochi ciudați în drumul lunii
Cînd vom veni prin cosmica tăcere ?

Din basmele străbune tot misterul
E-nfăptuit pe marile simboluri ;
Un cal înaripat ne dă ocoluri
Și Făt-Frumosul om despică cerul.

Peste un sfert de veac trecînd în viață,
Columb descins pe-o limpede planetă,
Te-aș fi-ntîlnit, iubire,-ntr-o caretă
De vis, într-o stelară dimineață.

Pacificat ar fi de mult pămîntul ;
Am mai zări doar pete mici de zgură ;
Cenușa purtătorilor de ură,
Pietrificată, nestîrnind-o vîntul.

Și ne-am iubi atunci pe căi astrale,
În vers cîntînd un veac fără pereche,
Și amintirea clipei cînd pămîntul
Și-a pus podoabă luna la ureche.

4 nov. 1957

CÎNTARE CETĂȚII LUI BUCUR

(1959)

*„Nemurirea oamenilor s-ar stinge, de nu ar
avea în cuget lucrurile trecute“*

(Miron Costin : Predoslovia Letopisețului)

*Măreția oamenilor ar fi scăzut, dacă n-ar fi
cîntată contemporaneitatea în lumina vieții noi.*

PREDOSLOVIE

Sus erau munții mari, jos râul mare,
Și dealuri între munte și câmpii ;
Făpturi hirsute se-nchinau la soare
Și tremurau sub vechi cosmogonii.

Nu le știau Balanța, Casiopeia...
Pîndeau din stele ochi de demoni răi,
Bărbatul își vîna din trib femeia
Cioplind sub munte marile odăi.

Goneau cu focul urșii din caverne,
Urlînd cu glasul nou, neșlefuit,
Priveau absent la norii, albe perne
Sub somnul frunții largului zenit.

Cu ochii sîngerii zăreau vedenii
Și se loveau cu fruntea de pămînt,
Strămoșii fără nume, din milenii,
Care au smuls întîiul, asprul cînt.

Sus erau munții mari, jos râul mare ;
Pe-această vale-au stat și ei, atunci,
Pe apa-n semne largi de întrebare
Au pus pirogi cioplite-n trunchiuri lungi.

La Dîmb, în coturi, vac făcîndu-și tribul,
Cu mii de ani a-ntinerit, murind,
Că vîrsta nu le-a scris-o-n piatră scribul,
Ci treptele pămîntului suind.

Că au lăsat sub fiecare treaptă
Un vas de lut sau un topor de bronz,
Plecînd pe-al vremii car, ce nu așteaptă,
Spre nevăzutul și temutul bonz.

Sus erau munții mari, jos largul fluviu
Pe care grecii Istros l-au numit ;
Aici, din treapta vechiului Diluviu,
La Dîmbovița oase-au troienit.

Și-au nins în timp cenușile-n adaos
Cei ce-au suit cu fruntea către cer ;
Porniți din haos s-au întors în haos,
Cînd lacul morții-i prinse-n miare ger.

Dar ne-au lăsat din vîrstele de piatră,
Din vîrstele metalelor, pe rînd,
Ceva din visul lor plutind pe vatră :
În piatra rece închegatul gînd.

Și s-au despodobit pe rînd de straiul
Din plumb și din minciună potrivit,
Zvîrlind odată, vechiul, putregaiul
Care tîrîșu-n praf ne-a învelit.

În fiecare clipă, către astre,
Zvîcnind, suim viziunile cu noi ;
Trecurăm de otravă și dezastre,
Lăsînd departe primii oameni goi.

Dar pînă va porni întîia navă,
Ducînd mesagiul vechiului pămînt,
Argonaut, aed, vreau totuși slavă
Pămîntului să dau și vreau să cînt.

La Dîmbovița, vechea așezare,
Între păduri nebune, ape reci,
Cetatea dintre munți și râul mare,
Și paloșele dîrze, legendare,
Ce-au lepădat rugina lor pe veci.

VINĂTOARE

Doar luna își îndreaptă spre veșnicie scutul ;
Cei dintre deal și lacuri, cu sulite și arc,
În urlete, tăcerea, la Dîmb, pe vad o sparg
Și hăituiesc, spre groapa ce-au viclenit, mamutul.

Zvîcnesc aprinse facle, mamutul rage lung,
Și colții albi, de fildeș, lucesc sub foc și lună ;
Îi năvălește sînge-n holbările de prună
Și urlete, mai tare ca sulitele-mpung.

Împins, tîrziu, în groapa ascunsă, ca-ntr-o trapă,
Înalță trompa neagră spre lună, în zadar,
Cu răget lung, lovește cu colții lui de var ;
Cu suliti tribul țeasta și ochii lui înțepă.

Sfîrșitul cu-mpăcarea își face începutul ;
A mai vînat azi tribul sub dealuri un mamut.
Stă căsăpit scheletul enorm, albînd tăcut,
Sub luna ce-și îndreaptă spre veșnicie scutul.

PE OCINA CETĂȚII

Pe ocina cetății în care azi trăim
Visînd nemărginirea adusă lîngă scară,
Prin zecile de veacuri alți pămînteni urcară
Să crească bunăstarea cu care ne-mplinim.

Amurgurile-albastre cu geana viorie,
Din zile netrecute-n răbojul spulberat,
Sălbaticile inimi latent le-au modelat,
O, inimile fruste născute-n barbarie !

Cînd începeau natura și regnul să supună,
Cînd cîinele din palmă să prindă l-au deprins,
Cînd calului sălbatic grumazul i-au cuprins
Cu-un laț zvîrlit din goană vibrînd ca-ntinsa strună,

Cînd nu mai chinuiră săpînd cu săpăliga,
Lăsînd avar în borte sămînța de alac,
Cînd smuls, întîi, fu plugul, crăcana din copac,
Și-au pus să tragă zimbrul — cînd au simțit că strigă

Acolo, în adâncuri, un glas de duh de vînt,
Și s-au temut de soare, de tunet și de lună,
S-au închinat la toate și-au năzuit să pună
Imaginea visată în idoli de pămînt.

Se strămutau pe plaiuri cu nestricate urme
Către tăpșane grase, cînd au băut întîi
Din ugerii cu lapte ai oilor, și-n grui
Le-au adunat în țarcuri și le-au mînat în turme.
Cînd oala grosolană au ars-o-ntîi în foc,
Văzînd că apa crește în ea ca-ntr-o minune,
Au presimțit că toate, pe rînd, li s-or supune,
S-au încleștat cu firea din luptă și din joc.

Veni cu valul celtic alesul meșteșug :
Cu roata răsucită vrăjea sub mîini olarul,
Din lutul dac — și forma le-o închea cu jarul,
Și-au pus cu fierul scitic brăzdarul nou la plug.

Și sabia au tras-o din flacără, asemeni
Cu sciții — zale, coifuri — și s-au deprins călări,
Și trimiteau rărunchii pămîntului spre zări
Scoțînd aramă, aur din munții mari de cremeni.

Și lupii de aramă i-au legănat sub nori,
Cînd i-au lovit cohortele Romei imperiale,
Cînd a murit Zamolxe pe-un rug de vii de jale
Și-a curs, nu vin, ci sîngele dac din zăcători.

Le petrecură toate, cîndva, pe-aceste plaiuri ;
Pe ocina cetății în care azi trăim,
În urmele din lutul ce-l răsturnăm, simțim
Tăcerea, cînd prin codrii cîntau silvani din naiuri.

Pe ocina cetății în care azi trăim,
Visînd nemărginirea adusă lîngă scară
Prin zecile de veacuri, dintr-o adîncă seară —
Pe neștiuții ctitori în gînduri să-i suim.

ZĂPEZILE CALDE

Văzură-ntr-o nămiază cei de la Dîmb, în zare,
Zăpezile și praful venind de peste munți ;
Li s-a părut ciudată zăpada, și la frunți
Făcură streășină palmă încremenind în soare.

Veneau în avalanșă zăpezile ciudate
Cu pete vii și negre, prin codri, pe gheced ;
Prin revărsarea toamnei adînci, cu gust de mied,
Deosebira turmele mari, apropiate.

Cu cei din cotul apei s-au întîlnit păstorii,
Și troieneau zăpezi de mioare și mînzări,
Sau norii în mișcare sub cer de-albastre mări :
O răsturnare-a lumii din vis cînd jos trec norii.

Se legănau întinsele, verzile ceaire,
Cu iarba grasă, deasă, și turmele-a-necat
La jumătate satul, și-adînc au înotat,
În apa fără maluri prin valuri verzi de fire.

Și zbor lăsînd privirii rotită pe cîmpie,
Stăpînul peste turme a măsurat în gînd
Moșia dintre dîmburi și bălți, înfiorînd
Ceairul cu un șuier prelung de bucurie...

Au înțeles băcița, feciorii la mioare,
Și cei păzind departe ciopoare de mînzări,
Că din olatu-acesta spre pomenite mări
Or urmări jelire și-ntoarceri de cocoare.

ÎNTÎLNIREA

Către amurg tăiară cărare prin troiene,
Prin blănurile albe de oi și de berbeci,
Către păstori, prin behăitoarele poteci,
Bărbi negre, ochi de smoală cu seceri mici sub gene.

În urma lor, prin întroienirea iarăși strânsă,
Treceau cu șolduri pline ochi verzi de măghiran,
Cu șolduri șui, sub buze cu șiruri de mărgean,
Femei cu chipul aspru, cu zîmbet rece însă.

Către păstori veniră cu pipăite pasuri
Și-i măsurau cu ochii pe sarici și baltag,
Apoi văzură baciul voinic pe calul pag
Pe care străbătuse olatul patru ceasuri.

În sarica-ntocmită din patru oi cuprinse
Se arătau ca niște prea uriașe oi,
Cu stat de om, cu două picioare dinapoi,
Păstorii, minunându-i pe cei cu plete ninse.

Nu că sub Dîmb, pe șesuri, nu se mișcară turme
În alte veri și veacuri, și că n-au fost păstori, —
Dar nici troiene albe de lînă, nici feciori.
Cît răsăriră astăzi, nu le-or umbla pe urme.

Erau lîngă gorganul pe care se urcase
Cu calul pag stăpînul de turme — de oblînc
Se rezema băcița și obliceau adînc
Către păduri, pe rîul și bălțile-argintoase.

Pădurile nebune se-nghesuiau să vină
Încremenind la margini de dîmburi lîngă șleau,
Ca niște oști vrăjite... Și turmele albeau
Și-n înserarea veche împrăștiau lumină...

CARAVANA

Prin nordul hanseatic, prin Viana, drept din Gand,
Sub pintenul cetății din Bran, prin trecătoare,
Din neasemuită de lungă depărtare,
Trecea o caravană de negustor flamand.

Chervanele-ncărcate, din grele roți, trosneau,
Cînd straja din cetate vestise taxidarii ;
Ca uliul, castelanul prădalnic, la fruntarii,
Își lua tainul cînd caravanele curgeau.

Setos de zări schimbate și volnic de cîștig,
Flamandu-și joacă viața ca jucătorul zarul,
Turnîndu-și la popasuri, în sînge drept, paharul,
Să nu mai simtă-n preajmă căzînd al morții frig.

Scut, sabie și arcul de corn cu opt săgeți —
Cu-atîtea arme-au dreptul lipscanii să treacă pasul
Spre codri-adînci ce-n ramuri își desfășoară glasul
De grei stejari, în trunchiuri, cu umbre mari de geți.

Pe straiul de filender, cu guler de dantele,
Se leagăna în șaua adusă din Brașov,
Văzînd cum îl imită deasupra cerul mov
Purtînd pe larga haină dantelării de stele.

Trec umbre lîngă care, merg slugi lîngă obezi,
Se leagăna-n baloturi filenderul de Flandra,
În cufere podoabe ce-și joacă salamandra
Și în chimir — îi simte — noi galbeni olandezi.

Cad peste el copacii cu umbra, urlă fiare,
Vin spaima din adîncuri, în horă-l urmăresc ;
Dar se-ntîlnește-n pasuri cu un olac domnesc,
În trecerea săltată de sulițași călare.

A tremurat flamandul cu sabia la sold,
Și bărbăția-ntoarsă, văzînd că nu sînt lotri,
Îl mai împinse-n bezna tăiată-n rîu de codri,
Dar pe sub coaste parcă îl împungea un bold ;

Un bold de rază verde împuns de-o mîină verde ;
Otrăvitoarea teamă, amarul ei hanap
Îl întindea să-l soarbă — și-n blana de sîngeap
Cuprins, simțea lipscanul că sîngele și-l pierde.

Dar a sunat o surlă și zorii i-a crăpat ;
Se desfăcea în codri a Dîmboviței vale ;
Și dezbrăcînd sîngeapul de jder cu blana moale,
Cu chipul de lămîie lipscanul a oftat.

Cu straiul de filender și guler de dantele
Se legăna în șaua lui nouă de Brașov,
Uitînd de spusa veche a biblicului Iov
Pe care o rostise în crucea nopții grele.

Văzu cetatea între ceaire cu cirezi,
Și o cuprinse-n ochii lui verzi ca salamandra
Spre care jinduiise ostenitor din Flandra...
Și pipăi chimirul cu galbeni olandezi.

ICOANE LA CETATEA DÎMBOVIȚEI

Cetatea răscolită de soarele amiezii
Se lăfăia balcanic, cu toate la vedere ;
Bătuse-o arhebuză pe ziduri cu putere ;
În tîrg, chervane grele opriră genovezii.

Veneau de la San Giorgio, de la cantor, cu marfă ;
Mocneau odoare scumpe în lăzi, sub coviltire,
Sau purpura cu sîngele vieții strîns în fire.
Trecea la rîu, prin sălcii verzi, covîntul ca-ntr-o harfă.

Și cîntecul molatic din strune vegetale
De-l auzi voivodul, cumpliții ochi cătară
La nodul viu de viață din Tîrgul-de-Afară,
La vechile gorgane cu unduirea moale.

Se ascuțea pe unul o țeapă geluită,
Și goală, ca un strigăt, parcă spârgea seninul ;
O pildă poate, numai să prevestească chinul,
Nebănuind șezutului cui îi e pregătită.

Dar domnul Vlad, din umbra cerdacului privind-o,
Sub fulgerata pleoapă o și vedea-mpalînd
Gelep turcesc sau lotru, pentru vreun jaf de rînd.
Ast-timp sta goală țeapa și soarele-aprind-o.

Și-un veac de țepi ce-nalță, nevătămînd, aracii,
Pe dealuri toamna lungă cu țîța poamei goală,
Ciorchinii grei de miere, de ambră, de cerneală,
Și norii ce-și încarcă cu neaua caldă sacii.

Și morile-nvîrtite pe panglica lichidă
A Dîmboviții — pive ce bat aba vîrtoasă,
Larg seceră voivodul sub pleoapa ca o coasă
Și le cuprinde-n cuget și strîns ca-ntr-o firidă.

Pe scară suie culpeș un logofăt de taină
Cu scrisurile trase de vameșii domniei ;
Se va-nălța cu-o treaptă hasnaua visteriei...
Îi joacă flori de sînge voivodului pe haină,

Că răsucindu-și trupul spre logofăt, se-ntoarce
Și îi arată șirul sporitei caravane ;
— Vezi ? sună podul pietii ca-n zvon de darabane !
Cînd îți murează cerul giubeaua, ai ce stoarce.

Dar dau hrisov de lîngă a Dîmboviței apă
Că, dacă vericine se-ncumetă să strice
Negustorești petreceri de care venetice,
Armașul, drept satanei l-o dărui în țeapă !

HARACIUL

Era haraciul țării către Înalta Poartă
Lăsare grea de sînge — și se lăsa mereu,
S-or fi mirat, sultanii — cu tot haraciul greu —
Cum nu rămîne țara, de sînge stoarsă, moartă !

Peste haraci, plocoane, pe care Brîncoveanu
Le trimetea din treaptă în treaptă la slujbași,
Ce-și fluturau șalvarii și străluceau de grași,
De la Rusciuk la Poartă podind întreg Balcanul.

Clădeau mîini vii din basme cămări de vis din praf,
Că era volnic domnul să crească zestrea țării.
Dar miezul visteriei lua drumul depărtării
Și munți de unt să ungă al hoardelor pilaf ;

Și coftirii, că dulciuri poftiră căpcăunii ;
Și mierea, că e soarele verii de la noi ;
Și zaherea, să poarte sultanul iar război
Spre zdruncinarea lumii și slava semilunii.

Hasnaua visteriei nu înecase încă
În vre un veac, cu aur, pașale și viziri
Cât Brîncoveanu întru-mblînziri și uneltiri ;
Era haraciul aprig, dar pofta mai adîncă.

Se adunase gloata să vadă cum încarcă
Chervanele cu aur păzite de seimeni.
În foișor sta Vodă, coconii brîncoveni,
Și-un agă de la Poartă trimis spre Domn să-l stoarcă.

Ieșeau din visterie pungi grele — vistierul
Le însoțea de sute de ori înădușind,
Și lăzi de cîte treizeci de pungi pecetluind,
Ofta adînc spre Vodă, privind cu jale cerul.

Cîntau meterhanele și vistiernicei
În lung alai cu pungile-n brațe-ncruciate,
Se iconeau în ochii mulțimilor holbate :
Zăludă joacă trasă de păpușarul ei...

Cînd unul din alaiul cu pungi, icnind, căzu,
Împiedicat de-o bîtă întinsă-ntre picioare,
Din pungile crăpate, sunînd, strălucitoare,
Parcă monezi de sînge, nu aur, se zbatu.

Din zdrențele cu viață, rotund, priviri de ură
Se-ncruciau cu ochii de diavol zimțuiți
Ce-i săgetau calicii, de sînge vlăguiti,
Pecetluiți cu semnul blestemului pe gură.

Dar beizadele, agă și Vodă-n foișor,
Parcă simțind răcoarea venind din calicime
Pe aripa ce bate cu pustiiri și crime,
Plecară, să nu-i prindă furtuna ochilor.

HANURILE

Cînd se purta negoțul în veacurile vechi,
Cînd aduceau chervane, din noapți o mie una,
În țesături, pămîntul, văzduhul, marea, luna,
Sau lacrimi închegate podoabe la urechi,

Cînd toată strălucirea domneștilor palate
Venea din asiatele caravan-seraiuri,
Cînd care genoveze se-ncrușau pe plaiuri
Cu grelele chervane din burguri hanseate,

Pe-ale cetății poduri și-a tîrgului bătaie
Cu ziduri de cetate, pătratele fundacuri
Cu bogăția lumii s-au încadrat prin veacuri,
Păunul roșu să le topească în văpaie.

Doar nu doară pîrjolul cîntat de Anton Pann,
Sau alte lungi pîrjoluri, de vremi mistuitoare,
Lăsau sub bolți cenușă din stofe și odoare,
Ci mai băteau verzi flăcări din focul otoman,

Puneau pustiu în hanuri, funingine pe pietre ;
Al crivățului șarpe de ger, trecînd prin ganguri,
Nu le ținea în fală sau de scăzute-n ranguri ;
Pecetia pierzării de praf stîrnea pe vetre.

Mărunte vaviloane cu-ncurcături de graiuri,
Cîți pași, cît plîns, cît sînge, cît rîs au încăput,
S-au dus pe drumul putred al timpului pierdut,
Pieiră-n lutul vremii bătute parcă-n maiuri.

Dar le rămase buhul cînd hanurile nu-s ;
Mai știi de Hanul Roșu, mai știi de Hanul Verde ?
Povestea despre Hanul lui Jugă-Urs se pierde,
Parcă-i cuvînt din basme Hanul lui Urlă-n-Sus.

Dar tot mai umplu anii al timpului ciubuc,
Să fumege prin hornuri alb fumul amintirii,
Din treapta ridicării la treapta pomenirii
Uitatul han durat de bogatul Bey-Manuk.

HANUL LUI MANUK

Pe vechile paragini a Curților Domnești,
Cu spatele de piatră spre-a Dîmboviței apă,
Manuk clădise hanul fălos și larg, să-ncapă
Străinii și gelepii cu drum prin București.

Închis în patru laturi, cu două pălimare,
Vădind pe sub arcade adîncile odăi,
Prelins în Focul Mare de-naltele văpăi,
A fost cuptor de vipii cu flăcări mici, fugare.

Ca niște șerpi de arșiți și-au mistuit veninul
Cu flama felurită-n vremelnicul iatac,
Din snopul viu de patimi, doar fumul prin ogeac,
Pocalele deșarte, secătuit fiind vinul.

O colorată dramă cu veșnic noi tablouri,
Deschise uși, închise, cortinele de lemn ;
Vîndută frăgezimea, pe-o pungă, la un semn ;
Pasiunea, crima-n ziduri nu au lăsat ecouri.

Acolo boierimea își terfelea obrazul,
Duduca pe mademuri se dăruia-n folos,
Ca și țiganca roabă gelepului dănos,
Cînd luna-n lacul serii își luneca barcazul.

Sub luna-n lacul serii, ca pe-un fundal pictată,
Se săvîrșeau sabaturi în hanul lui Manuk,
Nemăsurate-n vreme, că timpul e uituc...
Și roz apare negru din mortul altădată.

Foiau în han prin hrube și grajduri șobolani,
Și alții prin cerdacuri porneau la vînătoare,
Cu dinții-nșelăciunii, umane rozătoare,
Adulmecîndu-și prada, jăcași și calpuzani.

Trăsurile-n ogradă-nhămate, deshămate,
Duceau vremelnicia, o aduceau pe roți ;
Călugării sfielnici se-ncruciau cu hoți,
Privirile asemeni spre pradă îndreptate.

Căciula și potcapul, işlic și tombateră,
Sudalme-nfricoșate, și prefăcute rugi,
Și clocotul de ceartă, și strigăte de slugi ;
Părea-n asediu hanul, norodul în zaveră.

Băltoacele coclite sfîrșeau cu bălegarul,
Lăturile umane și scîrna de la porci ;
Manuk știa că aur din lepra vieții storci
Și, strălucind, din sînge se-ncheagă solitarul.

Era bogat, că noaptea o lumina cu focul
Neprețuit din pietre-adunate, fără număr ;
Dar moartea în lumina lor l-a bătut pe umăr.
Când l-a aflat în fuga de ea schimbându-și locul.

Mult timp a pus cobaltul din cer pe han mademuri,
În cioburi de băltoace oglinzi de peruzea,
Barcazul lunii aur, trecînd, pe han vărsa,
Cînd se pierdea comoara lui Manuk-bey prin vremuri.

RĂDVANUL CU CERBI

Ce zvôn vine pe vînt,
Pe Podul-de-Pămînt ?
Clopoței de argint, clopoței de aramă
Răsună, sună, se-nfioară, se distramă.
Dacă ar fi noapte ai zice că-s hohote de iele ;
Cînd dă de piatră-i scrișnet argintul din caiele,
Șaisprezece copite călcînd în ritm ciudat,
Patru cerbi înhămați la rădvan deochiat,
La rădvan poleit,
La rădvan blestemat ;
Îi aleargă-nainte-o pădure de aur,
O pădure de crengi fără foi ?
Sînt opt coarne de cerbi aurite,
Patru cerbi înhămați cîte doi,
Cu caiele de argint la copite,
Potcoviți la Sînziene de-un faur,
De un faur harap
Ce scurtat fu de cap,
C-a dosit o caia,
Ca să-i facă din ea
Un inel ca o stea

Unui drac de fetiță
Dată-n târg tălăniță
De o mamă pizmașă.
Ah, ce sună pe vînt,
Ce frămîntă-n frămînt,
Urșii de lemn de stejar ce săltară
Sub podină pe Podul-de-Afară ?
Clopoței de argint, clopoței de aramă
Bat în nucile lor de metal și-nfioară,
Tot ce-i suflet de om de pe poduri să piară,
Că trece spre Tîrgul-de-Afară pe pod
Cel temut de boieri, cel scîrbit de norod,
Că rădvanu-i pe laturi păzit în alai
De aprozii satanei,
Să fugi și să dai,
Să dai și să fugi
De spurcatele slugi ;
Ciohodarii cu albele fuste,
Cu işlice rotunde de samur,
Arnăuții, soitarii,
Cu lungi căciuli pestrițe de postav,
Cu cozi de vulpi, cu clopoței
De argint, de aramă ce-și clatină nucile
Și sună și sună prin gurile-nguste...

Mutre slute își umflă bucele,
Rotește alaiul ochi răi împrejur
Rotește alaiul,
Și dă cîteodată un urlet grozav,
Și zic de rușine
Și joacă în șei
Cînd văd cum feresc pe sub garduri femei.
Clopoței de argint, clopoței de aramă
Dau satanei cu sunetul vamă.

În rădvan poleit, în rădvan blestemat.
Cine-mi stă răsturnat ?
Vreun turbat serascher,
Vreun viclean baș-boier,
Baș-boier înhăitat
Cu cel necurat ?
Ori e vreun capeș solomonar,
Care trece prin tîrg cu surîsul de var,
Cu al morții surîs prin cetatea-ngrozită,
Cu mademuri pe el, pe rădvan și pe roți,
Cu-un alai de curvari mangosiți, și de hoți,
Prin cetatea de ei jefuită,
Spurcată,
Slut alai de sabat se arată.

Ascunde-ți-vă-n ouă de șerpi, bucureșteni,
Că trece Vodă, grecul Mavroyeni !
Cine nu l-a văzut, îl chitește arap,
Cu buza vînată, de-o palmă,
Umflată de sudalmă,
Cu colți de mistreț scăpînd printre buzele groase,
Cu-o gură cît o carboavă-n ceafă...

Înghite mielul nemestecat
Și scoate prin gaură oase.
Cine nu l-a văzut pe fanariot,
Îi năzare cu dinți de oțel și măsele,
Sfărîmă-n ele saci cu icusari,
Beșlici și rubiele.
Tîrg de năpastă-ncercat !
Îi rădvan poleit,
În rădvan blestemat,
Pe Podul-de-Pămînt,

Pe Podul-de-Afară,
Încă un șarpe răbdarea-ți măsoară.

Au tăcut clopoței
De argint, de aramă...
E alaiul dosit de o cortină de praf,
Și în târg, sub albastrul, cerescul cearșaf,
Trece spaima cu vînăta-i coamă...
Alergînd, și-au pierdut imineii
Jupînițe cu nuri jinduiți...
În iatacuri de umbră, suspină,
Și la șapte icoane se-nchină
Ticăiți, matufiți, de istov,
Mangosiții boierii veliți.

Dar ce-a trecut
Și li s-a părut
Că Mavrogheni
Cu răschirata mîna ca coarnele de reni,
Cu rînjetul de gadină, urît,
Îi pipăie la gît
Și scurmă cu paijenul mîinii prin sipeturi
După mademuri,
Pungi de aur, sineturi,
Mai crunt decît jefuitorii cîrjalii de pe vremuri.
Calicimea, săracii, breslașii,
Prin vad de amar își tîrîie viața și pașii.
De pe buze scuipîndu-și amarul,
Așteaptă să tragă iar bir-dăbilarul,
Așteaptă să le tragă alte piei,
Că poate vrea vodă ca doamna să poarte
Nu stinse opaluri cu apele moarte,
Ci roșii rubine de sînge
Pe mîini și-n cercei.

GEAMALA

Vine,
Vine,
Vine, se leagănă-ncet ca un turn
Geamala !

Marea,
Marea,
Marea momîie, sluta muiere,
Geamala !

Urcă,
Urcă,
Urcă-nălțată cît un căsoi,
Geamala !

Pîntec,
Pîntec,
Pîntec în cercuri largi de butoi,
Geamala !

Joacă parșivă
Ca o bețivă
Sulemenită,
Înțepenită-n
Mijlocul burduhănos,
Geamala !

Cît ai cuprinde stejarul cel gros,
Geamala !

Nu poți cătarea oarbă să-i prinzi,
Geamala !

Mutră și ceafă, două oglinzi,
Geamala !

Cît de ciudată momîia la port,
Geamala !

Albă cămașă din pînză de mort,
Geamala !

Împreunate la piept și la spate,
Mîinile roșii stau nemișcate,
Geamala !

Ține la piept buchetul deochiat,
N-o întreba ce țap logodit i l-a dat,
Geamala !

Ca o znămenie-n basme cîntată,
Sluta,
Sluta,
Sluta muiere prin tîrg se arată,
Geamala !

În mahalale
Spaima cocoșilor,
În Tîrgul Moșilor
Cu geamparale,
Geamala !

Poate-i o glumă,
Poate-i un duh,
Lungă, bălîngă,
Trece pe lîngă
Cîrciumi de stuh
Și o afumă
De la grătar
Fumul și-o-nfășură
Ca un gear,
Ca un gear,
De lînă-nflorit,
Ca să-i acopere
Chip de oglindă-n
Care perindă
Timpul sluțit,
Geamala !

Trece pe lîngă
Lumea nătîngă
Lungă, bălîngă,

Geamala !

Nu o afumă-n cădelnițe popi,
Să o alunge în umede gropi,

Geamala !

Ochi căscați,
Guri căscate,
Talazul mulțimii
În față, în spate ;
Turn într-o turmă,
Duh fără urmă
Al întunecimii
Care perindă
În față, în spate,
Lumea-n oglindă,
Vis și păcate...

Geamala !

Dar uneori
Omul din pîntec
Ca-ntr-un descîntec
Trage de sfori.
Atunci se leagănă-n marea tăcere
Marea momîie, sluta muiere,

Geamala !

Și în oglindă, cum se-oglindește,
Dubla mulțime o însoțește,
Că se îndreaptă
Hidă și dreaptă
Spre foișorul domnesc
Unde-arnăuții bice pocnesc,
Lungă, lăliie,
Marea momîie,

Geamala !

TÎRGUL MOȘILOR

La kioskul ce-l făcuse în Tîrg la Moși voivodul,
Stătea acuma însuși fanariotul, bînd
Ciubucul și cafeaua, spre gloată cercetînd,
Să vadă cum petrece și cumpără norodul.

Pe Podul Tîrgului-de-Afară
Tălăzuia mulțimea — era spre scăpătat ;
La cap de Pod fusese un lotru spînzurat ;
Asinul ce-l aduse pleca fără povară.

Se legăna în furca de carpen spînzuratul,
Cu cărțile osîndeii legate de grumaz ;
Privit de jos, părea că se leagănă-ntr-un iaz ;
Un nor trecea cu umbra să fure înecatul.

Sta Mavrogheni în kioskul împresurat de arme ;
Cu iatagane goale-arnăuți și satîrași,
Aici, ca pretutindeni, după domneștii pași,
Și bănuita umbră, sălbatici, să o sfarme.

Se răsuceau în salturi de roate pehlivanii,
Și se strîmbau ca dracii, la gloată, măscărîci ;
Fumîndu-și narghileaua, zăludul vodă nici
Nu-i muluia cu-o geană ; căta cum bețivanii
Ciupind femei podane răcneau prin mustării,
Sau șerbetari cu funde de ibrișim la fesuri,
Lingavi, făceau codanelor semne cu înțelesuri,
Că îi scuipeau cu silă-arnăuții salipgii.
„O para cinci“ — pungașii — și „stos de despuiate“,
În aria lăsată-n tre foișor și tîrg,
Jucau, și jăcuiala tocmai dădea în pîrg,
Că dezbrăcau gelepîi din tîrguri depărtate.

Și Mavrogheni cu rînjet le urmărea tocmeala,
Gîndind cum o să pună pungașii în obezi ;
Țîșni urlînd ca-n spaimetele turburi cînd visezi,
Cînd se-nălță pocită, la Foișor, Geamala.

Fanariotul trase pistolul de la brîu ;
Prin fumu-n destrămare se legăna momîia,
Și, risipit, mulțimea ce-o urmărea ca rîia ;
La scară cail crînceni jucau ținuți în frîu.

Trăsnise bice cu-ncrîncenare răhtivanul,
Cînd vodă se urcase ciudos, cu ochi hōlbați,
Că au fugit pungașii, gelepîi dezbrăcați ;
Trîntind în praf norodul, se depărta rădvanul,

Rămase rezemată de foișor muierea ;
Oglinda mutrei spartă în streășină sclipea.
Sub fusta largă-ntinsă pe cercuri, picura
Grei picuri roșii. Tîrgu-și redobîndea puterea.

A mai zvîcnit în cercuri, sub fuste, încă-o dată ;
Alicele de sînge sunară tot mai rar...
Și nimeni nu-și aduse aminte de sforar...
Proptită-n zid, momîia încremeni uitată.

ZAIAFET

În foișor stă vodă Hangerliu,
Cu negru spin înfipt între sprîncene,
Plimbîndu-și mîna pe junghier, alene,
Privind inel balaș, portocaliu.

Aidoma cu focul din ferești
Care-l răsfrînge zarea amurgită,
Ca o muiere prea sulemenită,
Cerca să intre noaptea-n București.

Stă Hangerliu adîncindu-și spinul
Între sprîncene. Strînge pe junghier
Cinci lungi și albe degete de fier,
Că-i îndoit în suflet azi elinul.

Stă cămărașu-n umbră și așteaptă,
Gîndindu-se că vodă e viclean ;
Dar îl aduse turcul la aman,
Că-i mai vulpean păgînul cu o treaptă.

Venit din Țarigrad, un pașă, ieri,
Cu un alai de lingave agale,
Ar vrea ca pentru el și pușlamale
Să-ncingă, domnul, chefuri cu muieri.

Dar nu femei de han sau tălănițe,
Dănoase la plăceri pe irmilici,
Ci doamne de boieri veliți, sau mici,
Din stirpe veche, albe jupînițe.

Cum stă pe-un peș, adînc scîrbit oftează ;
— Boierii sînt nemernici, buni de furci !
Să vină cu muierile la turci,
Ar da pitac, dar parcă nu cutează.

Atuncea, cămărașul șoptitor
Se plecă spre a domnului ureche....
Și vodă a țîșnit ca-mpuns de streche,
Cu hohot gras, în albul foișor.

Iuți arnăuți în șa, lîngă rădvane,
Bătură mahalalele strigînd ;
Cîrciumărițe-n nuri vestite luînd,
Lelițele, femeile podane.

La curțile domnești le-au dus în taină ;
Le-au dezvelit de straiete de rînd...
Lungi ghiordii teleleicile-mbrăcînd,
Mîndrețe de muieri stăteau sub haină.

Apoi le-au pus alături de boieri,
Să fie pentru-o seară jupînițe ;
Și, soți de rîs acestor tălănițe,
Păreau boierii matufiți neferi.

În zaiafetul care se încinse,
Aprinși de vinuri vechi și pofte noi,
Și pașă și agalele, în toi
De chef, țineau muierile cuprinse.

Rîdea hain în barbă Hangerliu.
Erau boierii umiliți, dar turcii
Aflînd, puteau să-l urce-n slava furcii...
Și se umbrise vodă, grijuliu.

Dădeau de-afară zvon meterhanele ;
Cu poficioase labe, osmanlîi,
De nuri de boieroaice nesătui,
Vîrau la sîni beșlici și rubinele.

Dar le cădea cu silă la muieri,
Că le umblau păgîinii pe sub fuste,
Și din pocale nu primeau să guste,
Și se uitau cu scîrbă la boieri,

Că-n ochi la unii prepuiau necazul
Că n-au adus nevestele să stea
Sub aurul turcesc ce le scâlda
Pe tîrfele care-și fereau obrazul.

CÎND S-A UNS DOMN CARAGEA

Venise de la Poartă-n domnie, Caragea,
Ținut în îndoială,-adăstări, și joc de fum.
Dar cu alai și surle și clopote acum,
La Curtea Veche, după tipic se miruia.

Cînd a ieșit din tinda bisericii și-a stat
Privind norodul care-l primea cu îndoială,
Ca un voivod din vremuri s-a vrut călcînd cu fală ;
Dar nimenea, la scară, berbecii n-a-njunghiat.

El n-a umblat în sîngele lor, spre vitejie,
Dar a văzut norodul, sub pasul lui, mustind,
Ca un covor de sînge urgia, nălucind,
Și-a tremurat sub umbra tîrîtă de domnie.

Și toate-au stat cu fața dintru-nceput întoarsă
De la troița vie a bucuriei lor,
Și s-a lăsat la toacă peste cetate nor
Lovind cu foc domnia, lăsîndu-i Curtea arsă.

În cumpănă de noapte și de pîrjol întins,
Din cei aduși de vodă cu el din țara turcă
Fu prăbușit întîiul de-o nevăzută furcă,
Și altul parcă-n frunte de un topuz atins.

Încrîncenată, carnea pe toți a stat la Curte ;
Credeau : lingoarea neagră, întii ! Însă, văzînd
Un rît de lighioană sub bolți amușinînd,
Spre oamenii domniei, căzînd ca niște turte,

Aripa spaimii oarbe i-a năpustiț prin Tîrg,
Fugind de arătarea cu sfîrlă putrezită,
Pe ulițele moarte,-n cetatea adormită,
Sub luna, craniu putred, în furci, trecut de pîrg.

„CIUMA NEBUNĂ“

Un bot urît, un rît prelung, scîrnav și verde,
S-a furișat pe uliți
Amușinînd.
Întîi a fost văzut
Bătînd din galbene gingii
În mahalaua Trîmbițașilor ;
A clămpănit pe Podul-de-Nuiele.
Spre ulița Zlătarilor.
Atunci, mucarnița din zori
Stingea cele din urmă stele ;

Buza vîntoaselor de sus
Băuse tot laptele din nori,
Și era sterp și vînăt cerul ;
Și rîtul scîrnav, verde,
A fost văzut amușinînd
Pe „Ulița unde se frînge fierul“

Doar un cavaf,
Trezit pe la al doilea cîntat,
De junghiu și foc la surpătură,

Văzu cum după ce-a amușinat
Scîrnavul rît,
Prelung și verde,
S-a încrêțit,
De parcă-ar fi simțit
Duhori mai tari
De cît părea să verse
Împuroiatele lui nări.

Cavaful
A mai fost văzut cum la Zlătari
Părea să ardă lumînări
În tindă,
Și cum pe-o toană flama lor s-a stins
Din nesuflat, din neatins,
Ci doar pe drum, din roate mari,
De rîtul lung gonite
Să le prindă,
Pornise praful.
Poate că rîtul, prelung,
Scîrnav și verde,
Bătînd din galbene gingii,
Amușinînd,

Va fi strîmbat din nările mucoase,
Plecînd pe calea-ntoarsă,
Gonit de trîmbele de fum
Care se destrămau și-acum,
De la chindii,
Din ce-a rămas din Curtea arsă,
Curtea Domnească,
De limbi, din iad, de diavoli negri
Schimbată-n jar pînă în temelii.

Ea a trecut pe ulițele târgului,
Din cap de pod în cap de pod,
Pe unde-și trimisese-ntîi jivina
Cu galbene gingii ;
Orbitele ei negre nu le umplea lumina,
Nu lăsa pași de om prin glod,
Și-n urma ei scoteau pe porți
Oameni aproape morți,
Alți morți
Pe năsălii.

N-avea pe ea
Nici malotea,
Nici rochie de ghersemut
Sau belacoasă,

Nu a foșnit cînd a trecut,
Dar parcă nălucea pe drum
O lungă mantie de fum
Din cenușiu
În vinețiu,
În care sta și-nainta cea necuprinsă
În sponci de oase goale prinsă.

Nu o vedeau
Decît cei ce se-appropiu
Cu genele de limba roasă,
De coasă
Pe gresia uitării trasă,
De Doamna veche, nevăzută,
Care plutea în urma ei tăcută...

Fără olac în calea lor
Să dea de veste tuturor,
Fără pitac de la Domnie,
Pe cel ce se-ntîmpla să fie
Pe poduri aflător,
Îl luau ușor,
Și fără viclenie,
Fără cuvînt,
Îl meneau pentru somn sub pămînt,
Pentru pulberea purtată pe vînt.

Atunci au început să urle cîinii.
Era decembrie, și-n cer,
Trosnind, asemeni unui tău,
A început să-nghete luna
De ger.

Ieșind din han de la rohatcă,
Un fulgerat de basamac,
Un ciung urla mușcîndu-și mîna,
Pironind luna
Cu ochiul sîngeros și rău :
„Ciuma Nebuna“
„Ciuma Nebuna“
„Ciuma !“

Apoi încremeni tăcut, și tîmp,
Și crăcănat în drum,
În vreme ce pe lungi și destrămate,

Acre și galbene peșchire de fum
Veneau urlete, urlete de pe câmp
Dinspre Dudești
Sau dinspre Cioplea.

Trecuse două doamne prin târg la București,
În noaptea când urcase-n domnie Caragea ;
Una pe alta o preurma,
Una vînată, putredă se lățea peste țară,
Doamna cea veche, nevăzută,
Cu foșnet de rochie de belacoasă,
Trecea totul prin coasă,
Cosea, cosea, tăcută.

Trecu un car cu boi de var,
În târg, pe Podul-de-Afară ;
Începuse culesul ;
Culegeau din mahalale
Și umpleau pînă departe șesul
Cu snopi de oameni nemișcați,
Bubați
Pe trupuri galbene, cenușii.

Pe lîngă car lumina masalale,
Lucindu-și flama,
Adînc, în ochii mari ai boilor de var.
Cădea cîte o bîtă-n car
Dacă mișca un spic din snopi,
În carul zbuciumat de gropi.
Se auzea un geamăt :
Mamă !
Dar îl izbea o masala,

Și lungul geamăt se stingea
Sub stinsa flamă.

Cioclii mergeau împleticiți și beți pe lîngă car,
Pe lîngă albul leagăn al boilor de var,
Cu roșii basmale după grumaz.
Unul, sub roșia lumină,
Văzu în car la gît de fată,
Lucind un legănat ghiordan,
Cu șir de pietre de peruză
Și-alune de mărgăritar ;
Căzu pe car smulgînd ghiordanul
Și sfîșie și sîn și bluză
Albei ciumate dusă-n car.

Cioclii
Se repezără ca să ia,
Smulgînd din șir cîte-o mărgea ;
În bîte s-au lovit, și iar
S-au pipăit la beregată,
Uitînd de car și de ciumată,
De snopul încurcat din car.

Și-n ritmul boilor de var,
Se îngropa în noapte carul.

Ning jalbele spre vodă, să-i ştie stăpînirea.
Dar stăpînirea doarme, că vodă e şi el
(Cum către luat şi jacuri îl îmboldeşte firea)
Tot Crai de Curtea-Veche, dar mai suit niţel.

CRAII DE CURTEA VECHE

Cum îi împunge boala hoţiei ca o streche,
Ies de sub bolţi şi beciuri, la potrivite ceasuri,
Pe rînd, pe felurime, craii de Curtea-Veche.

Din casa brîncoveană, pe stîlpi cu trei cafasuri,
Din toată aşezarea de Curte strălucită,
Pe destrămarea vremii se-ntind hulite glasuri.

Cetatea le ascultă cu pielea încrêţită ;
Închid neguţătorii pleoape şi obloane —
Şi spaima pune lacăt pe viaţa nălucită.

Craii de Curtea-Veche aşteaptă-n van plocoane,
Aşa că trec pe uliţi, şi roată fac privirea ;
Le cad pe toate ochii cît prunele gîtlane.

ROABA VINDUTĂ

S-a scos în vânzare o roabă de 18 ani.
(Gazeta de comerțiu — 1837)

Cum o cheamă pe fată nu știe nici pământul
Pe care nu rămase dovadă peste ani
Semn funerar. Cenușa în veșnic zbor, cu vântul,
Va fi-nțlănit pribegile șatre de țigani.

În București, prin leatul opt sute treizeci șapte,
Poate-a suris spre viață, o clipă, în pridvor ;
Dar a înveșmîntat-o pe roabă negru nor,
Cum bruma ofilește un pom cu mere coapte.

Optsprezece ani,
Cu șerpilor negri, negri ai părului
Jucînd pe sînii
De-aramă caldă,
Tari.
Dîmbovița îi îmbrăca la scaldă

Cu straietele de care o lipseau stăpînii,
Și parcă se ducea pe-a Dîmboviței undă

Sălbăticiune tristă să se-ascundă
În umbra amintirii sub cortul de zlătari...
Stătea-n pridvor, că aștepta să vie
Un mușteriu ; sta scoasă la mezat.
Era stăpînul scăpătat,
Vînduse acareturi și moșie ?
Nu ! hotărîse doamna, la mînie :
Boierul, copticel, se încurca
Mereu cu mîna-n iia
Ce adia a busuioc și iasomie.

Către amiaza caldă, un grec, spre scăpătat
De viață-ncremenită cu frigu-n mădulare,
Bătrîn, bogat, zaraf, veni prin țîrg, călare,
De-un arnăut, cu armele sclipind la brîu, urmat.
Descălecă, urcă-n pridvor,
Și, cînd văzu codana de optsprezece ani
Cu șerpilor negri-ai părului
Dormind pe sînii
De-aramă caldă,
Tari,
Îi lăcrimă ochii,
Zîmbi cu dinții rari...
Și după mult oftat și închinat,
Ținu tocmeală lungă,
În care vreme în priviri
O cîntărea ca pe tîpsii
De parcă bulgări vii de aur
Vedea în sînii arămii...
Cu greu ieșiră galbenii din pungă ;
După tocmeală silnică și lungă,
Cu greu, schimbînd robia în robie,
Pe uliță mînată de arnăut prin praf,
Ca o juncană-n furie tîrîtă,

Roaba jelea și se împotrivea,
Urmată și adulmecată
De nou-i, putredu-i stăpîn zaraf,
Și negri șerpi ai părului
Se zvîrcoleau prin aer,
Scăpînd din roșia năframă,
Lovindu-se de umeri, de sîinii de aramă,
De unde prelungit se destrăma pe uliță un vaier.

Roaba-ntorcea privirea spre curtea părăsită
Și deslușea printre uluci
Doi ochi urmînd-o cu dogoare,
Deși ardeau sub umbră și răcoare,
Sub ramuri boltite, amare de nuci,

Orbitele cu flacără țîșniră
Dintr-un ceva ciudat ce se tîra
Lîngă uluci, după țiganca ce pleca
Vîndută.
La sacul lor de zdrențe ciolanele zdrobite
Zvîcneau cu flori de carne cu-mbobocirea slută.
Dintr-un ceva ciudat ce se tîra
Se sfîșia o patimă gemută,
Un glas care-l sugrumă moartea-n alăută ;

Gîrbacele vătafilor muiaseră la scară
Țiganul tînăr ce se-mpotrivise
Scuipînd turbat pe legile nescrise,
Scuipînd către boierii din pridvor,
Cu lung blestem spurcînd tot neamul lor,
Urlîndu-și jalea ca o fiară.

Fata căzuse-n praf
Și îl ara cu sîinii de aramă,
Și arnăutul o tîra de craci
Ca pe un plug pe ulița neagră de săraci,
Dar nici un braț nu îndrăznea
Cu-un gest să strice pravila.
Roaba unlă picită-n nor de praf,
Urmată și adulmecată
De noul, putredul stăpîn zaraf.

Șerpîi negri
Ai cozilor ce se tîrau
Prin praf, se zvîrcoleau,
De ce n-o sugrumau ?
Să nu mai are praful cu sîinii de aramă ;

Sta peste tîrg amurgul o rană de aramă.

Cum o chema pe fată nu știe nici pămîntul
Pe care nu rămase dovadă peste ani
Semn funerar. Cenușa în veșnic zbor cu vîntul
Va fi-ntîlnit pribegile șatre de țigani.

GURĂ DE TÎRGOVIȘTE

Făcuse vodă zestre-n Tîrgoviște, moșie,
Domniței procopsită după-un Bălean, boier ;
Atunci, Tîrgoviștenii, necazul, pînă-n cer
Strigîndu-și, năboiră să plîngă la Domnie.

Cu rogojini aprinse pe cap, vii masalale,
Cu jalba scrisă aprig suită în proțap,
Se arătau să prindă durerea foc din cap ;
Se îmbulzeau să-i vadă curioși din mahalale.

La Sfîntul Niculae Cel Prea Sărac, nevolnici
Au ștat la liturghie și sfîntu-a adiat
Cu bobul de tămîie, cînd a cădelnițat
Diaconul, spre strana de logofeți și stolnici.

Dar au ieșit jălbarii și-ntr-un butoi cu smoală
Aprinsă chiar din iadul în tindă zugrăvit,
Făcliile de galbenă ceară le-au topit
Strigînd să se topească boieru-n foc și smoală !

Priveau bucureștenii și clătinau amarnic
Din capete de jalea străinilor săraci,
Gîndindu-se cum vodă, greu chinuit de draci
Va fi în iad, că fuse doar cu boierii darnic.

Domnița înzestrată n-a luat cu ea averea ;
S-a stins născînd o nensuflețită beizadea...
Pe Vodă Șuțu-o mîină grăbită-l otrăvea ; —
Tîrgovișteana gură își dovedea puterea ?

Pe treapta vremii șirul și l-au scăzut jălbarii.
Ducînd pe umeri noaptea nevoii, și dureri ;
S-a dezmințit blestemul cu oarbele-i puteri,
Prin veacuri nedreptatea mînîndu-și telegarii.

Lăsa în drum jălbarii, în trena ei de praf,
Neștiutori că numai stînd umeri lîngă umeri
Norodul în asprime și-atît cît greu să-l numeri
Va răsturna orînda de nedreptăți și jaf.

Arcașele Dianei sub sălcii negre pier.
Din donițe-n sacale pe Dîmbovița plouă-n
Bucureșteana stampă-n opt sute șaizeci nouă,
Cînd secera Dianei se desena pe cer.

STAMPĂ DE PREZIOSI

În vad, sub sălcii negre, a poposit Diana,
Cu ceata de arcașe, la Dîmbovița dulce ;
Pe unda ei scăzută se-ntind, vor să se culce ;
Cînd Bachus, soare roșu-n amurg, își bate geana.

Sînt unele din ceată din marmoră elină,
Din rușchițană vînă vreo patru s-au desprins ;
În carnea lor porfirul din soare s-a aprins,
Numai Diana parcă-i cioplită din lumină .

De unde ești, tu, fată, întreabă unda plină
De boiul ei de lapte, din care mahala ?
Dar sfărîmînd molatica undă ce întreba,
Un trup de umbră vie sări în unda lină.

La pod, în vad, veniră în chiot sacagiii,
Și ceata de arcașe în unde s-a lăsat,
Temîndu-se-n sacale — cînd rîul l-au secăt,
Să nu le vadă goale și tainele fetiii.

BĂTAI DE FLORI PE KISELEFF

Pe galbenele holde doar macii aminteau
De sângele din țarină la nouă sute șapte,
În țară, în cetate, ani biblici, grași, curgeau
Pentru ciocoi, izvoare de miere și de lapte.

O pană plîngăreață scria că Bucureștii
Grădină-i, dăruită de bunul Dumnezeu,
Nemăsurînd, cît traiu-i de sterp, de slut, de greu
Pentru drumari, stropiții de roțile caleștii.

Caleștile ! Și-acuma le văd, cei care-au prins,
Copii atunci — acuma, la jumătate veacul ;
Dar nu cu ochii-n care le nălucea săracul,
Ci-n fabuloasa zare-n al basmului cuprins.

Caleștile-n întreceri, în zilele florale,
Parcă veneau din basme, din mitologic joc,
Cînd înclinîndu-și soarele floarea lui de foc
Punea-n corolă sânge, și sânge în petale.

Panere mari pe roate purtau pe Kiseleff
Buchete vii de sarnă cu pielița-nflorită ;
Dar cînd era parada în umbre mistuită,
Buchetele încinse se ofileau la chef.

Landouri legămate, trăsuri de negustori,
Birji muscălești cu roate-n încolăcirii pe boa
Constrictori, șerpi de pneuri, gonind, rotind în noua
Înfățișare albă, în discuri moi de flori.

Femeile-odihnite în pernele trăsorii,
Cu rochii de dantele și pălării-grădini,
Cu florile pe lujeri, împrăștiau lumini,
Cu-o mai aprinsă floare arzînd corola gurii.

Cu calzii crini ai mîinii zvîrleau, în echipagii
Potrivnice, buchete, petalele-ninsori,
Orgie și masacru nestăvilat, de flori,
Sub roți, copite, stînd vegetalele carnagii.

Pe latura șoselei, săracii cască gură,
Cortegiul de mireasmă și bidivii de jar
Privind, puneau risipa de floare pe cîntar
Și adunau cu ofuri și socoteau cu ură.

Pentru ciocoi, izvoare de miere și de lapte
În țară, în cetate-n ani biblici, grași, curgeau ;
De sângele din țarini, de nouă sute șapte,
Pe galbenele holde doar macii aminteau.

BATEA UN BOSTON VECHI

O veche mahala în București ;
O casă mică, albă ; în ogradă,
În mijloc, casa ; patru pruni — livadă.
Privesc mioape joasele ferești.

Stă ghemuită ca o străbunică,
Stă cocoșată în amurg, în zori,
Ca să privească strat sărac de flori.
I-a pus un neg un cuib de rîndunică.

Vezi o femeie-n rochie de cit
Portocaliu, osoasă, pe răzoare,
Cădelnițînd cu-o verde stropitoare
Din care albe raze au țîșnit.

Din cînd în cînd, încremenește stînd
Ca-ntr-un tablou, culoare nemișcată,
Privirea către poartă îndreptată,
Lumina doar o vede tremurînd.

De parte-orașul varsă ca din ciur
O merță de fasole pe o tavă,
Dînd un tumult, o simfonie gravă,
Și nici un sunet nu-i strident și dur.

Tăcerea și un nor de flori de prun
Încercuiește casa din Floreasca ;
Rotește cerul, marea, nefireasca
Albastra îngîmfare de păun.

Cu stropitoarea verde atîrnînd,
Cu rochia de cit, portocalie,
Femeia-n mica ei gospodărie
Stă parcă sub o lespede de gînd.

Ce caută privirea ei mereu ?
Parcă măsoară strada, și tresare ;
— Nu se aude pînă-n stradă, moare
Bătaia grea de fier din pieptul meu ?

De-aceea, stropitoarea verde-o lasă
Uitată, atîrnînd, și-ascultă iar
Dacă aude numai ea, cum clar,
Ritmat, îi bate inima sub casă.

Se lasă trepte vechi de lemn, mîncat
Sub casă, într-o pivniță boltită ;
Acolo bate ritmic, neoprită,
Ca inima, un boston demodat.

Maşinii nu o inimă, ci trei,
Cu ritmul omenesc, îi dau mişcare,
Şi-n fiecare pagină ce-apare
E între rînduri şi ceva de-al ei.

MOARTEA MORILOR DE VÎNT

(1961)

Miroase a cerneală de tipar,
Dar în cerneală-i vis înalt, şi sînge ;
Şi teancul manifestelor se strînge,
Albind o groasă linie de var.

Un tipograf bătrîn, un puitor,
O fată, — tipăresc cu îndîrjire,
Uitînd că-i primăvară-n larga fire,
Cînd nu e primăvară-n viaţa lor.

Soboli, muncind în pivniţa de zid,
De sub tipar nu scot hîrtii, ci arme,
Ca pivniţa vieţii să o sfarme ;
Şi-atunci, ferestre-n inimi se deschid.

Şi-n pivniţa de zid e cîmpul, cerul,
Oraşul lor, bătrînul Bucureşti,
Crescut sub steme noi, muncitoreşti ;
Ritmînd, o simfonie cîntă fierul.

Maşinii care bate-năbuşit ;
Şi inimile lor crescute-n luptă...

.
Mult timp, femeia-n veghe nentreruptă
Cu stropitoarea-n mîini a-ncremenit.

DINCOLO DE CUVINTE

Dincolo de cuvinte o să te caut, viață ;
În fapte fără vorbe, în vorbele sculptate,
Cum după metereze simetric crenelate
Vedea pîndorul lumea desfășurată-n față.

Peste sonore strofe și rime încurcate,
Voi trece spre tărîmul netăbărit de ceață,
Voi împuşca cu inima-n slăvi ca o sîneață,
Auzul omenirii să știu că îl străbate.

Și dacă o să-i sune bătaia ei cuminte,
Îi voi spori bătaia și ritmul de la ei,
Cei care urcă viața — contemporanii mei —
Să-i cresc simfonic zvonul, dincolo de cuvinte.

MOARTEA MORILOR DE VÎNT

Depart de roțile fără întregire ale morilor,
Sau cu o întregire iluzorie,
În rotirea imensă, în întîmpinarea norilor,
Să coborîm lîngă pămînt,
Lîngă umbra morilor de vînt ;
Cu umbra ei turchină se întîlnește-n prag
Străvechea moară de vînt din Babadag.
E umbra morii, sau e o stranie făptură
Care s-a tîrît lîngă imaginea zădărnicii,
Ce cheamă deznădejdea la marginea pustiei
Să adulmece mireasma de grîu
Frecat în palmele pietrelor,
Încins de căldură ?
Depart se tîrăște un rîu ;
E Dunărea, e drumul fără pulbere.
Bate vîntul, umbra morii s-o spulbere ;
E umbra turchină a morii, trecutul,
Ah, vîntul cum bate !
Peste Dobrogea bate,
Fuge trecutul ca o nălucă
Cu sacul de umbră în spate.

Depart, lîngă Tisa, lîngă pusta maghiară,
La Alföld, între dune-n nespulberat nisip,
Cînd se apleacă luna cu spălăcitu-i chip,
O umbră vineție se-ntinde lîngă moară ;
E umbra morii sau e o stranie făptură ?
Depart, un balaur se scurge-n Tisa sură ;
Rămîne Tisa lină cu oglindiri de nea ;
Palate albe din basme,
A pierit balaurul vremii de casne !

Prinsă cu ținte de argint, cu o stea,
Gravura desenată cu linii de lumină
Se leagănă la maluri
Și curge-n vadul Tisei un cîntec de uzină.
Ah, moara de la Alföld cu umbra moartă-n prag
Îi face semn halucinantei mori din Bagdad,
Îi face semn bătrînei mori de la Sozopol,
Care pe țărnul bulgar pare că vîntură marea,
Cheamă cele din urmă mori care macină nimicnicia,
Care macină donchihotesc depărtarea și destrămarea.

Fac semne deznădăjduite la marginea pustiei
Morile mari și vechi de vînt,
Imagini de pe urmă ale zădărnicii
Ce mai încearcă aripi putrezite
Să-și părăsească umbrele lungite
Plecînd în zbor de pe pămînt ;

În urma lor în Dobrogea, în pusta maghiară,
Pe urmele celor din urmă mori,
Uzinele, din umbră, deschid ochi mari în seară.

PĂMÎNT DEȘTELENIT

Sînt răscolit de pluguri, de sape și de furci,
Și fumeg iar, prind viață, sub razele de soare ;
Pecetluit dormisem sub țelina cea tare
De bărăgan sub cîrdul sălbaticelor curci.

Grăuntele de viață n-a stat în lene stearpă,
A spart sălbatic coaja și a împuns spre cer ;
M-am înălțat pe urma voințelor de fier,
Să pun la stîlpi de-naltă tensiune corzi de harpă.

Veni-va ceasul cînd veți întîmpina din praguri
Pe cel din brazda nouă cules și dus pe roți,
Să fie pîine simplă și bună pentru toți,
Cînd pune în ferestre amurgul roșii steaguri.

LINGĂ MUNȚII DE AUR

Cuminți, culcați pe labe zăceau în zare munții
Ca niște făpturi din alte ere,
Cu măruntaie scumpe sub talpa lor de piatră.
Poate pe-aceeași vale și-atunci curgea Săsarul ;
Dar azi de plumb e trena pe băimăreana vale,
De plumb e rîul, chiar cînd de acuarelă-i cerul.
De plumb era și chipul minerului în zdrențe,
De plumb arborescența plămînilor în mină,
De plumb tot orizontul ce-i sigila privirea.
Scurmau în stînci cu unghii mîini negre de pămînt,
Lărgind în stîncă rana geologicelor straturi ;
Veneau din Maramureș cu clopuri mici de paie
Pe plete și cu gacii lor largi umflați de vînt,
Și se opreau supuse opincile sub munte.

Un tîrg era pe vale, un tîrg de chef domnesc.
Cînd palidele fețe se întorceau din șuturi,
Treceau viori de lună pe iadul pămîntesc ;
Și se opreau minerii la jumătate cale,
Ca în cezura vîrstei din vechiul vers dantesc.
Le înflureau plămîni cu arbori grei de plumb

Și le scrișnea siliciul în dinți cu pâinea tare.
În șubrede cartiere de verzi pecingini prinse
În băimăreana vale, unde curgea Săsarul,
Trecea o doamnă oarbă tîrînd o trenă moale
De umbră și de moarte spălată-n minerale.
O, minele odată erau ca niște cripte !
Se îngropau în ele nervi, inimă și oase,
Veneau din Maramureș, cu clopuri mici de paie
Pe plete și cu gacii lor largi umflați de vînt,
Și se-ngropau tăcute opincile sub munte.

Un târg era pe vale, un târg de chef domnesc,
Cînd aurul în stive îl adunau stăpînii ;
Mureau viori de lună pe iadul pămîntesc,
Cînd nepăsarea nopții își înfoia păunii.
Trecea muierea oarbă și-i însemna pe frunți,
Și orbi erau și domnii lăsînd-o să-i culeagă
Pe cei atinși de umbră, care mureau în șuturi,
Cei ce scoteau argintul și aurul din munți.

Pe măguri, din coroane oftau adînc castanii,
Gemeau viori de lună pe iadul pămîntesc,
Taraful vechi de moarte îl putreziră anii,
Cu gheare reci de ură au spart cheful domnesc
Cei ce-au săpat cu unghii, cu ochi, cu nervi, cu viață,
Lărgind în stîncă rana geologicelor straturi,
Și băimăreana vale pe noul ei frămînt
Din mine nu-și mai scoate fantomele din șuturi
Și semn nu le mai pune pe frunți muierea oarbă,
Că o lovesc în oase puternicele scuturi
La brațele vînjoase ce vîntură pe vînt
Desfășurate steaguri, culoare comunistă.

Aici, în vechea vale cu târg de chef domnesc,
Fu sfărîmat vițelul de aur cu securea,
Vibrează ca o orgă pe măguri mari pădurea ;
Cînd ies din șut minerii, cu viața se-ntîlnesc,
Nu cu muierea oarbă — și văd crescînd orașul
Sub o baghetă vie-a voințelor de fier,
Eternul Eldorado sub băimăreanul cer,
Acolo, lîngă somnul munților de aur.

MÎINILE POETILOR

Adesea am cuprins în mîinile mele
Mîinile poetilor veniți din patru zări ;
Le întindeau către palmele mele ca niște stele
Cu cinci raze calde și vii,
Ce străbătuseră cosmogonii
De dureri milenare,
Mîinile poetilor întinse de popoare.

Le-am primit în palma mea ca pe niște soliii,
Le-am simțit chemarea și îndemnul.
Au apăsât ca o pecete semnul
Adînc, neșters,
Care acuma e săpat în vers.
Îl străbate
Cu ciocotul greu de revoltă,
Cu flacăra vie de umanitate.

Acest limbaj al mîinilor întinse, cuprinse
Își caligrafiază în inimi alfabetul :
Pe pagina moale a palmei
Simțeam cum imprimă poetul

Cu palma lui cald apăsată
Un scris care trece de scrisuri
Pe fluvii largi de sînge sub curcubeu de visuri,
Să-i simt cerneala nouă, neștearsă niciodată.

Vibrau în palmele poetilor uriașele file,
Poemele popoarelor, nescrise ;
Din palma ta, Pablo Neruda, nu pierise
Spălată-n alizee gravura dureroasă,
Infernul din adîncuri de mine de salpetru
Și tunetul memoriei minerilor din Chile.

Cu palma brună, Nicolas Guillen,
Mi-ai desenat în carne profilul caldei Cube
Pe care mi-ai adus-o strînsoare-a două oară,
Cu harta curățată de sepîi și de bube
Ca pe o navă nouă venind din Caraibe ;
Desfășurată — pînza libertății
Nu se mai înfășoară avar
Înapoi, pe al istoriei catarg.
Ca un șarpe de var,
Solemn, statuar ;
Corabia Cubei a pornit spre libertate, în larg.

Nazim Hikmet, tu mi-ai întins o mîină bună,
Am cuprins-o în tăcere ;
Nervuri tresăreau. Spasm. Veche durere,
Palma semăna cu harta patriei tale,
Cu Asia Mică, Anatolica vale,
În care ca pe un lan legănai inima ta
Secerată de-o seceră de lună.

În palmă am citit cu toți ochii porilor mei
Despre nefericitul poet, despre nefericitul popor,
Despre iubirea de-atunci,
Despre răpiții ei prunci,
Despre tot ce-i închis, peste-un prag de Bosfor.

În degetele tale desenate ca frunzele măslinilor,
Prelungi dungi de argint, tremurătoare,
Am simțit jocul falangelor ca o claviatură
Simfonică, imensă, de dragoste și ură,
Iannis Ritsos,
Poete smuls de furia protestului universal
Din fabrica morții, din Makronisos.

Și mâinile de fildeș ale poezilor
Ce se întind spre noi amintitoare
Din țara dimineții liniștite,
Din spintecatul Vietnam,
Poeților, mâinile voastre,
Solii ale popoarelor
Spre oglinzile inimilor noastre,
Pe toate în cartea palmei le am
Ca o înserare de file ;
Cântecul vostru, scris și nescris,
Urcă în mine înalta tensiune,
Curenții poemelor,
Aprinde soarele prieteniei
Care nu mai apune.

PATRIA PRIN ANOTIMPURI

A fost o toamnă, o toamnă de aur,
Un putred strat de aur vegetal
Acoperea trupul tău, patria mea,
Dar sub această plapumă de aur
Nu era somn, nu era vis ;
Noi am trecut din treapta visului în sine ;
Sub stratul călător de frunze vestejite,
Pământu-și pregătea viitoare șarjă,
Șarja de aur de grâu, râul de pîine
Pe care o va da în vară, mîine.
Bogat pământ, pe care am tîrît
Întîia oară după mine umbra,
Femeia uriașă a toamnei a pornit
Foșnind din rochia de aur putred, sau a-ncremenit
Sub talpa iernii care vine călcînd cu mari pîslari de nea
Și lasă urme fără urmă, sub troiene,
O mare albă pretutindeni, pînă-n ceasul
Cînd primii pași ai vieții vor străbate
Troiene albe, marea de cristale.
Dar sub această velință de nea
E cald pământul, trupul tău, patria mea,
E cald de sîngele celor jertfiți
Să nu mai curgă sînge în sîngele toamnelor ;

Și uite, vezi cum patria
S-a deșteptat din somnul ei de iarnă,
Ca o femeie tânără și goală,
Trăgînd de pe ea velința albă, rece
A iernii — și-o să fie primăvară,
Și dintr-o dată o să-i izbucnească
Întreaga frumusețe ce i-a dat-o
Sărutul soarelui și truda omenească.

TĂCEREA ÎNVINSĂ

Vin ceasurile nopții călcînd cu moi pîslari,
Crezînd că pot în preajmă-mi tăcerea s-o păstreze
Ca-ntr-o cetate veche încinsă-n metereze,
Sub care-ncremeniră-n vechime hoarde mari.

Dar hoardele de unde ce țes în antiteze
Urzeala pregătită pentru războaie cari
Găti-vor scoarțe negre, străbat ca sulii tari,
Lovind în tîmpla noastră, veninul să-și filtreze.

Vă știu, tăcute ceasuri de noapte, umbre sure,
Ce-n surd și mut cortegiu pustiitor trecînd
Vă adînciți în mine ca somnu-ntr-o pădure.

Am spart cu-un gînd fereastra, tăcerile spărgînd :
Nu, glasurile vieții au năvălit vibrînd,
Și liniștea obeză au spart-o ca-n secure.

SIMBOL

Doi uriași văzut-am în spațiile-astrale ;
Le măsuram făptura între pământ și cer,
În brațe fiecare ducea un glob terestru ;
De aur era unul, iar celălalt de lut.

De aur era unul, iar celălalt de lut.
Cel ce purta în brațe terestru glob de aur
Părea că stă să-l spragă cum îl strângea cumplit,
Și umbra lui verzuie de Caliban tîrîtă,
Oprindu-se în Răsărit,
Se spulberă în Răsărit.

Cel ce purta pe brațe terestru glob de lut,
Cu brațele-ncordate îl înălța spre soare,
Ca să-și călească vechiul pământ un proaspăt scut
Sub baia de lumină a pletelor solare.

CHEMARE

Vreau să te oprești, timp !
Aruncă-ți, sfîntă noapte mucenică,
Lunarul tău nimb.
Noi azi ne adunăm în miting pentru soare.
Noi azi vrem să îmbărbătăm și plopii
Care tremură de frică
La marginea drumurilor, gonind către zare.
De ce fugiți, plopi deșirați ?
Rămîneți lîngă noi ca niște frați.
Și pentru voi luptăm, să nu vă atingă
Cenușa morții.
Cenușa morții să nu vă ningă,
Vreau să te oprești, timp !
Să am răgaz ca să privesc în față
Mutre de gheață, inimi de gheață
Crispate-n Apus, în tărîmul de ceață.
Vreau să le smulg falsul lor nimb,
Nimbul de aur, rece ca luna.
În noaptea asta vînată ca pruna
Se leagănă-n leagăne prunci.
Hei ! lună, vreau nimbul tău rece să-l arunci !
Noi ne întoarcem fața către soare,
Noi, oștile păcii biruitoare !

ERAU ASEARĂ

Erau aseară norii baloturi de bumbac
Plutind pe cargoboturi de gânduri legănate,
Pe oceanul serii cu-al lumii alb colac,
Desprinse de la cheiuri de porturi asiatic.

Păreau aseară munții măsele cuaternare
A' unei guri grozave căscate nesfârșit,
Și m-am temut de navele stînd în legănare ;
Dar farul din luceafăr mi le-a călăuzit

Și n-a fost naufragiu-n viziunea mea de-atunci
Și-au ancorat în portul tăcerii nestricate ;
Hamalii bucuriei jucînd albastre dungi
Au descărcat bumbacul din porturi asiatic.

CĂLĂTOREȘTE

Călătorește-acuma o tonă printre astre
Cu năzuința lumii spre lună sau spre Marte,
În timp ce grădinarii în negru frac de moarte
Sub mari ciuperci de groază pe lume-ntind dezastre.

Din cerul urii, versul, ca o lunară spadă
Trăgîndu-l să reteze plantația de crime,
Însîngerat l-oi duce-n împerecheri de rime
Și capetele hidrei să cadă lîngă pradă.

ATOMICĂ

Pe oamenii aceștia din valea țării mele,
Pe oamenii aceia suiți la munte, vreau
Să nu-i atingă trenea acestui zbor de iele
Ce-n leagănul de moarte fantastică se dau.

Și nu voi face crucea medievali temeri
Să spulber născocirea de diavolesc sabat,
Ci voi lovi în crucea din piept, în crunte gemeri
Să cadă vrăjitorul și-al ielelor palat.

DE-ACUM ÎNCOLO...

De-acum încolo ce-o să se întâmple ?
Vezi, iarna vremii mi-a urcat pe munte,
Mai aurește soarele pe frunte,
Zăpada însă mi-a trecut de tîmple.

Va veșnici ca pe Finsterarhorn,
Sau pe-un alt pisc cu nesfîrșită iarnă,
O mică veșnicie ce-o să cearnă
Atît cît fumul va ieși pe horn.

De-acum încolo ce-o să se întâmple ?
Am strîns pe raft un vraf de fețe scrise,
Dar paginile-n lume netrimise
Ca lespezi mari mi-apasă greu pe tîmple.

Pe ele cresc imaginile vieții
Spre care mă aplec, tot mai aproape,
Ca necuprinsu-i chip să-l prind sub pleoape,
Și scutur fruntea să alung nămeții.

Sînt ca un uriaș care privește
Înduioșat, plîngînd cu boaba lunii,
Dar crunt pălesc cu fruntea căpcăunii
Cu ochii sîngeroși, ce vin hoștește,

Și vor să smulgă floarea tinereții.
De-acum încolo, știu ce-o să se-ntîmple ;
Voi, pagini, lespezi, apăsați pe tîmple,
Îmi scutur fruntea lepădînd nămeții.

Ce-i dacă sînt la jumătate cale ?
Bătrîna vreme nu o duc în cîrcă,
Obrazul ei zbîrcit de mînățîrcă
Mă va privi mult timp cu jind, cu jale !

Ce-i dacă pîinea vieții-i despicață
În două ? Îmi rămîne-atîta pîine
Să-i cînt pe cei de azi, pe cei de mîine,
Din hrana vieții care mi-a fost dată.

Vreau să străbat întinsa vale-a vieții,
Cu pasul nou, și știu ce-o să se-ntîmple
De-acum-nainte. Aurit pe tîmple,
Pornesc la drum cu pasul tinereții.

SĂ NU TÎNJEȘTI

Să nu tînjești în umbră la lîncezeală grea
Și boală, floare albă de carne, floare caldă,
Aș vrea să fiu lumina de aur ce te scaldă
La șoldul mării negre-n nisip, iubita mea.

Decența ce mă cere romantic nu mă lasă,
Și pun pedală peste clocotitoru-mi vers.
Mă-mpiedic ca ocnașul de lanțul lui în mers
Și-nvălui peisajul adînc în ceață deasă.

Dar cum să gîtui trilul și mierla ce doinea
Pe mlădiosul leagăn din plopii amintirii,
La malul nevăzutului rîu al fericirii
Ce-l colorai cu-albastre priviri, iubita mea ?

Îmi cîntă deluviana vreme ;
Din nori o iasmă-ntinde gîtul...
Apropie-te, că urîtul
De rugul tău din păr se teme.

CÎND PLOUĂ

Cînd plouă pe aceste plaiuri,
Nu bacovian, ci crunt arată
Firul de ploaie, a săgeată,
Și vîntul țipă lung prin naiuri.

Căldările de munți răsună
Cînd plouă pe aceste plaiuri ;
Bat urieși în nori din maiuri
Și someșenii cred că tună.

Flăcăi fără de chip și capăt
Trag din chimir prelungi cuțite
Lucind pe creste repezite,
Și hohotesc cînd bat în scapăt.

Cînd plouă pe aceste plaiuri,
Atît de singură-i odaia
În care-a fluturat văpaia
Părului tău ! Jelite graiuri

CÎTE CEVA DIN PEISAJ

Cicorile, cicorile din margine de holdă
Să nu le smulgi, să nu le tai, că-n ele
Văd pîlpîind lumini de albăstrele
Din ochii care i-am iubit.

Girezile, girezile de fîn,
Pe culmi de deal, par cușmele lăsate
De geți bărboși din vremile-adîncate
Pîna acum în veacul spîn.

Nu dărîma păpușa de lucernă
Pe care-o ridică un someșan
Leit la chip voinicul Măzărean
La care ai visat cu fruntea-n pernă.

Nu alunga bălțate codobaturi
Cînd în livezi se ceartă ascuțit,
— Chiar de nu crezi — pe zborul lor plutind,
Frumoasele din vremi, cînd le-a vrăjit
O iasmă rea,

Pîn' le-a cuprins cu-aripile pe laturi
Penetul alb și negru,
Le-ai fi privit năluca fără să te sature.

Alunele, alunele din tufe
S-au copt. De le culegi smulgi bumbii toamnei
Și se desprinde verde rochia-doamnei,
Încît roșesc ciupercile sub scufe.

SIPETUL

Atît de gol e sipetul în care
Credeam c-am adunat eșarfe vîi
Rupte din cer, din valea inimii,
Să vă-nveșmînt bogat, pe fiecare.

De unde să mai sfișii vâluri, care,
Cînd tremură doar zdrențele tîrzii,
Însîngerate, negre, vineții,
Pe trunchiu-ncremenit ce nu mai moare ?

Dar iată, fluturînd batista moale,
Ea o zvîrli în sipet, și pe fund
Oglinda unui rîu părea pe prund

Cu ceru-n ochii ei. O, gînduri goale !
Atît de plin e sipetul acum,
Că pot să-mbrac tot ce-ntîlnesc în drum.

1956

POEM

Iubitei bolnave

Amar șoptește nukul singuratec
În noaptea de sub munte la Văratec ;
Pe pajiști, palizi, violeții dediței ;
Ai fost mai palidă, mai firavă ca ei,
Cînd nevăzut te-a întîlnit cosașul,
Cînd a-ncercat să mi te ia unchiașul
Și să te ducă snop bălan pe brațe.
Ținînd pe umăr negru coasa lunii,
Poate-a trecut aseară prin livadă,
Că îl priveau cu ochii vineți prunii,
Dar numai luna izbuteau s-o vadă ;
Era în slavă, cu tăișu-n jos...
Cosașul se pierdea în umbra serii ;
Cu sunet scurt, pierdeau în iarbă, jos,
Un fruct, îngălbeniți de spaimă, merii.
Ce bine-i că sînt singur în livadă,
Că zilele cît stelele îți număr,
Că el, trecînd, nu poate să te vadă
Plecînd cu luna, coasa lui, pe umăr.

ELEGIE

În amintirea lui Labiş

Mi-a amintit de tine freamătul fagilor ;
I-am auzit în vara asta cum te chemau
Din adîncimi de veacuri vegetale...
Am văzut-o cum te căuta cu ochii turburi,
Nemîngîiată, doamna din sehelbe,
Făptură fără chip a amintirii
Tîrînd în urmă vâl de negură, de jale ;
Ea rătăcea pe o colină de munte-n Bucovina,
Pe unde din pădurea retezată
Rămăsese doar sehelbe din fagii de-altădată,
Cu cioturi rotunde pe rădăcini,
Jilțuri rotunde, unde așteptam
Să vii să te așezi, să stăm alături,
Eu cel către amurg, tu amurgit
Fără soroc, dar răsărind mereu
Ca un luceafăr care nu se stinge
Și, urmărind destinu-i cosmogonic,
Pîlpîie-albastru-n ochiul larg al lunii...

Acolo, în sehelbe, poate, noaptea,
Vin fagii să așeze iar pe cioturi
Coloana lor de umbră, înălțîndu-i

Spre stele iuzoria coroană.
E o pădure care n-o mai taie
Decît al lunii joagăr,
Și nu arde
Decît încinsă-n galbena-i văpaie.

Tu vii la fel, pe semnul ce-ai lăsat
Ca să înalți columna de vers care-a cîntat,
Să-i rotunjești coroana sub stelele învinse,
Cu umbra alungită pe hărți de visuri ninse.

La moartea căprioarei îngenunchind învii
Și-i prelungești privirea catifelată-n noapte.
Dar îi închizi pupila durerilor cînd vezi
Că-i legănat poemul pe mări de spice coapte,
Că-i plină toată țara de prunci ca niște iezii
Ce seamănă cu tine la chip, purtîndu-ți parcă
Copilărescul zîmbet și fericirea lui.

Ah, doamnă din sehelbe, de ce i-ai frînt tu arcul ?
Era croit din creanga de corn înmlădiată,
Îl încorda cu versul și nu punea săgeată,
Ci flacăra îi era osia visului, flacăra arcul...

Mi-a amintit de tine freamătul fagilor,
Din care ai prins freamăt — dar te aud acum
Pornit cu cîntecul acestor vremi la drum,
Și vei ajunge-acolo, în comunism, cu el
Ca să străbați cu versul pădurea de oțel.

PE PLAIURI VECHI

Cînd voi porni pe calea cea din urmă,
Însoțitori dă-mi paltinii tăcuți,
Cînd noaptea cel mai stins oftat și-l curmă,
Pe lungul drum al pașilor pierduți.

Pe dealurile tale mai urca-voi,
Păduri de sonde negre străbătînd.
Urechea lîngă trunchiuri apleca-voi,
O sevă neagră să aud pulsînd.

Spre răsărit, prin miez de bărăgane,
Voi urmări alaiul nesfîrșit
Și voi privi cum doarme în gorgane
Sub chivăre de aur visul scit.

Orașele în urmă să păstreze
Din cel ce-am fost fărîma unui vers,
Și că le-am stat ostaș pe metereze
Să nu mă lase-n cartea vieții șters.

Din răslețite monastiri moldave
Voi duce-n gînd cununile de preț,
Și-ating cu umbre zugrăveli bolnave,
Alaiuri pe un zid de Voroneț.

Cînd voi porni pe calea cea din urmă,
De-a lungul tău voi trece cătinel,
Mă voi opri pe dealuri lîngă turmă,
Voi ridica, de-abia născut, un miel.

L-oi pune după gît, cum fac păstorii
Cînd stă pe turmă firav și răznit,
Urcînd spre culmi l-oi înfrăți cu norii
Spre care fără jale am pornit.

CEAHLĂUL SE FĂCUSE OM

Eu am văzut Ceahlăul umblînd prin veacul nostru ;
Și ne privea prin neguri în inimă Ceahlăul,
Își înălța făptura peste tărîmuri scumpe
Crescîndu-ne iubirea din marea lui iubire.
Din necuprinsă vreme se înălța pe țară
Și măsură cu umbra veleat, pămînt și oameni ;
Îmbătrînea, de-asemeni, întinerind prin veacuri.
Și iată cum la o răspîntie de timp
Ceahlăul se făcuse om
Și a pornit ca să străbată țara.

Păstrase fruntea lui ceva din gravitatea uriașului de piatră,
Dar răsăriturile ce le-ntîmpinase
Îi colorase culmea cu lumină ;
Trecea adesea printre oameni cu creștetul înconjurat
De nori, de fulgere, de crunte orcane,
Ca uriașul de piatră.

Ciudată arăta oprirea lui prin tîrguri vechi, moldovenești,
Cu umbra și lumina uriașului de piatră.
Ceahlăul se făcuse om, avea amintiri milenare.

Tot ce gravase timpu-n treptele-i spre culmi
Le așternea pe filele ca niște lespezi de zăpadă.
Și erau calde lespezile de hîrtie,
Fierbinți de suflet și de amintiri...

Un om era acum Ceahlăul
Trecînd prin veac sub umbra unei negre pălării rotate,
Precum un vînat-negru nor a-ncremenit adesea
Peste Ceahlăul ce fusese munte.

O, cît a străbătut Ceahlăul-om olaturile țării !
O, cît a străbătut Ceahlăul-om adîncurile inimii !
Cîți oameni a-ntîlnit pe holm, pe șes, pe vaduri mari de rîuri,
Și cîți au înțelea că poate lîngă ei trecea Ceahlăul,
Cu umbra lui de amintiri și cu lumina
Ce-i zugrăvise creștetul prin veacuri ?

Aedul povestea din vremi uitate,
Și filele ca niște lespezi de zăpadă caldă
S-au adunat cît satul unui munte
De amintiri, de vieți, de timp neșters...
Și cum pe țară se mișca Ceahlăul,
Părea statornicit pe fiecare palmă de pămînt,
Și-n umbra lui de veacuri lungi în mers
Noi i-am văzut pe toți cei scriși pe lespezi !

Vedeam în zbucium Neamul Șoimăreștilor,
Spre Bucura hieratic alaiul lui Nicoară,
Adesea o priveliște cîntînd ca o vioară,
Balaurul din Toance urlînd sub cer albastru,
Nemărginirile Deltei, împărăția apelor,

Scrîşnetul dinţilor, al sapelor,
Apriga melancolie a Bordeienilor,
Plînsetul osiilor intrînd în păduri,
Pîrjolul satelor, negura bejeniiilor,
Văile Siretului, amintirile tinereţii
Peste care, plutind ca un poem cromatic,
Se aşeza adunînd evantaiul aripilor
Cocostîrcul Albastru.

Pe mii de ani trona prin văi, prin neguri
Dar s-a-ntîmplat în veacul ce ne poartă
Cu firea lui o geologică minune,
Parcă s-a întrupat în om Ceahlăul
Cu piscul luminat de răsăritul
Ce-mprospăta cu purpurie slavă
Pămîntul de la noi şi mai departe...

Trecură milioane de cocoare
În migratoare unghiuri peste piscul
Albit de timp, dar nesăzuit de vremuri,
Punctînd nemărginirile cu pliscul
Sub insule de nori cu legănări domoale.

Dar el veghea norodul de la poale
Pornind cu el în pas spre noi destine
Şi lui Cocor îi scrise noul hronic.

Noi te privim prin ochi lucizi de astre,
O, pisc ce stai cu fruntea în tărie,
Adînc cu talpa-ntipărită-n glie,
Masiv şi viu în veacul electronic.

ELEGIE LA MIHAIL SADOVEANU

Pe umbra lui încremenise ceasul
Şi seva încetă să se mai suie-n
Livezile pe care le sădise ;
Cînd între trunchiuri îşi oprise pasul
Fiinţa de venin a amintirii,
Cine-a venit şi mi-a şoptit sub pleoapă,
Nu în auz, în scoica lui avidă,
Cuvîntul otrăvit ca o minciună,
Să văd, întîi, îngrozitoarea veste
În palida imagine de gheaţă,
Ca să aud apoi cum îmi răsună
În pîlnia de piele ca în cornul
Care vesteşte orb sfîrşit de viaţă
La un cumplit alai de vînătoare ?

Nu vers de umbră şi de elegie
Ţi-aş fi supus, ci sub năvod de stele
Moruni de alabastru să se zbată
Sub valuri verzi cu puls de veşnicie ;
Aş fi urcat pe trepte de balade
Ca sputnicii de azi spre sorbul lumii,

Să mă întorc cu tot ce nu se vede
Înveșmîntat, să mă cuprindă ochii
Care-au văzut prin leaturile țării.

Mi-a spus un gând că-a împietrit și umbra
Ceahlăului — o lespede de gheață
Din poale așternută pînă-n zare
Sub astru-ncremenit ca o privire
Însîngerată de dureri solare ;
Un cosmic ochi umanizat de jalea
Care îl pironise-n amintire.

O lespede de piatră sau de umbră
Care așteaptă să-i săpăm cu inimi
Pisania ce va străbate veacuri...
Dar pardosit e timpul cu imagini,
Cu blocuri mari de nestemate roce
Din care se desprind făpturi văzute,
Cîndva, sub dalta lui de verb pornite.

Pe umbra lui încremenise ceasul
Și-n trunchiuri seva se-nălța să scadă
Cu pulsul chinuit sub scoarța veche-n
Livezile pe care le sădise.

Era între explozii vegetale,
De crizanteme albe, violete,
Ca-ntr-un decor de Luchian, la treapta
Din urmă, colorată, a durerii.

Așa-l voi ține minte : ca o navă
Culcat pe apa albă a odihnei
Și legănat pe lacrima imensă
Pornită-n plîns de apele Moldovei.

Eu am văzut orașul ca un fluviu
Încremenit și despărțit în ape
De carul lui de umbră, să-l petreacă
Spre somn ca două maluri nesfîrșite
Care se-ntunecau la despărțire.

Se scutura *Dumbrava Minunată*
A toamnei ; auzeam lumina moale
Tîrînd prin frunze rochia de aur...

Ofta prin frunze amintirea noastră.

PORTURI DUNĂRENE

Nu știi de ce călcîndu-vă azi caldarîmul
Gîndesc la anii de grea robie turcească,
Gîndesc la anii pe care i-a supt ventuza boierească ;
Uneori, privind stampele vechi ale porturilor,
Vedeam în tuș, lîngă profilul coastei,
Catargele larg legănate ca niște mari metronoame
Măsurînd ritmul valurilor, simfonia vîntului,
Sau desenate ca o nesfîrșire de cruci
Legănate în necurmute procesiuni ale durerii.
Dar veacurile au trecut, și azi, umblînd pe cheiurile noastre,
Nu mai văd sacii-fantomă suind în monom,
Pornind pe pasarele și coborînd în cale,
Și nu mai sînt spinări ce gîrbovesc sub saci.
Sub saci suind în cale și coborînd în cale,
Nu sînt hamalii morții din porturi dunărene,
Nu sînt înfometajii Brăilei stînd sub bice,
Nu-s gălățeni cu noduri pe ceafă, stînd sub gloanțe
Cînd, răzvrătiți, cerură un colț de cer albastru,
Sau pînea ca o umbră de-amurg mucegăită.
Nu sînt robii Galaților și ai Brăilei !
Trec fără nervi și geamăt, lungi, benzile rulante,
Trec fără umilințe, fără sînge,
E o șosea măruntă, insensibilă,

A bucuriei egale, ritmată de amintiri dureroase,
A oaselor și-a cărnii suferinde,
A umilinței îngropată-n vreme.
Trece numai pe valuri poate, umbra — umbra
Hamalilor care suiră milioane de tone de jale
Urcînd monom și frînți în unghi
Adesea, unii dînd ca vita la tăiere, în genunchi,
Urcînd, gemînd și asudînd,
Către același destin al carboavei tocite,
Muncite tantalic,
Căzînd înfometajii într-un somn animalic
Cu unghiul lor de carne, de umilinți și oase.
Tantal a fost o plăsmuire a vechilor oameni.
Dar ei au fost vii, trăiau în aceste cetăți ale Dunării.
Dar iată, sînt răzbunați. Vițeii de aur au fost răsturnați.
Iată, mîini de oțel, degete mari de oțel
Înalță tone, plimbă poveri la mari înălțimi,
Cu grația cu care o femeie duce de fundă un pachet,
Un foarte ușurel pachet, cu spume și cu valuri de dantele,
Și e în docuri și la cheiuri noaptea,
Unde-au fost oglindite umbre-ncovoiate,
O unduire legănată,
Un vals de unde și de stele.

POEM ANACRONIC

Ai dispărut așa cum ar dormi
Rusalca în fântâna amintirii ;
Port umbra ta în mine, cum zidi
Manole umbra-n zidul mînăstirii.

Dacă te-ajung, eu n-am să te despic,
Ca inima să ți-o frămînt sălbatic ;
Te voi cuprinde-n palmă ca pe-un spic
De orz, rămas pe holdă singuratic.

Te voi închide-n scoica lui să nu
Te mai culeagă-n pleoapă vreo făptură ;
Pe tava lunii care apăru
Să te așez, să știu că nu te fură

Nălucile ce-n horă te-mpresoară ;
Și dacă sînt făpturi și te mai văd
De-acolo, din astralul lor prăpăd,
Izbindu-se de lună-n zbor, să moară.

CUM ?

Poate că-i anacronic, dar vreau să leagăn un poem
De unul din coarnele lunii.
Rachete cosmice să-l săgeteze ca lăstunii,
Umbră albastră de cal din basme, te chem
Să te înham, să-ți pun frîul de aur,
Te frămînți în nechez !

Glasul timpului meu îmi șoptește că aiurez.

Am coborît din cuiul uitării șeaua de aur,
Chinga albastră-a nopții ți-am strîns-o pe pîntec ;
Nu necheza să nu cadă luceferii ca-ntr-un descîntec ;
Iepe sirepe, calea de lapte-i prelinșă ;
Cine la strunga tăcerii v-a muls ?
Cine cu-o mîină de gheață a smuls
Tichia din basme care te-ascunde
Și m-a lăsat cu fruntea goală și ninsă ?
Cine rîde cu rîsul de gheață ?
Cine ? stau singur cu oglinda în față ;

Glasul timpului meu îi șoptește că aiurez.

Inimă veche, bucată de carne zvîcnită,
Degete moi te frămîntă, albele degete,
În înviere ca Lazăr te-am regăsit mai năvălită ;
Bate, luptă inima roșie fără să pregete.

Da, o aud, o simt în somnul ce vine
Sonorizînd adîncimea culcușului rece,
Poate bătăile ei vor ajunge pînă la tine,
Bătăile ei pînă la moarte te vor petrece.

UITAREA

Ce simplu-ar fi, — o-ntoarcere, doar una,
Pe un cîlcîi, ca un pivot, în țărână,
Și peisajul șters ar fi priviri
Ca tabla de-un burete înnoptată.

Memoria ar fi atunci de zgură
Ca o agată fără nici o formă
Și fără ape-n ea, sau frumusețe ;

O-ntoarcere, doar una, și priveliști,
Și chipuri, și noțiuni ar fi decoruri
Pe care s-ar lăsa pe veci cortina.

Ce simplu-ar fi, — o-ntoarcere, doar una,
Pe un călcîi, ca un pivot, în țărână...

Dar eu, de-aș fi ca o morișcă-n vînturi
Pe axa mea întors fără oprire,
Privirile și gîndu-n orice parte
A lumii te-ar vedea numai pe tine.

Și părășiți de priviri de lavandă,
ochii pictați te-or privi fără ură
din sfîșiata pînză flamandă
unde-am rămas cu surîsul pe gură.

PORTRET FLAMAND

Stau sub privirea ta de lavandă
îndepărtată, fără căldură,
încremenit ca-ntr-o pînză flamandă,
și te privesc cu surîsul pe gură.

Vino aproape, vezi-i culoarea ;
și sub gheroc și sub coaste mă scurmă ;
dacă pe chip, în ulei, vezi paloarea,
nu te opri la penelul din urmă,

dă la o parte cu închipuirea
brunul gheroc zugrăvit cu vigoare,
sfîșie pielea, învinge simțirea,
carnea pictată crezînd că nu doare.

Inima ai s-o găsești zugrăvită,
albul pătînd cu carminul paletii,
cea de pe urmă bătaie zvîcnită
să-ți însoțească plecarea caretei.

CU FRUNTEA CĂTRE STELE

Cu fruntea către stele eu m-am trudit mereu
Să mă înalț asemeni rachetei vremii noastre,
Și am simțit, urcușul, pe gânduri, cât de greu
Își face pod de rime și ritm de versuri proaste.

Și am rotit șoimane privirile-mprejur,
Să văd ce-ntinse aripi să mă întreacă cearcă ;
Am mîngîiat pe țară al munților contur,
Și-n fluviul amintirii m-am avîntat în barcă.

Desfășurîndu-mi pînza, am depășit zburînd
Și valul depărtării, și slova negrăită,
Și închisoarea care m-a ferecat în gînd
După ce-am smuls zăvorul și poarta zăbrelită.

O, unde ești, fantasmă pe care te-au numit
Aezi, rapsozi, și-aceștia de față — Poezie ?
Știu, pui pe fruntea vieții cu care am pornit
Cununa ta lunară rotită-n veșnicie.

ȘI CÎTE PAGINI ALBE

Cîți codri vor rămîne pe lume neumblați
De-ngemănatul umblet, cîți cai neînșeuăți,
Pe cîte mări stîrnite de vîntul achilon
Nu voi pluti sub pînza uitării fără zvon ?

Și cîte pagini albe, în urma mea, pustii
Precum, înzăpezite, albele cîmpii,
Pe care numai corbii vor scri cu gheare reci
Și pașii altor oameni tăind spre zări poteci ?

COPACI DE PROMOROACĂ

Dacă veni-va iară decembrie și dacă
În alba-i pelerină de ceață s-o-ntîlni
Cu gerul, primăvara de gheață va-nflori
Dînd crengilor frunzare de albă promoroacă.

Părelnica-nflorire va fi o elegie ;
Pe bulevard, copacii, fantome de sidef,
Încremeniți sub luna ca un rotund gherghef,
Prilej de întristare și vrajă or să fie.

Și pentru noi veni-va decembrie și dacă,
Cu ochiul rece, timpul ne va-ntîlni pe drum,
Într-o adîncă vară vom fi de gheață, cum
Sînt azi copacii iernii, copaci de promoroacă.

COCORII

Îți amintești amurgul la Histria, și-n urmă
Adîncă noapte-n vata ei neagră ne-nveli,
După ce, roșii, norii s-au dus spre mare-n turmă
Și lebezi se topiră în lacul Duingi ?

Trecea peste ruine o tînguire seara,
Și peste tava lunii mătăniei negre, dungi ;
Se pregăteau cocorii să părăsească țara ;
Zăpadă cenușie păreau pe grinduri lungi.

Mai mulți decît vreodată au dat năvală geții,
Mai stranii, dar mai tainic îmbietor să-i știi,
Să le ghicești năvala-n cenușa dimineții
Peste cenuși de veacuri și ziduri sîngerii.

Între două paranteze care ades s-au deschis
Să muște, să soarbă din rodii însetatul.

Acum, când sînt departe și nimic n-am uitat,
Rămase pe-o albă fructieră spartă,
De când gîndeam să le pictez într-o natură moartă,
Rodiile de mult s-au uscat.

RODIILE S-AU USCAT

Adusesem demult dintr-o țară toridă
Două rodii. Erau atît de roșii, le-am păstrat.
Voiam să le pictez într-o natură moartă.
Dar a trecut vremea. Le-am uitat.
Viața cu buze lacome soarbe avidă ;
Mi-am amintit cum Goya se cheltuia
Între iubire, durere și artă.
Gauguin murea de lepră pe-o insulă-n Pacific,
Luchian zugrăvea cu mîna intrată în moarte
Explozia de lumină a florilor,
Am uitat de rodiile aduse de departe,
Lăsate-ntr-o fructieră albă, spartă.

Te-am întîlnit pe tine. Am vrut să te pictez.
Te îmbrăcam, cu ochiul, anacronic,
Ca pe infantele lui Velasquez.
Dar am văzut buzele vieții zîmbind ironic ;
Timpul luîndu-mă-n brațe mă duse departe,
Depart de brațele ce-nchid, ca două paranteze,
Două rodii ispititoare, întunecate,
Cu sînge și sîmburi de vis,

CÎNTEC SIMPLU

Mă bucur de soare,
Cînd apune mă doare,
Cînd răsare e plină
Fața ta de lumină.

Mă bucur de stele,
Strălucinde caiele
La potcoava Pegasului,
Dus pe creasta Parnasului.

Mă bucur de mîna,
Firava, stăpîna,
Ce-mi treci peste frunte
Ca zăpada pe munte.

Adînc mă-ntristează
Cuvîntul de groază
Ce-și crește făptura
Pe-un lujer cu ura.

TEII DIN INIMI

Teii mari din inimi serile se-mbată,
Chiar cînd cade neaua ca-ntr-o veche stampă ;
Unde-i abajurul verde de pe lampă
Și profilul care-l aurea odată ?

Unde e tăcerea ce cădea pe umeri
Ca un șal de lînă tricotat de noapte
Dintr-un ghem de umbră neagră sau de șoapte
Auzite-n veghe, fără să le numeri ?

Unde-i oare mîna, albele nervure
Care-mi umblă oarbe, azi, prin amintire,
Ori ca funigiei lungi prin cimitire,
Sau ca pîcla rară trasă prin pădure ?

Unde e cuvîntul explodat în spațiu
Care mă rănise pentru totdeauna ?
Unde e oglinda ce-o ascunde luna,
În care-ți privisem chipul cu nesațiu ?

Zarurile nopții zodiile-arată ;
Am pierit și nici o mână nu le strânge...
— Joacă mai departe îndârjit, nu plînge,
Teii mari din inimi serile ne-mbată.

ÎNTOARCERE

Întors acasă, iată, țin șapte uși deschise,
Să năvălească-n mine tot peisajul dus,
Dar timpul ține toate ecluzele închise ;
Topitele imagini curg, undeva, pe sus,

Cheltuitor de spații și fulgerate zile,
Cu tîmpla înghețată te-ntorci acum s-o culci,
Împovărat de viața cu numeroase file,
Pe forme cunoscute și-n moliciune dulci.

E sînul tău sau poate colina amintirii
Ce leagănă surîsul pe chipul meu, născut ?
O ștanță cheamă alta în strofele iubirii
Și te cuprind din golul în care te-am pierdut.

Și te găsesc mai vie și mai aieve-n clipa
Cînd lepăd depărtarea ca o manta din mers,
Cînd pescăruși din golful Suhumi bat aripa,
Îmbrățișarea noastră ritmînd-o ca un vers.

DOI PINI

Tăceau pe o colină doi pini alăturați
Și, negru cerc, pădurea îi ocolea în horă.
Plutea atunci amurgul pe-o veșnică oră
Și norii scoici de lapte spre noapte legănați.

Foșni atuncea unul din pini cu creasta verde :
— Ți-aduci aminte vremea pe când eram puieti ?
Suiam în primăvara nestinsei dimineți
Ca soarele cu aur topit să ne dezmierde !

Tot creangă lângă creangă am stat — același glas
Am adâncit în valea ce-o unduia pământul,
Când a trecut prin crengile orgii noastre vântul
Și în tăcere, singuri, cu-un cântec am rămas.

Un magic cerc, pe dealuri, a depărtat pădurea,
Și pe colina stearpă ca pe-un caic plutim
Spre laturile lumii, și visu-l urmărim ;
De trunchiurile noastre o fi uitat securea ?

Atîți copaci din gloată au dat cu fruntea-n foi
Cu geamăt păduratic, dar cu supusă soartă,
Și luminișul morții-a străpuns pădurea spartă,
Dar n-a atins colina să urce către noi.

Îți mai aduci aminte, din viața însoțită,
Îmbrățișarea noastră furtunile-nfruntînd
Și stelele pe care le-am mîngîiat pe rînd
Cînd legănam coroanele-n noaptea despletită ?

Aș vrea, dacă securea ne-o doborî pe-o coastă,
Din birne-alăturate să închegăm pe plai
O casă-n care viața primind-o, — fără grai
S-o ocrotim cu umbra de umbra bolții vastă.

Tăcu, și-atunci perechea cu un prelung oftat,
Înfiorînd coroana sub culmea înstelată,
Lăsă din creangă-n creangă o lacrimă curată,
Să cadă pe colină un fruct de pin uitat.

MESEMBRE

lui Veselin Hancev

Marea face un arc din dealuri de var,
Săgetează cu albastrul ei pământul ;
Pământul aruncă o suliță, taie frământul
Mării ce leagănă-n palmă insula ca pe un dar.

Insula poate a fost odată naiadă,
Pământul a-ntins pe sub ape un braț.
A-ncremenit-o, strângându-i în laț
Trupul de spumă și de zăpadă,
Dar numai stînca sură a rămas dovadă.

Insula se zbate în mare legată
De pământ, de prezent, de altădată...

Altădată e mort. Sacerdotale ziduri
Bizantine adie rutină, moarte, tămîie ;
Marea și mai bătrînă, are miliarde de riduri ;
Noaptea-i oglindă și fură chipul lunii
Bătrîn, galben și stors ca o lămîie.

Dar cînd zorile pun pe coastele țărnelor rozul,
Că par de carne tînăra colinele,
Cînd soarele suflă cu aur nisipul,
Luna-și îneacă-n oceanul cerului chipul
Sau poate-n adîncuri îi vizitează mării grădinile.

Vino, pe coasta-nsorită
Tălpile pune-le !
Lîngă Mesembre, lîngă naiada-mpietrită,
De aur sînt dunele.
Vîntul fură veșnic din ele,
Nu se cunoaște,
Dar ascunde-ți trupul de aur,
Dinții de foc ai soarelui taur
Pajiștea mării albastre o paște.

ORFEU ÎN RODOPI

Întoarce-ți azi profilul cu ochi văzut din față
Ca-n basoreliefuri egiptene ;
Așază-te în rama amintirii
Cu umbra și lumina legendei pe gene :

Munții Rodopi... Cîmpia tracă...
Săgețile brazilor țintind eternitatea
Ca în tărîmul lupilor de-aramă
Din amintirea mea dacă.

Ca-n două brîie de argint încing muntosul pămînt
Apele din vadul Mariței și-al Mestei.
Păstrează pămîntul acestei
Bulgarii de Sud
Fiorul melodic ce trece subțire
Cu vîntul ud
Prin corzile crengilor, prin amintirea pădurilor ;
Parcă vibrează umbra nevăzutei lire
Pe care din Ebru au pescuit-o pescarii ;
Ofta încă pe ea furtuna mării din Colchida
Și ruga către zei pentru scăparea Dioscurilor.

Îți amintești săgeata de abanos vegetal,
Săgeata înaltă a cipresului din Bacikovo ?
Rodopii ondulînd uriașul lor val
La nesfîrșit, spinări de giganți,
Pînă acolo, lîngă pragul mitologic
Pe care, așezat, Orfeu mai cîntă
Și-l mai aud făpturile pădurii ?

STÎNCA NEAGRĂ

lui Anghel Todorov

Sub creste, în Balcanii suri, sub creste,
Unde se profilează magic Rila
Cu piscu-mbătrînit de neaua nouă,
La Boroveț, am stat pe Stîncă Neagră ;
Am stat pe-un prag al morții, între brazii
Ca un alai de ciocli verzi în neguri ;
Era-n octombrie ; pe munte, neaua
Lăsase lîna oilor de gheață,
Și peste munți, o cergă cenușie
Era întregul cer, proptit pe piscuri.

Stăteam pe Stîncă Neagră, pragul morții
Deasupra prăbușirii reci și drepte,
Încremenită de la vîrf la poale
Și golul îl umpleau fiorii morții,
Și rămînea tot gol, cum îl priviră
O clipă numai, poate, cea din urmă,
Cei prăbușiți... bulgarii... partizanii,
În clipa cînd cădeau în veșnicie...
Și nu era o stîncă tarpeană,
Nu legi spartane osîndeau schilozii.

Schilozii osîndeau la moarte oameni,
Îi împingeau în gol, cu ură oarbă,
Pe cei acoperiți de răni, de slavă,
Cum slava îi veghea sub cort albastru

Cînd ceru-l oglindea pupila rece ;
Îi prăbușeau în gol, din Stîncă Neagră,
Și trupuri explodau, în vale, roșu,
Că nici în moarte nu trădară steagul...

Și cum stăteam legat de groaza mută
Care de mii de ori se sfărîmase
Imaginar pe albia de piatră,
Am înțeles că-n shakespeariane drame
Nu-i mai cumplită groaza, nici mai slută.

Mîini omenești au prăbușit de-acolo
Vieți omenești, cum ai zvîrli baloturi, —
Privirea goală care nu clipise,
Auzul plin de urlete și bufnet
Și mîinile care-au împins sălbatic
Mai întregesc și-acuma o făptură ?

Se învîrtea ca un inel tot cercul
De munții... cînd ei ieșeau din stearpa vale.
Se ridicau odată cu amurgul
De-acolo, din tiparul lor de groază,
Și se-ntregeau cei detunați de stîncă,

Iar sîngele, intrat de mult în porii
Pămîntului, țîșnea din piatră, valuri,
Se adună și, filfiînd sub vîntul
Mîniei ce bătea din detunații
De Stînca Neagră, larg cuprinse cerul
Amurgului, cu flamură de sînge.

DIMITROVGRAD

Orașul nou sub aripa cerului de toamnă
Arată pustiu, cenușiu, ca o cetate umbrită de veacuri ;
Poate că au trecut ca o părere
Niște zugravi uriași, zugrăvind cenușiu
Tot ce e fără suflet, tot ce e suflet viu ;
Străzile arată deșarte ca în cetățile moarte,
O vînată vreme îneacă lumina ;
Toamna a tras prea devreme mînușile ei cenușii ;
Ne acoperă zarea cu mantia ei de culoarea
Cimentului, sau a șoarecilor gri ;
Fulguie rar, sau cineva, de la etajul amintirii,
Împrăștie fărîme dintr-o scrisoare ruptă,
Dintr-o scrisoare rece de despărțire tristă.
Un cal cu părul vînat, dormind între hulube,
Poate visează că îl udă ploaia ;
Se scutură în somn și sparge plasa
De negură a somnului. Din hrube
De oarbe îndoieli, te smulgi — din deasa,
Din recea și bolnava-mpresurare,
Și parcă te ajută să le lepezi
De întristări și mucedde senzații
Calul ce-și scutură pielea-n
Cutremure scurte și repezi.

Oraşul nou e desenat ca o gravură
În care nu vezi oameni — dar uzina
Cu linii tari, cu suflu greu, iese din negura sură ;
Peste râu, pe malul cu păduri,
Toamna, sau, din moarte vremi, rugina
Şi-au lăsat-o pierite armate de pe armuri ?

Lungi coşuri. Clădiri dreptunghiulare. Uzina.
Au clădit-o braţele anilor crînceni,
Din oase, sînge, durere, luptă, istorie, moarte ;
E cimentată bine temelia,
Şi numele ce bine o îmbracă :
El a luptat cu fiarele lui Wotan
În Reichstag, despicînd cu-un gest minciuna.
Şi parcă uzina-şi înalţă profilul
Tăiat după profilul lui, şi luna,
Luna e mai palidă, mai ştersă
Decît profilul lui — cum se înalţă
Să-şi pună punctul alb, pe rînd, pe coşurile roşii
Ale uzinei, ca pe trunchiuri drepte de cedri sîngerii
Cu vîrfu-n boltă, neclătinaţi, dar cu coroana arsă.

Uzina e un stup cu zumzet aspru,
Tensiunea-i simfonie, nervii coarde,
O frescă vie îţi arată chipuri,
Oameni care privesc în ei, în timp, cadrane,
Clepsidre revolute cu nisipuri
Care măsoară veacuri, conştiinţe.

Pustiu pare oraşul. E plin de amintire.
Cu sîngele-n bătaie e viaţa în uzină.

Foşneşte marea-n visuri o fustă de mătase,
Alunecă, năframă pe tîmplele iubitei,
Sau violetă peste albul păr de mamă ;
Visează marea care o vor vedea la vară.
Între Rodopii goi şi magul Rila
Cu coastele bătrîne de zăpadă,
Între Mariţa şi-ntre Ropotamo
Ce spală leneş solul către mare,
Ei au născut un larg şi mare zîmbet,
Şi-i văd suiţi la înălţimea-n care
Furnalele spre slăvi trimit prinosul.
E ca o jertfă, e ca altădată
Pe rug ofranda, dar ofranda-i muncă.

Eu am văzut acolo, în uzină,
Un fel de apă-n care floarea vie
Întîi ca-n basmul vechi se împietreşte,
Se sfarmă-apoi ca roca moale,
Sau ca iluzia-i în degete cuprinsă...
Dar visul lor nu-i apă grea pe lume
Să-l împietrească, să-l prefacă-n pulberi ;
Stau mărturie viaţa lor şi cenuşiul
Oraş solar al vieţii noi, uzina
Şi coşurile,-naltele condeie
Ce scriu pe cenuşiul cer de toamnă
O gravă, o modernă epopee,
Cînd fumegă solemn Dimitrovgradul.

CARACACIANII

Din munte-n fața noastră, pe serpentina sură,
Din neguri că se-ncheagă înaintînd, păreau ;
Ieșeau dintr-o baladă făptură cu făptură...
Pe cai mărunți desagii vrîstați se cumpăneau.

Pe greabănele roase împăturite scoarțe
Cu-alesătura vie-n culoare și în semn,
Se îndemnau căluții cu nechezări în harțe
Și legăneau străbunele umbre-n șei de lemn.

Investmîntați în noapte și-n brîie cu hangere,
Pistoale cu cocoșe și tăietură-n frunți
Între sprîncene, trepte de umbră și tăcere,
Veneau Caracacianii, păstorii muți din munți.

Muierile înalte, cu buzele lipite
Tăcînd din veac, cu soții în negru se-nsoțeau,
Îndoliate, parcă-ngrozite de ispite,
Privirile sub freamătul genelor fereau.

Strivea un geamăt negru-n a ochiului migdală
Caracaciana cruntă, cu pasul între cai ;
Jucau pe scoarțe munții cu flori și cu beteală
De stele nălucite pe stînci de aspru rai.

Lemnoși, tăiați de-o rece și stranie custură,
Păreau partida neagră înaintînd pe-un șah
Nemăsurat. Deodată, din ceață, o figură
Zvîrli poruncă aspră și scurtă-n grai valah.

Și s-au pierdut în șarpele drumului păstorii
Ieșiți dintr-o baladă și-ntorși în ritmul ei.
Caracacianii, negri rapsozi scriind cu norii
Tăcerea, ca oierii pierduți în munții mei.

TURNEU POETIC

Nu se fixase anotimpul în memorie.
 Iarnă era sau primăvară ?
 Poeții își căutau imaginea pe undeva prin țară ;
 Era departe vremea când contemplau
 Obrazul de Dulcinee al lunii.
 Atunci copacul iernii își lepăda
 Frunzele albe, sau
 O umbră necuprinsă-nclinată peste soare
 Ca peste-o uriașă floare a soarelui
 Îi ciugulea semințele luminii
 Și, azvîrlindu-i cojile care cădeau
 Din adîncata boltă,
 Lin ajungeau pe sol cristale de zăpadă,
 Nu se fixase anotimpul în memorie, —
 Iarnă era, sau primăvară ?
 Poeții își căutau amintirile prin țară
 Cum în fîntînile ogrăzilor,
 Ritmat, se caută-n adîncuri luna.
 Și le-au găsit pe un tărîm oltean la șezătoare ;
 Atunci poeții au cîntat
 Inima lor nouă regăsită în sat.

CUPRINSUL

Confesiune 5

ZBOR ALB (1933)

Zbor alb	23
Ursita	24
Vioara moartă	25
Amiaza	26
Zbor negru	27
Calul roșu	28
Alean de toamnă	30
Zi de apoi	31
Tărîmul morții	32
Gol	33
Anotimp de prisos	35
Această așezare	37
Anna Maria de Valdelièvre	38
Cîntec pentru legendă	44
Toate cuvintele	46
Pe o estampă	48
Plecarea salcîmilor	50
Agonică	51
Porcarul	53

Cătuțul visat	56
Alean	59
Dragoste	60
Albă ca zăpada	61
Ograda	63
Elegie (Tîrziu...)	65
Lalele negre	67

GOLFUL SÎNGELUI (1936)

Golful sîngelui	71
Mama înaltă a visurilor	73
Luntre aplecată	74
Călătoria din urmă	76
Argonaut	78

CAI DE APOCALIS (1940)

Paloșul somnului	83
Logofăt de taină	85
La hotarele morții	86
Nefericitul vînt	87
Moartea în culori	88
Print singur	90
Pasul de brumă	92
Drumul poemelor	93
Poem (Vreți un poem?)	94
Mîngîierea vine de acolo	96
Pădurea tinereții	97
Ceasul murg	99
Umbra	100
Volute de fum	101
Cornul abundenței	103
Inorog	105

Stele de fum	107
Cai de apocalips	108
Oedipos	111

SÎNGELE POPOARELOR (1948)

Sîngele popoarelor	115
Grecia (II)	117
Spania	120
Corăbii spre Indonezia	123
Țara chiorchinilor negri	125
Culoarea roșie și neagră	128
Budapesta	130
Sîngele țării mele	132

UMBRA STELELOR (1957)

Pe neagra memorie	137
Risul pescărușilor	139
Armate de fin	141
Noi, cei din veacul XX	142
Tablou de oaste	144
Anii grei	146
Baladă pentru mamele lumii	147
Ce vrăjitor hazliu eram	149
Uită cuvintele	151
Ca într-un cîntec vechi	153
Spre Capul Bunei Speranțe	155
Sonet	156
Odată	157
Peisaj lapon	159
Noul Poliphem	161
Curînd va fi Negoitul	163
Nu sînt zăpezi?	164

Într-o fărîmă de geam	166
Pădurea de argint	168
Elegie humuleșteană	172
Amurg la Histria	176
În termele Histriei	177
Oenochoe	178
Citește-mi din Jack London	179
Paloș de călău	183
Umbra stelelor	184
Cu glasul	187
Sub zăpezi de cretă	188
Așteptare	191
Renunțare	192
Umbra pămîntului	193
Vioara cosmică	195

CÎNTARE CETĂȚII LUI BUCUR (1959)

Predoslovie	199
Vînătoare	202
Pe ocina cetății	203
Zăpezile calde	206
Întîlnirea	208
Caravana	210
Icoane la cetatea Dîmboviței	213
Haraciul	215
Hanurile	218
Hanul lui Manuk	220
Rădvanul cu cerbi	223
Geamala	227
Tîrgul Moșilor	232
Zaiafet	235
Cînd s-a uns domn Caragea	238
„Ciurma nebună“	240

Craii de Curtea Veche	246
Roaba vîndută	248
Gură de Tîrgoviște	252
Bătăi de flori pe Kiseleff	256
Bătea un boston vechi	258

MOARTEA MORILOR DE VÎNT (1961)

Dincolo de cuvinte	263
Moartea morilor de vînt	264
Pămînt deștelenit	266
Lîngă munții de aur	267
Mîinile poetilor	270
Patria prin anotimpuri	273
Tăcerea învinsă	275
Simbol	276
Chemare	277
Erau aseară	278
Călătorește	279
Atomică	280
De-acum încolo...	281
Să nu tînjești	283
Cînd plouă	284
Cîte ceva din peisaj	286
Sipetul	288
Poem (Amar șoptește nucul...)	289
Elegie (Mi-a amintit de tine...)	290
Pe plaiuri vechi	292
Ceahlăul se făcuse om	294
Elegie la Mihail Sadoveanu	297
Porturi dunărene	300
Poem anacronic	302
Cum ?	303
Uitarea	305

Portret flamand	306
Cu fruntea către stele	308
Și câte pagini albe	309
Copaci de promoroacă	310
Cocorii	311
Rodiile s-au uscat	312
Cîntec simplu	314
Teii din inimi	315
Întoarcere	317
Doi pini	318
Mesembre	320
Orfeu în Rodopi	322
Stînca neagră	324
Dimitrovgrad	327
Caracacianii	330
Turneu poetic	332

